7

TRACTATUS

DE REGALIBUS, SIVE EXPLICATIO BREVIS ET METHODICA c. I. QUÆ SINT REGALIA, IN USIBUS FEUdorum, in qua materiæ, plenitudinis potestatis, legitimationis, confiscationis, iurisdictionis, monetæ, cum eius generis aliis, singulæ in suum paragraphum diispartitæ, traduntur.

In præsentia verò, de regalibus in genere, quid iuris sit, cum Venationum tantùm materia, in lucem feliciter prodit.

AUTORE
FRIDERICO PRUCKMAN
Francofordense ad Oderam, V.I.D.

CUM GRATIA, ET PRIVILEGIO.

Tum maximè à venatoribus capiuntur vulpes, cùm in contrarium tenduntur retia.

Berlini, in Cœnobio leucophæo
excudebat Nicolaus Voltzius.

ANNO
CIↃ IↃ XIIIC.

H. G. V. Werdenstein

ILLVSTRIS=SIMO ATQVE POTENTISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO IOHANNI GEORGIO,

Marchioni Brandeburgico, ſacri Romani Imperij Archicamerario, & Electori, Pruſsiæ, Stettini, Pomeraniæ, Caſſubiorum, & Vuandalorum, in Sileſia Croſnæ Duci, Principi Rugiorum, & Burggrauio Nerobergenſi, Domino meo clementiſsimo.

IOuis, vt eius temporis putârant Ethnici, Princeps Elector Illuſtriſſime, Potentiſsimeq́, Domine clementiſsime, proſapia, victor exterarum gentium, ac nationum Hercules, trophæa

tandem, monumentaq́ victoriæ à se partæ, columnas ad Gades duas, perpetuò cum imperio suo duraturas, testeśq contentionum suarum apud posteros futuras, statuit atque posuit. Huius inhærens vestigijs, aut si quo posset modo, mortalis immortalem, factis superare Herculem, percupidus Alexander Macedo, cum venisset, vidisset, vicissetq́ maximam terrarum orbis partem, cùm disiunctissimas terras, citiùs victorijs suis illustrasset, quàm passibus cuiusq̃ peragrari potuissent, vlteriùs quàm Hercules aliquantulò peruenerat progressus, quod ære fecit Hercules, ipse auro perficere conatus, signa regni sui, atque monarchiæ aurea, nunquam collapsura, sustulit ibidem, atque collocauit. Plus vltrà, Caroli quinti Imperatoris erat symbolum: illud dubio procul præ se

ferens,

ferens, quò non venerat Hercules, vbi substiterat Macedo, Caroli potentiam processuram, & vtriusque Imperia magnitudine & diuturnitate, superaturam.

Fatendum equidem Elector Illustrissime, Domineque clementissime est, Herculis, Alexandriq; rebus gestis, haud alias, quamuis potentissimorum populorum, regumq; clarissimorum, & numero præliorum, & conficiendi celeritate, pares esse, conferrique posse: Fateamur Carolum Quintum factis suis hos antecessisse: Quippe, quem victorem (Germanorum tamen sanguine & vulneribus) sensit Africa, sensit Europa, sensit Asia, sensit Herculis, Alexandriq; temporibus, ne nomine quidem nota America, cui confligendum fuit, non cum imbellibus, luxuq; diffluentibus Asiæ tantùm

populis, sed cum ferocissimis barbarorum, cum nobilissimis militum, arma quibus erant instructissima, manus impigerrimæ, pectora alacerrima: Verùm enimuerò dum imperij, regnorumq́ suorum columnas, manu fabricatas constituunt, toto cœlo eos aberrâsse, verum est, si enim cogitâssent, de fortunæ vicissitudine, perfidiâ, atq; volubilitate, si in mentem venisset, nihil esse opere, aut manu factum, quod non aliquando, conficiat, & consumat vetustas, si hærere vt filo suspensa, humana omnia, quoque grauiora, eò ob molem suam, magis imminere lapsum, pectora eorum memoria effodisset, aliud quo inniterentur principatus eorum, requisissent columen.

Nam quod æternum censuerat Hercules trophæum, vsque adeò vetustate concidit, vt loci, in quo situm

fuerat

fuerat, solo remanente nomine, non remanerent vestigia. Quid profuit Alexandro, Medorum Persarumq́ euertisse Monarchiam? Quid iuuit in extremis, abditissimisq́ oris, vltra Herculis columnas, metas limenq́ imperij defixisse? cum Monarchiam vltra duodecimum protendere annum Libithina auara, vt cum Poëtis loquar, inuideret, imperium aliquot annis partum, horæ momento, quia legitimus deerat successor, periret. Caroli posteros, potentissimos quidem hoc die conspicimus, septem Hispaniæ regnorum, vt tot Indiæ & Americæ prouincias, cum optima Italiæ parte reticeam, dominos, sed quia, quibus opus erat destituti sunt columnis, regnum eorum, ne eundem ac Herculis, Alexandriq́ imperia, habeat exitum, valdè extimescendum est.

Itaque aureis, æneisq́ eorum colossis, victorijsq́ quibus plus vltrà peruenire se posse, exploratum habebant, truculentis, longè anteferendas, quas vnicè sibi, Illustriß. V. C. sectandas elegit columnas, omnino putârim, columnas dico, ardentißimum religionis amorem, constansq́ erga subditos iusticiæ propositum. Hæc vera sunt sustentacula, quæ quotquot sunt principatus, ab interitu vindicare, sartos tectos tueri, inconcussos inuiolatosq́ue per manus quasi succeßoribus tradere possunt.

Amoris verò, quo Ill. V. C. religionem fouet, atque prosequitur, vel ea erunt argumenta, quòd plurimi semper verbi ministros fecerit, quòd alios verbum salutificum docentes, nō solùm audierit; sed & ipsa inter prandendum,

dum, cœnandumq́; ſcripturarum fontes, ſedulò ſcrutata ſit, atque perluſtrârit, quòd deniq; in tutanda, adiuuanda, propaganda & conſeruanda Auguſtanæ confeſſionis puritate, nullis ſumtibus, nullis laboribus, nullis vigilijs pepercerit. Quippe in remotiora loca, perſæpies mittendi fuêre legati, pro eandem ferè religionem profitentium ſalute, peregrini interpellandi reges & principes, conuocandæ ſynodi, habendiq́; conuentus.

Neque verò hæc fuêre fruſtrà, imò non pœnitendos, hinc Ill. V. C. cepit fructus. Neſcio enim quos cieat religio, erga eiuſdem propagatores aculeos, neſcio quos vehementiſſimos impetus amoris, in hominum pectoribus excitet eadem. Mouemur enim religioni ſubditi, vt finem actionum noſtrarum omnium, optimum ter maximumq́;

ximumq́; DEVM propositum habeamus: cuius institutis edocemur, principes DEI ordinationem esse, principem bonis colendum, malignis expauescendum, principi, quæ principis sunt, danda fore. Quapropter nemo verè religionis amans, non corporum, laterumq́; oppositu, principis sui imperium saluum stabileq́; vellet. Videt igitur Ill. V. C. ex religione, dulcissimam inter principes, & subditos, exoriri harmoniam, vnicum stabiliendi, vt ruinam non minetur, principatus firmamentum.

Non minor iustitiæ est virtus, cuius non minor, ac religionis, apud Ill. V. C. habetur ratio. Nunquam enim auditu percepimus, minimum quemq;, infimæq́; sortis hominē, per Ill. V. C. in iure suo læsum, sibiq́ ius suum

non

non tribui conqueſtum eſſe. Et quoniamquidem Ill. V. C. omnibus amplisſimarum ditionum ſuarum cauſsis, & litibus ipſa ſupereſſe nequeat, nec ſi poſſet, velit quidē ſola, ſine ſalubribus ſapientum hominum conſilijs, gubernacula tenere, Dij immortales, quàm ſollicitam eam, anxiamq́ videmus, in perquirendis viris, longâ rerum experientiâ conſpicuis, variarum artium ac diſciplinarum peritisſimis, conſiliorumq́ quæ è re eſſent dandorum gnauisſimis, quos in conſilium adhibeat, iudicijs præficiat, quibus iuris dicendi poteſtatem tribuat. Quorſum igitur hæc tendunt? quorſum? Vt intelligamus omnes, iuſtitiâ nil carius, nil acceptius Ill. V. C. eſſe, quam columnam poſuit, qua fulciente, labefactari principatus ſuus neutiquam poſſit.

Habet

Habet enim quod ſequatur Ill. V. C. parentis ſui, principis optimi, longéq́; perſpicaciſsimi, piæ, ac deuotæ recordationis, exemplum. Vt enim factum eſſe putamus, in Brandeburgici Electoratus ditione, dulciſsima noſtra patria, eo tempore, cùm Germania vndiq; bello inteſtino, illinc diro papa, iſthinc Heldio, Granuellano & reliquis ſtrenuam operam nauantibus, anno à Chriſto nato 1546, ſequentiq́; anno, conflagraret, Huſſarorum crudelitatem experiretur, Hiſpanorum execranda auri fame expilaretur, Italorum fœda infandaq́; libidine conſpurcaretur, omnia diuina, humanáque iura, ſusq; deq; haberentur, cum omnes vndiq; nationes eſſent accerſitæ tanquam cohæredes, mortua repub. ad bona Germanorum rapienda, nulla apparuiſſe Martis veſtigia? Factúmne

hoc

hoc iusticia suo clypeo, Principem verè patriæ patrem, subditosq́ eius protegente, inficias quispiã ire poterit? Quare dubitandum non est, in elegendis principatus sui columnis, Ill. V. C. maximi licet monarchæ, & reges defecerint, nil aberrâsse, quibus persistentibus, nil Ill. V. C. respub. detrimenti capiet.

Ne autem in excolendis hisce columnis, quicquam desideretur, omnia verò competenti, decentiq́ donentur ordini, compagem quandam, ferruminationemq́ harum columnarum firmissimam, artium facultatumq́ue studia Ill. V. C. nec abs re statuit. Facilimè enim absq; linguarum cognitione, (Vt solidiora taceam) in errorum labyrinthos incideremus, ius, fasq́ue amitteremus. Modum expeditissimum, to-

tius

tius Christianismi extirpandi, Iulianus Apostata, Diabolica haud dubiè suggestione, si Christianorum liberos, artibus bonis, non imbui perfecisset, censebat. Igitur vt huic aliâs impendēti calamitati obuiā eatur, magnificentiâ maximâ, liberalitateq́ immensa, tum ipsa studia, tum verè literatos Ill. V. C. nutrit, atq; alit. Itaq; si Alexandrum absentem, quòd Aristotelem præceptorem, magnifecerit, quòd Theodecti philosophi memoriam, dum Thebæ euerterentur, honorauerit, laudibus, dictisq́ extollimus: V. Ill. Cels. quam præsentem intuemur, cuius mentem, vultumq́ & os cernimus, vt studia ipse, & literatos saluos esse, velit, quibus laudibus efferemus, quo studio prosequemur, qua subiectione complectemur? An non quemq; bonum, de Ill. V. C. bene me-

reri,

reri, quoniam gratiam habere nō licet, vt possit, hæc sollicitum teneant? Ille ipse me Hercule, Clementissimus Ill. V. C. erga studia fauor, & magnificentia, & tum à principibus maioribus Ill. V. C. felicissimæ recordationis, longè præstantissimis in meos tum à Cels. V. Ill. in meipsum profecta beneficia, (maximi enim ánnon id, vt alia sciens prudensq́ recensere supersedeam, æstimandum quis censeat, quòd V. Ill. Cels. stipendijs, sortiti simus præceptores, qui moribus, scientia, eruditione, facundiaq́ præpollentissimi, auditoribus suis fidelissimi, quicquid vt sciremus, ex ore illorum haurientes perceperimus, perfecêre: quorum temporibus florescere indies magis, iuris, in Ill. V. C. academia studium conspicabamur,) hæc inquam me beneficia exitârunt, vt illum, quem de

regali-

regalibus diuulgare susceperam tractatum, Augustissimo V. Ill. C. nomini consecrare, vt lacte saltem, si thure non liceret, litarem, vtq; qui erga principem meum clementissimum, mihi esset animus, subiectè deuotèq; declararem, subpudicè quidem vererer, non facere tamen, quin consecrarem, possem.

Si enim Michaël Angelus Blondus, ad Franciscum Gallorum Regem, si Hadrianus Cardinalis, ad Ascanium Sfortiam Cardinalem, si Dornadilla Scotorum Rex, vetustis temporibus ipsemet, de Venatione, alia tamen & forma, & materia scripserunt, ecquid me prohiberet, quæ de Venatione, ex varijs iuris prudentiæ flosculis, & scaturiginibus decerpserim, atq; comportârim, principi meo clementissimo dedicare?

Vsu

Vſu equidem venire poſſe, quod Phormioni Peripatico, olim acciderat, Animaduertebam: Vti enim is de officio ducis, reque militari facundiſsimè per horas aliquot Hannibale Pœno, tũ Epheſi exulante, audiente, diſſerens, delirans ſuper omnes ſenex, à Pœno exclamabatur: ita quoque qui Venationem quotidiè exercent, vitio mihi fortè daturos intelligebam, quòd qui nunquam venationi affuerim, venationis tamen argumenti tractationem, elegerim: At meminerint illi, vocabula, clamoresque venatoris inconditos (quibus tamen venatores, clareſcere ſe, planè perſuaſum habent) à me non ponderari, ſed quid in venationum dubÿs iuris ſit, per me, quantum præſtare poſſum (ita enim, materia regaliorum poſtulabat, fieri) enucleari.

Denique cum ad Ill. V.C. reliquo-

rum

rum administrorum, cõpositam iri sententiam, sciam, hæc opella, si Ill. V. C. operæ videbitur pretium, nihil metuenda erit calumnia. Hanc itaq; vt approbet Ill. V. C. quàm possum subiectissimè etiam etiamq́ue precibus contendo, meum erit, vt viuat Princeps Elector Brandeburgicus, dominus meus clementissimus, quotidiè DEVM optimum maximum precari. Datæ in Ill. V. C. oppido Francofurti ad Viadrum Calendis Quintilis, anno restauratæ salutis 1587.

V. Ill. C.

Obsequentissimus & addictissimus

Fridericus Pruckman V. I. D.

IVRIS

IVRIS STVDIOSIS
FRIDERICVS PRVCKMAN V.I.D.
SAL.

El ea erit commilitones optimi, atq; nobilissimi, quæ nos, ne alienis immisceamur, sed ea potiùs, quæ nostra sunt agamus, deterreat, ratio, quòd hominum curiositate fascinatorum, ita comparata ferè sit natura omnium, aliena, meliùs vt videant, & peragant, quàm sua: quod si opus erit in proprijs, rectè quid factu sit dijudicare, atq; dignoscere, vix vllum naturâ proditum erit vocabulum, quo horum inertiam titubationemq; assequi quis exprimereque possit. Quippe omnia exuperat curiosorum fatuitas. Hi igitur altius sapientes, quæq; extra se collocata, consti-

tutaq;

tutaq́ sunt, aßiduè indagantes, si quid præter expectationem euenerit, subsannationi cœcæ, infimæ etiam fæcis hominum, & me iudice haudquaquam indignè, seipsos exponunt. Thaletem Milesium, hominem philosophicâ sapientiâ longè præstantissimum, ad cœlum aspicientem, inq́ barathrum illapsum, ancillulam conspicatam, irrisisse priùs, deinde admonuisse, iniuriáne sibi id accidisse crederet, quandoquidem quæ ante pedes essent ignarus, cœlorum motum, syderumq́ cursum perscrutari, non esse verecundiæ tramites transilire, statuisset, autor est Antonius Monachus in Melissa. Quare ô socij curiositatem ceu pestem deuitemus, eiusq́ue aspectum ceu Gorgonis caput declinemus, de ijs verò, quæ cuiusque vocationis sunt, solliciti simus.

Hæc

Hæc mihi dum in animum, vestri gratiâ, prælectiones priuatas suscipere, induxeram, ob oculos obuersabantur, & in hodiernum vsq; diem retraxerunt. Cogitabam enim, abundare vos, DEI, Principisq; Electoris Domini nostri Clementißimi, benignitate, præceptoribus, & his quidem numero pluribus, eruditione præstantißimis, & præterea in Repub. capessenda gnauissimis. Quorsum igitur pertinet, meas nec stylo, nec rebus expolitis, decoratas, audire, hominis cum primis priuati prælectiones? Itaq; illo supersedere labore, animo planè destinaueram. At rem exactiùs considerantem, contraria demum peruicit sententia. Noueram enim me, & patriæ natum, quemq; verò pro viribus, quæ sentio, quàm in me sint exiguæ, patriæ opitulari, admodum

dum

dum decere: Noueram boni ciuis esse, spartam quam nactus esset, ornare: Noueram ferrum, quod quotidiè manibus teritur, politius, homines conspicari, noueram illudipsum terrà tectum ferrugine obduci, atq; corrodi: Noueram Scipionis Nasicæ, hominis priuati factum, à Cicerone nostro, pleno approbari, collaudarique ore: Noueram hunc mundum quasi mercatum esse, in quo non omnes, splendidis gemmis, candidisque vnionibus, perlucerent tabernæ: verùm ètiam crepundia vt exponerentur, vacarent apothecæ: Noueram deniq; quæ vestra hactenus erga me beneuolentia, quæ humanitatis fuêre officia. Ego itaq; si dißimilem me, vestris votis exhiberem, si vestræ in me pietati, pari animi promtitudine, non occursarem, facinus profectò me ipso indignum committe-

mitterem. Itaq; tricis istis, quæ me vsq; id temporis, complicârunt discissis, quod auspicatò fiat c. I. QUÆ SINT REGALIA, ex vsibus feudorum vobis proponere aggrediar. In cuius explicatione, obnixè dabo operam, vt quàm potero perspicuè, dilucidéq; quàm potero accuratè, quàm fieri potest breuissimè, dummodo nil ex necessarijs vel omittatur, vel negligatur, id vobis tradam, atq; explanem. Hi igitur qui nostrarum prælectionum, auditores esse desiderant, crastina in ædibus nostris luce, secundâ à meridie horâ, vbi hanc explicationem exordiemur, conueniant. Quod reliquum est, nihil hoc aliud industria, quàm vestrã commereri gratiam, à me quæri, protestor. Valete. Cal. Ianuarijs. Anno 1587.

AD RVBRICAM.

Quæ ſint Regalia.

TRactaturus, quæ ſint regalia, ita id peragere poſſe, cõmodiſſimè videor mihi, ſi ante circa Rubricam, in genere, de regalibus diſpiciamus, quàm peculiatim, de ſingulis regaliorum ſpeciebus, tractare incipiamus. Vbi illa ſectabimur veſtigia docendo.

1. *Vnde dicta ſint regalia.*
2. *Quid ſint regalia,*
3. *Quotuplicia ſint.*
4. *Quibus competant.*
5. *Quomodo acquirantur.*
6. *Quomodò amittantur.*

His autem ordine perluſtratis, conuertemus deinde nos, ad ſingulorum regaliorum tractationem, ibiq́ à venatione inchoando, ſingula regalia, de quibus nobis res erit, in ſuum paragraphum, ſuperiorem, mutatis tamen mutandis, methodũ ſequendo, diſcriminabimus. Quo tamen

men in loco, candidum lectorem admonitum volo, me non de omnibus regalibus, ſed præcipuis tantùm, eſſe dicturum. Aliàs enim fieret, vt opus immenſum & ſupra vires penè aggrederer, vt taceam, multa antiquitùs inter regalia recenſita, quorum hodierno die, vix vlla ſuperſunt veſtigia. Obnixè denique, vt quàm fieri poteſt, tàm ſuccinctè me expediam, omnem mouebo lapidem. Agè itaq; ad tractatum ipſum, DEO ter opt. Max. duce, accedamus.

CAPVT PRIMVM.

Vnde dicantur Regalia.

1. *Regalia dicuntur à rege, eo quod ad regem ſolum pertinent.*
2. *Regaliorum mentio facta apud Hiſtoriographos, vltra centum quinquaginta annos, antequam c. 1. quæ ſint regalia, ederetur.*
3. *Denominatio fit à digniori.*

4. Com-

4. Communis loquendi vsus, vt à proprietate quoque verborum recedamus, facit.

5. Vetustiora tanquam digniora præferenda.

6. Imperatores, originem ducunt à Iulio Cæsare.

7. Reges cœperunt, cum ipso iure gentium.

8. Imperator etiam à coronatione rex dicitur.

9. Regula denominationem à potiori sumendam, quando procedat.

10. Verba in excellentiori significatu sunt accipienda.

11. Regalia propriè sunt Impp. Romanorum.

12. Regis appellatione non venit, dux, comes, marchio.

13. Appellatione principis etiam dux, comes, marchio continetur.

14. Causa naturalis, præ accidentali attendenda.

15. A primordio tituli, posterior formatur euentus.

men in loco, candidum lectorem admonitum volo, me non de omnibus regalibus, sed præcipuis tantùm, esse dicturum. Aliàs enim fieret, vt opus immensum & supra vires penè aggrederer, vt taceam, multa antiquitùs inter regalia recensita, quorum hodierno die, vix vlla supersunt vestigia. Obnixè denique, vt quàm fieri potest, tàm succinctè me expediam, omnem mouebo lapidem. Agè itaq; ad tractatum ipsum, DEO ter opt. Max. duce, accedamus.

CAPVT PRIMVM.

Vnde dicantur Regalia.

1. *Regalia dicuntur à rege, eo quod ad regem solum pertinent.*
2. *Regaliorum mentio facta apud Historiographos, vltra centum quinquaginta annos, antequam c. 1. quæ sint regalia, ederetur.*
3. *Denominatio fit à digniori.*

4. Com-

4. *Communis loquendi vsus, vt à proprietate quoque verborum recedamus, facit.*
5. *Vetustiora tanquam digniora præferenda.*
6. *Imperatores, originem ducunt à Iulio Cæsare.*
7. *Reges cœperunt, cum ipso iure gentium.*
8. *Imperator etiam à coronatione rex dicitur.*
9. *Regula denominationem à potiori sumendam, quando procedat.*
10. *Verba in excellentiori significatu sunt accipienda.*
11. *Regalia propriè sunt Impp. Romanorum.*
12. *Regis appellatione non venit, dux, comes, marchio.*
13. *Appellatione principis etiam dux, comes, marchio continetur.*
14. *Causa naturalis, præ accidentali attendenda.*
15. *A primordio tituli, posterior formatur euentus.*

16. *Regi insunt regalia, sicut & reliquæ dignitates, tanquam primæ causæ, & ab eo, principibus inferioribus, ceu riuuli à fonte instillantur.*

17. *Imperator cum omnibus reliquis principibus, in regalibus, dignitatibus, & iurisdictione concurrit.*

18. *Imperator, in iurisdictione, concurrit etiam cum Camera Imperiali.*

1. Regalia non satis latino vocabulo (nunquam enim hac dictione, clasſicos linguæ latinæ autores, vsos esse memini) à rege dicta sunt. Eò quod ad regem, respectum suum dirigant. *Bl. c. nisi. n. 5. extra. off. leg. Bl. c. 1. in pr. n. 8. episc. vel abb. Mart. Laud. tr. principe. conclus. 362. Cap. tr. ser. rust. præd. c. 3. n. 17. Bossius tr. princip. tt. regal. n. 2. Igneus L. necessarios. §. non aliàs. p. 4. n. 36. ff. ad S. C. Syllani. Ripa resp. 186. n. 3. Rol. à valle cons. 4. n. 14. vol. 3.*

2. Fuerunt autem in vsu, vltra sesquicentum, ante conditam, hanc Fride-

Friderici Barbarossæ constitutionem, tempore nimirum Ottonis Magni, Imperatoris ante Fridericum decimi. Cuius res gestas Carolus Sigonius describens, cum incidisset in regaliorum mentionem, ita fatur: Erant autem regalia, dignitates & prædia, quæ rex benemeritis ad arbitrium concedabat, dignitates, vt duces, marchiones, comites, capitanei, valuasores, & valuasini: prædia, vt vectigalia, telonia, portus, ripatica, pedatica, monetæ, piscariæ, molendina, salinæ, fluminum vsus, & omnis ex illis proficiscens prouentus, & quæ generis erant huiusmodi. *Sigon. lib. 7. de regn. Italia.*

Non obstat, quod imperialia potiùs, ab imperatore, quàm regalia, à rege dicenda esse videbantur, cum à digniori denominatio fieri debeat. *gl. L. 1. in pr. ibi Ias. n. 21. Ripa n. 66. Crottus. n. 49. & dd. ff. verb. obl. Bl. in prælud. feudor. n. 10. Ias. L. imp* 3.

rium. n. 3. ibi Sap. n. 1. ff. iurisd. om. iud. Ias. L. 1. in pr. n. 4. ff. acquir. poss. Ripa rubr. n. 4 ff. eod. Paul. Orian. L. 1. n. 83. ff. off. eius cui mand. est iurisdict. Alc. L. 1. §. eandem autem. n. 42. ff. verb. obl. Tir. V. R. p. 1. §. 30. gl. 1. n. 15. Tir. LL. connub. gl. 1. n. 96. Stracch. tr. mercat. p. 1. n. 50. & 52. Gail obs. 30. n. 22. & obs. 38. n. 7. lib. 1. Curt. tr. feud. p. 1. q. 6. n. 5. Andreas ab Exea tr. pact. n. 30. & 31. per. L. quaeritur. ff. stat. homin.

4. Imperator enim ad communem loquendi vsum respexit, quo regalia, praeeminentiae istae, non imperialia vocabantur, quare improbandus non est, cum propter vsum loquendi communem, consuetudineque roboratum, à proprietate etiam verborum, in quacunque materia, saepissimè recedamus. *Br. L. non dubium. n. 11. C. LL. Br. L. Labeo. n. 1. ff. supp. leg. Panorm. in procem. decretal. vers. Gregorius. n. 8. ibi Felin. n. 3. Euer. in top. in Loc. ab opin. vulgi. n. 2. Mathesil. sing. 96. Cagn. in procem. ff. forum*

rum. n. 25. Niconitius Rubr. n. 51. ff. Sol. matrim. Hanibal rubr. n. 103. ff. eod. tit. Lanfr. de Oriano L. admonendi. n. 79. ff. iureiur. Niconitius Rubr. n. 205. ff. op. no. nunc. Raynerius de Forliuio L. omnes populi. n. 3. ff. iust. & iur. Barb. L. cum acutissimi. n. 41. C. fideicom. Ronche. rubr. n. 50. ff. duobus reis. Mant. tr. coniect. vlt. volunt. lib. 5. tit. 13. n. 21. per L. cum de lanionis. ff. fund. inst.

Vel dici poteſt, Imperatorem, dum regaliorum vocabulo vteretur, vetuſtiora tanquam digniora prætuliſſe, conſequenterq́; à digniori denominationem factam eſſe. *arg. §. singulorum. ibi Aldobr. Inst. rer. diuis. c. anteriorum. §. illud. 2. q. 6. c. quanto. extra. translat. prælat. L. testamenta. C. testam. L. fin. ff. fid n st rum. Tir. V. R. p. 1. §. 30. gl. 1. n. 16.* 5.

Imperatores enim, qui & Cæſares, primùm à Iulio Cæſare cœperunt. *gl. in procem. Inst. in pr. verb. Cæsar. ibi Ioh. Fab. n. 5. Platea. n. 11. Porc. n. 9. & dd. Cagn. in procem. fforum.* 6.

n. 34. Mart. Laud. tr. principe concl. 77.

7. Cum tamen reges, cum ipso gentium iure, simul extiterint. *Bl. tr. Schismatis. vers. in nomine. n. 36. Luc. de Penn. L. vn. verb. regiam. C. conduct. & procurat. lib. 11. And. de Isern. rubr. n. 2. h. t. Affl. c. 1. in pr. n. 37. de his qui feud. dar. poss. Mar. tr. ord. iudic. 3. p. n. 15. Cagn. L. 2. n. 2. ff. orig. iur. Iohan. Bapt. Asin. in sua praxi in pr. c. 2. n. 7. Vasq. ill. contr. c. 1. n. 25. Oldr. cons 69. n. 5. text. L. 2. in pr. & §. quod ad magistratus. ff. orig. iur. L. ex hoc iure. ff. iust. & iur.*

Et esi communis opinio, de qua attestatur. *Eman. Soar. in suis com. opin. litera R. n. 20. & 21.*

8. Deniq; & ad id responderi rectè poterit, regalia dici, & non imperialia, eò quod regis appellatione, etiam Imperator contineatur, quem etiam post coronationem, regem rectè dici constat. *Andr. de Isern. Rubr. n. 1. ibi Affl. n. 5. h. t. Aluar. c. 1. in pr.*

pr. de no. for. fideli. Guilh. de Perno. tr. principe. tit. de rege. n. 5. text. c. tibi domino. 63. distinct.

Qua retenta ratione, nil nobis negocij facesset, prædicta iuris regula, à potiori denominationem sumendam. Procedet namque ea, non in his, quæ simplicia sunt, sed quæ mixtæ sunt naturæ, & ex pluribus conficiuntur. In his namque denominatio illi, quod dignius est, tribuitur. *Fel. in proœm. decert. vers. Gregorius episcopus. n. 1. Bertach. in suo repert. lit. D. verb. denominatio. Hier. Butigella L. lecta n. 107. ff. si cer. pet. arg. d. L. quæritur. ff. stat. hom. L. 1. in pr. ff. verb. oblig.* 9.

Vel regalia à rege Romanorum, qui Imperator est, per excellentiam, & antinomasiam, deducemus. Quandoquidem iuris est, verba, in potentiori excellentiorique significatu, accipi debere. *§. sed ius quidem ciuile. Inst. iur. nat. gent. & ciu. Bl. L. filium. n. 2. ff. his qui sunt sui vel al. iur. Ias. rubr. n. 2. ibi Sap. n. 7. ff. iurisd.* 10.

risd. om. iud. Paul. de Orian. Rubr. n. 11. ff. off. eius cui mand. est iurisdict. Hipp. de Mars. L. de vnoquoque. n. 2. ff. re. iudic. Marius Salomonius L. omnes populi. n. 20. & 73. ff. iust. & iur. Marius Salomonius. L. Gallus. §. Et quid si tantum. n. 8. & n. 24. ff. lib. & posth. Tir. V. R. p. 2. §. 2. gl. 1. n. 8. L. non aliter. ff. leg. 3.

11. Iam ergo regalia propria Romanorum regum esse videntur, non quod exteri reges illis destituantur, sed quod regalia Romani reges, à nemine alio, acceperint, quodque ijs alio modo, atque alij reges vtantur, fruantur. Exemplo eius quod de patria potestate dicitur in. §. ius autem. ibi gl. verb. Romanorum. Inst. pat. pot. Quam in id propositum expendit *Pinel. rubr. p. 2. n. 9. C. bon. matern.*

Verùm alia etiam ratione, non regalia sed principalia potiùs dicenda videbantur. Cum non solùm regi siue regem, de rege Romanorum, siue de alio rege intelligas, verùm

rum etiam ducibus, marchionibus, comitibus, nonnunquam etiam nobilibus competant, vt abundè suo loco trademus.

Cum tamen hi regis appella- 12.
tione non veniant. *arg. §. consideremus auth. trient. & sem.*

Sub principis verò appellatio- 13.
ne contineantur. *gl. Clem. 1. verb. regnum. ibi Ioh. de Imola. n. 7. de baptism. Bertach. in suo repert. verb. princeps. Iacob. de S. Georg tr. feud. verb. princeps Pedemontium. n. 1. Boßius tr. principe. n. 1. Sichard. L. ex imperfecto. n. 5. C. testam. arg. c. quamuis. extra verb. sign. c. in apibus. 7. q. 1.*

Sed & hoc in contrarium argumentum facilè eludetur, si vel respondeatur, Imperatorem Fridericum, communi loquendi vsui sese conformâsse, vt suprâ diximus.

Vel causam primam, tanquam 14.
digniorem, præ accidentali attendisse. *Ioh. Ant. Rub. L. penult. §. ad crimen. n. 180. ff. pub. iudic. Sapia. L. emancis*

mancipati, n. 60. C. collat. Claud. de Seis. spec. feud. Rubr. qui feud. dar. poss. §. 1. vers. aut verò papa. arg. L. 3. in pr. ff. tutel.

15. Atq; primordio tituli, posteriorem euentum formâsse. Quod iuri est consentaneum. *Neguz. tr. pignor. 2. memb. 5. p. p. n. 50. Affl. decis. 376. n. 5. Lup. Rubr. §. 62. n. 28. extra. donat. inter. vir. & vxor. Gail obs. 49. n. 6. lib. 2. Rubeus d. l. penult. §. ad crimen. n. 180. text. L. vn. C. imp. lucrat. descr. lib. 10. Curt. tr. feud. p. 2. q. 1. n. 7.*

16. Regi enim regalia, reliquæq; dignitates omnes, tanquam primæ causæ insunt, & ab eo ceu riuuli à fonte & scaturigine sua accidentaliter proficiscuntur, esse suum deducunt, & non nisi rege concedente acquiruntur. *Bl. c. 1. n. 1. ibi Aluar. n. 4. Prapos. n. 1. Affl. n. 1. & dd. quis dic. dux. com. vel march. Mar. tr. ord. iud. p. 4. dict. 5. n. 3. Br. L. 1. n. 15. ff. iurisd. om. iud. Guilh. de Pern. tr.*

princi-

principe tit. de principe. n. 70. Boss. tr. crimin. Rubr. de for. comp. n. 77. & dixi in repert. L. in multis memb. 3. art. 23. n. 13. ff. stat. homin. per L. 1. ff. const. princip.

Et rex, seu Imperator cum omnibus reliquis principibus, in regalibus, Iurisdictione, & dignitatibus. *Bl. c. 1. in pr. n. 1. ibi Affl. n. 6. de his qui feud. dar. poss. Bl. c. 1. n. 1. ibi Affl. n. 1. quis dic. dux com. vel. march. Affl. c. 1. §. fin. n. 6. quib. mod. feud. am. Bl. in salut. Gregor. n. 1. Ias. rubr. qui feud. dar. poss. n. 4. Claud. de Seisell. spec. feud. Rubr. qui feud. dar. poss. §. 1. vers. sed Martinus. Curt. tr. feud. 2. p. 2. p. p. n. 2. Brunus cons. 47. n. 5. arg. L. deprecatio. ff. ad L. Rhod. de iactu.* 17.

Imò cum ipsa camera imperiali concurrit. *And. Gail obs. 41. n. 8. & obs. 11. n. 5. lib. 1.* 18.

CAPVT SECVNDVM.

Quæ sint Regalia.

1. *Definitio, vel descriptio regaliorum.*
2. *Ius rerum incorporalium genus est.*
3. *Appellatione principis largissima, continentur duces, marchiones, comites, barones, secus ex propria & stricta significatione.*
4. *Verba definitionum debent esse propria.*
5. *Regalia potiùs sunt qualitates personæ, etsi territorio insint.*
6. *Regaliorum vsus propemodum nullus, ante legem regiam erat.*
7. *Regalia reliquis partim necessitate*
8. *Partim beneuolentia flagitantibus, à principe sunt tributa.*
9. *Lex regia illa, qua Cæsari perpetua dictatura permittebatur, erit.*
10. *Regalia principi, vt ius, iusticiamq; subditis administret, concessa.*
11. *Principem nil magis decet, quàm oppressos in libertatem asserere, viduis*

duis opitulari, pupillisq; auxilium exhibere.

12. *Principis est, legum contaminatores gladio vltore persequi, bonos præmijs, atq; honoribus fouere.*

13. *Principis regnum, atque principatus, stabilis erit, si ius, iusticiamq; coluerit.*

Circa secundum caput concludo: Regalia esse ius, personæ principis, vel superiorem non recognoscentis, vel quibus illi dederint, cohærens, illis in signum præeminentiæ, dignitatisq; fastigium, lege regia, vel à superiore concessum, vel præscriptione, consuetudineúe acquisitum, vt ius, & iustitiam subditis administrent. 1.

Hæc definitio causalis est, in qua IVS est genus. Res enim incorporales omnes, in quarum album regalia quoq; referenda sunt, in iure consistunt. *Vers. incorporales. Inst. reb. corp. & incorp.* 2.

Mate-

Materia in qua, sunt principes, & alij, quorum in definitione fit mentio.

Ideo autem dixi, vel superiorem non recognoscentis &c. vel quibus illi dederint &c. Nam etsi principis appellatione, hi omnes contineantur, *vt superius tetigi.*

3. Tamen id procedit ex largissima duntaxat significatione. *Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. princeps Pedemontium. Bosstus tr. principe. n. 1.*

Quapropter dicta verba, non erunt superflua. Si enim principis vocabulum propriè acceperis, de supremis tantùm principibus intelligetur.

4. Verba autem in definitionibus propriè accipi debere indubitati iuris est. *Br. L. omnes populi. n. 59. ff. iust. & iur. Ioh. Hanib. Rubr. n. 381. ff. sol. mat. Ioh. Hanib. Rub. n. 88. ff. vsucap. Stracch. tr. mercat. tt. mandati. n34. ferè ad fin. per L. quis sit fugitiuus. §. erronem. ff. ad. edict.*

Dico:

Dico: personæ cohærens: Cohærent enim regalia principi & aliorum personis, & si territorio insint, consequenterq; personæ potius qualitates, quàm territorij rectè existimantur. *Br. L. 1. n. 14. ibi Sap. n. 66. ff. iurisd. om. iud. Vallascus L. imperium. n. 42. ibi Longouallius n. 201. ff. eod. tit. Zoanett. L. 2. n. 207. C. pact. int. emt. & vendit. per L. qui furere ff. stat. homin.* 5.

Verba in signum etc. cum seqq. causam formalem denotant.

Dico: lege regia etc. quibus causa efficiens demonstratur. Ante legem enim regiam latam, nulla penes principem erat iurisdictio, nullus regaliorum vsus, quæ postea lege regia sancita in principem transiuerunt. §. *sed & quod principi Inst. iur. nat. gent. & ciuil. Paul. Orian. L. 1. n. 31. ff. off. eius cui mand. est iurisd. Igneus L. necessarios. §. non aliàs p. 2. n. 70. ff. ad Syllami.* 6.

 A prin-

7\. A principe verò partim necessitate. *c. valdè necessarium 94. distinct. arg. L. necessarium. §. post deinde ff. for. iur.*

8\. Partim benemeritis, circa principem flagitantibus reliquis inferioribus principibus, sunt communicata atque tributa. *per trad. Bl. in proœm. feud. n. 8. iunct. L. qua de tota. ff. Rei vend.*

9\. Legem autem regiam (saluo cuiusq; rectiùs intelligentis iudicio) intelligo, de illo senatusconsulto & decreto, quo Iulio Cæsari perpetua dictatura permittebatur. *de quo L. Florus in Liuian. Epit. lib. 116.*

Verba: vel præscriptione, vel consuetudine acquisitum, suo loco, cap. nimirum quinto, fusiùs declarabuntur.

6\. Vltimis verbis, causa finalis ostenditur: principibus enim, vt ius, iusticiamq; subditis administrent, regalia cõcessa, passim apud nostrates receptũ est. *Br. L. nequid. n. 2. ff. inc. ruin.*

ruin. naufr. Bl. c. 1. §. conuenticulas n. 7. de pac. iur. fir. Matth. de Affl. rubr. n. 7. h. t. Ripa L. quo minus. n. 15. ff. flu- min. Cephal. cons. 150. n. 24. lib. 1.

Nihil enim magis refulget in principe, nihil quod illos magis decceat, quàm iusticiam facere, oppressos de manu calumniantium asserere, pupillis, viduis, & peregrinis, clementiam auxiliumq́; suum exhibere. *c. regnum 23. q. 5. Mart. Laud. tr. principe conclus. 116. Rol. à valle cons. 20. n. 2. vol. 2.* 11.

Legum contaminatores, gladio vltore persequi, bonos præmĳs, atque honoribus fouere. *c. solita. x. maior. & obed. c. ad reprimendam. x. off. ordin. L. 3. ff. off. præs. Paris de put. tr. Synd. Rubr. de excessibus regum. n. 45. Laud. tr. principe conclus. 99. Fortun. Garzia L. veluti. n. 55. ff. iust. & iur. Gaspar Vallasc. L. imperium. n. 98. ff. iurisd. om. iud. Chassan. in consuet. Bug. Rubr. 1. §. 4. gl. 1. n. 3. Neuiz. cons. 12. in t. cons. Bruni. n. 98.* 12.

13. Hoc si fecerint stabile erit, fixumque regnum eorum in perpetuum. *Marin. Freccia tr. subfeud. lib. 1. tit. off. magist. iustit. n. 6.*

CAPUT III.

Quotuplicia sint Regalia.

1. *Alia sunt regalia papæ Romani, alia principum secularium.*
2. *Regalia alia sunt maiora, alia minora.*
3. *Regalia alia sunt transitoria, alia non transitoria, sed supremi principis ossibus inhærentia.*

1. Circa tertium caput concludo primò: Alia esse regalia, siue præeminentias papales, de quibus *gl. c. 1. verb. pertineant. ibi dd. x̃. translat. ep. gl. c. quod translationem. verb. reseruata. x̃. off. leg.*

De his quidem, nihil nobis res est, sed videndus erit *Franc. Aluarez. in suo spec. summ: princ: per tot.*

Alia

Alia ſunt regalia, principibus ſecularibus competentia, de quibus agit *text, noster hic, & inferius, per tot. tractatum videbimus.*

Secundô concludo: Regalia alia eſſe maiora, ſiue ſoli principi reſeruata, vt puta, monetam cudere, iudices dare, notarios creare, vniuerſitates vel iungere vel diſiungere: Alia eſſe minora, vt ſunt venatio, piſcatio, & eius generis alia. *Claud. de Seis. ſpec. feud. Rubr. qui feud. dar. poſſ. §. 1. vers. nam quædam cum vers. ſeq. Sonsbeck. tr. feud. p. 8. n. 19.* 2.

Tertio concludo: Regalia alia eſſe, ad inferiores à principe tranſitoria, alia tantoperè principis oſsibus inhærentia, vt hinc neutiquam euelli, nec in alium tranſire poſsint: Exempli gratia; Imperator nemini aliĳ, imperĳ totius regalia indulgere, nec princeps inferior, quem alium principem, proprĳ principatus, creare vel conſtituere poteſt. Iſta enim 3.

Iura (vt ità loquar) sunt personalissima, omnis segregationis, à principis persona, in qua radicata sunt expertia, vt rectè tradit *Igneus L. necessarios. §. non aliâs. p. 4. n. 132. ff. ad S. C. Syllani. text. c. intellecto. extra. iureiur.*

CAPVT IIII.

Quibus Regalia competant.

1. *Regalia competunt Imperatori Romano.*
2. *Casus legis, vbi expressus est, quæstionem suscitari non oportet.*
3. *Regalia competunt Papæ Romano, vt habet communior opinio.*
4. *Papa est Dei vicarius.*
5. *Christus & Papa, habent vnum idemq́ consistorium.*
6. *DEVS Dominus totius mundi, Ergò etiam Dominus papa, eius vicarius.*
7. *Papa, Ecclesiæ DEI caput est,*

ad

ad quod tanquam membra, dignitates omnes referendæ sunt.

8. Caput membris dignius & præstantius. Capiti denegari non potest, quod membris licet, ibid.

9. Papa instar Solis est, reliquis omnibus comparatus.

10. Fictio in casu ficto, idem quod veritas in casu vero, operatur.

11. Papam regalia parui vsurpare, verior habet opinio.

12. Christus suis dixit: Regum gentium esse dominare, sed discipulis suis minimè conuenire.

13. Diuisum Ioui, et Cæsari est imperium.

14. Proprium testimonium sordescit.

15. Nemo in causa propria, testimonij ferendi habet facultatem.

16. Regalia, cuilibet regi, in regno suo competunt.

17. Vbi est eadem ratio, ibi idem ius.

18. Quæ rationis nexus connexuit, iuris dispositio separare non debet.

pter iniusticiam transfertur.

32. Regalia in illis regnis, sunt regum gentilium, quæ possederunt, tempore immemoriali, aliud est, quò ad illa, quæ breui Christianis eiectis, occupârunt.

33. Possessio non amittitur, quandiu recuperandi animus superest.

34. Regalia competunt, marchionibus, ducibus, comitibus, baronibus, & quandoq; etiam nobilibus, cuilibet in suo territorio.

35. Ipsi facimus ea, quibus autoritatem impartimur.

36. Duces, marchiones, & reliqui, perpetuò regalem dignitatem obtinentes, in suis territorijs, iuribus imperatoris fruuntur.

37. Marchio, in suo marchionatu, sicut & reliqui, nil à principe, nisi ambitus ratione differunt.

38. Regalia competunt liberis ciuitatibus.

39. Regalia Episcopis, vt episcopis non competunt, competunt verò eis, vt

principibus, & statibus imperij.

40\. *Episcopus, de controuersia feudali, vt feudi dominus cognoscens, non vt Episcopus, sed vt princeps, cognoscere dicitur, & ab eo, non ad papam, sed ad Imperatorem prouocatur.*

41\. *Episcopus, vt Episcopus, imperio non subest. Delicta impunita remanere non debent ibid.*

42\. *Persona vna, & eadem, diuerso respectu, deuerso iure censetur.*

43\. *Arnoldus quidam Brixianus, hæresi ob id, quod Regalia Episcopis denegârat, damnatus.*

44\. *Regalia, abbatibus, principum titulo ornatis, non vt abbatibus, sed vt principibus concessa intelliguntur.*

1\. Circa quartum caput, quibus competant Regalia, concludo primò: Regalia competere Imperatori Romano. Quod quasi indubitatum est, *per text. nostr. hic.*

Igitur

Igitur id exactiùs, non examinemus. Quandoquidem casum legis expressum habeamus. Quæstionem verò, vbi textus est decisio, moueri non oporteat *Vulg. L. ancille. C. furt. Ias. l. illam. n. 4. per ill. text. C. collat. Rol. à valle cons. 69. n. 18. cons. 80. n. 4. vol. 1. cons. 79. n. 87. vol. 3. Et plurimos allegaui in id in repet. L. in multis. memb. 2. art. 14. n. 7. ff. stat. homin.* 2.

Secundò concludo: papæ regalia etiam temporalia competere, vt habet communior opinio. *Præpos. c. 1. n. 2. ibi. Affl. n. 2. & dd. de feud. marchiæ. Ias. rubr. qui feud. dare poss. n. 4. Claud. de Seys. Spec. feud. Rubr. qui feud. dare poss. §. 1. vers. sed Martinus.* 3.

Tùm quia papa est loco Petri, & sic vicarius DEI. *c. in nouo. 21. distinc. c. Videntes. 12. q. 1. Panorm. c. venerabilem. n. 20. x̃. qui fil. sint legit.* 4.

Imò Christus & papa, habent vnum, & idem consistorium *Mart.* 5.

Laud.

Laud. tr. principe conclus. 474. post Host. & Iohan. And. quos refert.

6. Quemadmodum igitur DEVS totius mundi Dominus est, ita quoq; dominus papa, eius vicarius, seu locum tenens. *Panorm. c. nouit n. 11. ibi dd. com: x. iudic.*

7. Tùm quia caput in Ecclesia est papa, à quo omnes dignitates, ceu membra orginem trahunt. *gl. Clem. ad nostrũ. verb. ecclesiæ. ibi Ioh. de Imola. n. 13. de hæret. c. significasti in f. x̃. elect.*

8. Igitur quod membris licet, capiti denegari haud poterit. Cum hoc illis sit, & dignius & præstantius. *Alex. L. 1. in pr. n. 34. ibi Ripa. n. 67. ff. verb. oblig. gl. §. religiosum ibi Ang. & dd. verb. mortuum Inst. rer. diuis. Bl. c. 1. n. 8. de allodijs Abb. c. cum non liceat n. 1. ibi Fel. n. 1. x̃. præscript. Bertach. in repert. lit. C. verb. caput. per text. L. cum in diuersis. ibi Br. ff. relig. & sumt. funer.*

Tùm

Tum quia papa reliquis prin- 9.
cipibus comparatus, vti Sol, inter reliquas stellas censendus est. *Bl. c. bonæ el. 2. n. 9. x̃ post prælat. Ias. d. rubr. qui feud. dar. poss. n. 4. Mart. Laud. tr. princ. conclus. 170. Curt. tr. feud. 1. p. 2. p. p. q. 11. n. 5. c. solitæ. §. præterea x̃ maior & obed.*

Vndè quemadmodum lucem 10.
suam à Sole, reliqua mutuantur Sydera: ità quoque papæ, reliqui principes, & dignitates & regalia sua accepto ferunt. Cùm fictionem in casu ficto, eandem quam veritas in casu vero, habere efficaciam, explorati iuris sit. *L. vn. in pr. C. rei vxor. act. L. cum. ex oratione ff. excus. tut. Inst. stipulat. seruor. in pr. Bl. L. tale pactum. lect. 2. n. 2. ff. pact. Br. L. maritus. §. legis Iuliæ. n. vnic. ff. ad L. Iul. de adult. Ias L. si is qui pro emtore. n. 216. ff. vsucap. Ioh. de Imola L. lege Cornelia. n. 3. ff. testam. Euerard. in top. in L. à vi fict. n. 4. Aldobr. §. si aduersus hist. nupt. Dec. L. singularia n. 6. ff. si cer.*

pet.

pet. And. ab Exea tr. pact. n. 398. Crottus L. 1. in pr. n. 64. ff. acquir. poss. Crottus L. si is qui pro emtore. n. 22. ff. vsucap. Coras. L. 1. in pr. n. 8. ff. verb. oblig. Hormannoctius Detus L. 4. §. Cato. n. 331. ff. eod. tit. Ias. L. ab emtione. n. 11. ff. pact. Cacherr. decis. 36. n. 3. Mant. tr. coniect. vlt. volunt. lib. 11. tt. 18. n. 39. Gail obs. 127. n. 6. lib. 1. Ioh. Bapt. Asin. in sua praxi. §. 19. c. 15. n. 4. Card. Paris. cons. 22. n. 10. vol. 2. cons. 118. n. 32. vol. 4.

11. At licet hæc magis recepta videatur opinio, contraria tamen quæ habet, quòd ad Imperatorem regalia, eorundemq; dignitates pertineant, Papa verò praua vsurpatione, sibi ista ascribere, Imperatoriq; eripere nitatur, longè maiori veritati, licet catholico homini, eam seqni, hæreticum sit, innititur, quam tenent. *Bl. d. c. 1. n. 3. ibi Aluar. n. 1. per. ill. text. de feud. march.*

Et

Et confirmatur, ex eo, quod 12.
Christus dixit: Reges gentium dominantur, & qui potestatem habent super eas, benefici vocantur, vos autem non sic. *Matth. c. 20. n. 25. Marc. c. 10. n. 42. Luc. c. 22. n. 25.*

Nec obstat: quod Christi vi 13.
carius sit Papa: Nam posito, sed non concesso, Christi vicarium papam esse, diuisum tamen Ioui, cum Cæsare (vt Virgilij verbis vtar) & habitu & potentia, imperium est. *Vt latè tradit Couarr. c. peccatum. p. 2. §. 9. n. 7. de Reg. iur. lib. 6.*

Et esse communiorem & veriorem opinionem attestatur. *Vasq. ill. contr. c. 20. n. 2. c. 21. n. 1. & c. 22. n. 1.*

Nullius quoque momenti aliæ 14.
duæ rationes, pro communi opinione adductæ sunt. Nam Papa se ipsum caput Ecclesiæ constituit, & Soli assimilauit. Quapropter

Quapropter eius teſtimonium verum non eſt. Tum per id quod ſcriptum eſt. *Iohan. c. 8. n. 13.*

15. Tum quia omnibus in re propria dicendi teſtimonium facultatem, iura ſubmotam eſſe voluêre. *L. omnibus. ibi Cyn. n. 1. Br. Bl. n. 3. Sal. n. 1. Caſtr. n. 1. & dd. C. teſtibus. L. nullus. ff. eod. tit. Specul. tit. de. teſte. §. 1. n. 88. Br. L. qui teſtamento n. 1. ff. teſtam. Iſern. in prælud. feud. n. 28. Affl. decis. 400. n. 7.*

16. Tertiò concludo: Regalia, regibus quibuſcunq; præter Romanum regem, in regno ſuo competere. *Bl. rubr. noſt. h. n. 1. ibi Iſern. n. 2. Aluar. vers. quæro ab extra. Affl. n. 4. & dd. præpos. c. 1. n. 1. ĩ. h. t. Mart. Laud. tr. principe conclus. 319. & conclus. 537. Bl. L. 3. n. 1. C. ad S. C. Trebell.*

Licet contrarium teneat, cuius opinio recepta non eſt. *Hoſt. in ſumm. n. 9. x̃. cenſib.*

Tum

Tùm quia in præsenti subie- 17.
cto, inter Regem Romanum, reliquosq; reges, nulla sana diuersitatis ratio assignari potest. Et certum est, quod vbi est eadem ratio, ibi quoq; idem ius statuendum sit. *L. illud. ff. ad L. Aquil. L. à Titio. ff. verb. oblig. Bl. l. de quibus. n. 106. ff. LL. Bl. auth. post fratres. lect. 2. n. 3. C. legit. hæred. Tiraq. LL. connub. gl. 5. n. 60. Plot. tr. de in lit. iur. §. 4. n. 53. Affl. decis. 321. n. 7. Euerard. in top. in Loc. à simili. n. 1. & 2. Crottus. L. Gallus. §. & quid si tantum. n. 92. ff. liber. & posth. Cæsar Contard. L. diffamari. c. 3. n. 49. C. ingen. manum. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 77.*

Quodq;, quæ rationis nexus 18.
connexuit, iuris dispositio separare non debeat. *Bl. c. quia v. n. 5. circa med. x̃. iudic. Euer. in top. in L. à simili. n. 1. Tir. V. R. p. 1. §. 20. gl. vn. n. 2.*

Tùm quia rex in suo regno 19.
Monarcha est. *Isern. c. 1. n. 8. de no. for. fidelit. Affl. rubr. nostr. h. n. 5. cir-*

ca med. Bertach. tr. gab. p. 1. n. 3. post med. Guilh. de Pern. tr. principe, tit. de rege. n. 4. Claud. de Seis. Spec. feud. Rubr. qui feud. dar. poss §. 1. vers. & istud. facit Boer. decis. 8. n. 4. Marin. Frecc. tr. subfeud. lib. 1. Rubr. de orig. baron. n. 35. & lib. 2. vers. 12. quaero. n. 18. Lup. rubr. in introduct. n. 18. x^o donat. int. vir. & vxor. Chassan. in proœm. consuetud. Burg. verb. duc. n. 3. Cagn. L. si quis maior. n. 118. C. transact. Iacob. de Nigr. L. 1. n. 14. ff. off. eius cui mand. est iurisdict. Cardin. paris. cons. 27. n. 6. vol. 1.

20. Tum quia rex eandem in suo regno, quàm Imperator in vniuerso, imò maiorẽ habet potestatem, quandoquidem rex, regnum ad liberos, quod in Imperatore secus est, transmittat. *Andreas de Isern. Rubr. nostra hic. n. 2. ibi Affl. n. 5. vers. imò maiori. Claud. de Seys. Spec feud. rubr. qui feud. dar. poss. §. 1. vers secundò amplia. Curt. tr. feud. 2. p. 2. p. p. n. 6. & 7. Marin. Frecc. tr. subfeud. d. rubr. de orig. baron.*

baron. n. 36. Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 8. §. 3. gl. 2. n. 23. Capyc. decis. 121. n. 13. per text. c. licet. x. vot.

Nec obstat Hostiensis conside- 21.
ratio : Legem regiam respectu aliorum regum latam non esse. Quapropter nec regaliorum ius, illis competere posse. Quia verum quidẽ est, quod ex lege regia, reliqui, præter Romanum, Reges, regalia sua, deducere, probareq; nequeãt, sed hinc illis facultas regaliorum exercendorum denegari planè non potest, cum præter legem regiam & præscriptione, & consuetudine regalia acquirantur, vt suo loco abundè demonstrabitur, consequitur equidem ex prædicta Hostiensis ratione, alio modo penes Romanum principem regalia esse, alio item modo, penes exteros reges, quod & superiùs annotauimus.

Hæc conclusio limitatur : vt 22.
non procedat quo ad reges gentiliũ, crucis Christi inimicos, his enim de

iure nulla regalia competunt, quantumuis de facto sibi vsurpent. *Host. c. quod super. ibi Ant. de But. col. penult. vers. ad tertium. & Panorm. n. 10. x̃. voto. arg c. si de rebus. 23. q. 7.* Et hanc esse veriorem opinionem attestatur *Affl. rubr. nostr. h. n. 6. ad fin. ferè, Oldr. cons. 72. n. 3.*

23. Contrarium tenet. *Innoc. d. c. quod super. n. 3. x̃. vot. Archid. c. fin. 3. q. 7. quem refert & sequitur Sap. in add. ad. Panorm. d. c. quod super vers. & adde hic. Bl. L. cunctos populos. n. 10. C. sum. trinit. & fid. Cathol. & latissimè comprobat Vasq. ill. cont. c. 24. per totum.* Et hanc esse veriorem opinionem, in quam omnibus eundum & ego censuerim, attestatur. *Couar. c. peccatum p. 2. §. 10. n. 2. de R. I. lib. 6.*

24. Et confirmatur: Tùm autoritate ipsius Christi, Cæsari quæ Cæsaris sunt, qui tamen tùm temporis, idolorum cultor erat, dari præcipientis. *Matth. c. 22. n. 21. Marc. c. 12. n. 17. Luc. c. 20. n. 25.*

Tùm

Tùm pedagium (quod ſpecies regaliorum eſt) exoluentis. *Matth. c. 17. n. 27.* 25.

Tùm Pilato, homini Ethnico dicentis: Non haberes poteſtatem aduerſus me vllam (vbi tamen agitur, de ſuprema iuriſdictione) niſi tibi datum eſſet, deſuper. *Iohannis c. 19. n. 11.* 26.

Tùm per id: quod Hazaëlem, qui tamen infidelis erat, infideli populo imperabat, DEI populum perſequebatur, regem vngi Siriæ, dominus præcepit. *3. Regum c. 19. n. 15.* 27.

Tùm quia regna, conſequenterq; regalia, ſunt iuris gentium. *L. ex hoc iure ff. iuſt. & iur. & ſ. dictum eſt.* 28.

Quo iure non ſolum Chriſtiani nominis: Verum etiam barbari, & cuiuſuis religionis homines, vtuntur. *§. ius autem ciuile. Inſt. iur. nat. gent. & ciuil. c. ius gentium. diſtinct. 1.* 29.

30. Tùm deniq́; quia occupatio, tàm rerum quæ nullius sunt. *§. feræ igitur bestiæ. Inst. rer. diuis.* Quàm sedium hostilium de iure gentium approbatus acquirendi modus est, *d. c. ius gentium. gl. verb. sedium. distinct. 1. §. item quæ ex hostibus. Inst. rer. diuis. L. naturalem. §. fin. ff. acquir. rer. dom. L. 1. §. item in bello ff. acquir. poss.*

31. Nec obstat, quod in contrarium adducebatur: regnum à gente in gentem, transferri, propter iniusticias, iniurias & contumelias, *d. c. si de rebus. 23. q. 7.* Nam id quidem toto die fieri fatemur, non tamen hinc elici poterit, reges infideles regalibus priuandos. Quamobrem rectè dixisse Vasquium cēseo, textum præallegatum (cui tamen priorem opinionem tuentes, cum primis confidunt & si quæ præterea afferunt merè susurri sunt papicolarum) nihil ad Rhombum facere. *Vasq. ill. contr. c. 24. n. 5.*

Reten-

Retenta igitur posteriori opinione, quam omninò in iudicando, consulendoq́; sequendam iudicarim declaranda illa erit, vt procedat, quo ad illa regna, quæ semper, vel per tantam temporis metam, à barbaris fuêre possessa, vt de contrario non extet memoria: Secus verò erit, quo ad illa regna & territoria, quorum possessionem, veteribus colonis pulsis, bello adorti atque adepti sunt. Illorum enim quasi possessionem regaliorum habebunt, horum verò neutiquam, vti seipsum explicat. *Innoc. d. c. quod super. n. 7. x. vot.* 32.

Ratio autem diuersitatis, in promtu est: Nam respectu illorum regnorum, quæ intra hominum memoriam subiugarunt, quasi possessio regaliorum, penes principem, quem eiecerunt, adhuc consistere videtur, nec eorum priùs amittit possessionem, quàm recuperandi animum deposuerit. 33.

Br. L. 3. §. eum igitur. n. 1. ff. vi & vi arm. Bl. L. fin. n. 3. C. his qui à non dom. manum. Bl. L. data opera. n. 67. C. his qui accus. non poss. Ioh. de Imola L. 1. §. qui præsens. n. 19. ff. verb. obl. Ias. L. clam possidere. §. qui ad nundinas. n. 35. per ill. text. ff. acquir. poss. Panorm. c. significasti. el. 2. n. 9. ibi Fel. n. 12. qui hanc communem esse opinionem attestatur. x̃. homicid. Plot. tr. de in lit. iur. §. 3. n. 26. Gail. lib. 1. de pac. publ. c. 16. n. 16. Menoch. tr. remed. poss. recup. rem. 1. n. 385. per L. 3. §. in amittenda. ff. acquir. poss.

34. Quartò concludo: ducibus, marchionibus, comitibus, baronibus, & quandoque etiam nobilibus, immediatè, vel mediatè imperio subiectis, si de ducatu, marhionatu, comitatu, baronia, vel territorio aliquo, per principem, Regem, vel etiam inferiorem principem fuerint inuestiti, puta si comes, à duce comitatum in feudum recognosceret, regalia competere. *And. de Iser.*

rubr.

rubr. nostr. h. n. 3. vbi & reliqui feudistæ. Bl. c. innotuit. n. 18. x̃. elect. Federicus Schenck. c. 1. vers. hic textus, quis dic. dux. com. vel march. Mart. Laud. tr. princip. conclus. 120. Felin. c. quæ in Ecclesiarum. n. 32. x̃. constitut. Chassan. in consuet. Burg. in proœm. verb. duc. n. 4. Rol. à valle cons. 4. n. 42. vol. 3.

Tùm quia princeps illis feuda 35. regalem dignitatem annexam habentia concedendo, illos approbare, adeò etiam videtur, vt quicquid ipsi faciunt, princeps ipse superior, fecisse videatur. Indubitati enim iuris est, quibus autoritatem impartimur, hæc ipsi fecisse videamur. *Neguz. tr. pignor. l. memb. 6. p. p. n. 10. Affl. decis. 135. n. 5. & decis. 305. n. 14. decis. 360. n. 5. Gomez. var. resolut. lib. 1. c. 9. n. 20. vers. Secundò Claud. de Seis. spec. feud. Rubr. orig. feudi. vers. & licet text. L. 2. §. sed si quid ex his C. vet. iur. enucl.*

36. Tùm quia duces & reliqui, perpetuò regalem dignitatem obtinentes, in suis ducatibus, & territoriis iura Imperatoris habent. *Cyn. L. ea lege. n. 4. C. condict. ob causam. Bl. L. more. n. 7. ff. iurisd. om. iud. Bl. L. pen. n. 3. C. donat. int. vir. & uxor. Bertach. in suo repert. litera. D. Verb. dux. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. Carolus dux. vers. dubitatur. n. 4. Curt. tr. feud. 2. p. 2. p. p. n. 6. Boss. tr. criminal. tit. de crim. læs. maiest. n. 51. & tit. de regal. n. 36. Zasius L. 1. in pr. n. 8. ff. edend. Chassan. in cons. Burg. Rubr. 8. §. 3. gl. 2. n. 26. & rubr. 1. §. 5. verb. dux prince. n. 14. vbi Bl. Castr. Franc. Curt. & Barb. idem tenentes allegat. Cacherr. decis. 155. n. 1. Alb. Brunus cons. 19. n. 4. cons. 45. n. 19. Iohan. de S. Iulia int. cons. Bruni cons. 3. n. 7. Cardin. Paris. cons. 1. n. 25. vol. 1. cons. 69. n. 3. eod. volum. Rol. à valle cons. 86. n. 14. & 21. vol. 1. cons. 1. n. 50. cons. 91. n. 17. cons. 76. n. 3. vol. 3. vbi hanc opinionem communem attestatur.*

Nihilq;

Nihilq́ à summo principe, nisi ambitus ratione ceu scapha à naui differunt. *Bl. rubr. nost. h. n. 1.* 37.

Quintò concludo: Ciuitates liberas, Imperio immediatè subiectas, nec non & alias, superiorem non recognoscentes, quales sunt Venetiarum, & aliæ ciuitates, iura principis & regalia habere. *Bl. rubr. n. 19. ff. rer. diuis. Bl. L. 1. n. 22. C. hæred. vel act. vend. Bl. L. 2. n. 8. C. sent. quæ sin. cer. quant. Bl. L. recepticia. n. 3. C. const. pecun. Br. L. infamem. n. 14. ibi Iohan. de Imola. n. 8. ff. publ. iudic. Br. L. hostes. n. 4. ff. capt. & postl. lim. reuers. Br. L. aut acta. §. de ampliando. ff. re iudic. Br. L. vn. n. 11. C. bon. Vacant. lib. 10. Br. L. 1. §. de qua re. n. 3. ff. postul. Br. L. 3. in pr. n. 1. ff. minor. Br. tr. repress. q. 3. n. 4. Abb. c. quæ in ecclesiarum. n. 6. x. constit. Bertach. tr. Gabell. p. 1. n. 5. Abb. c. super quibusdam. n. 2. x. verb. sign. Boër. tr. sedit. q. 6. n. 5. Curt. tr. feud. 2. p. 2. p p. n. 8.* 38.

Exca

Exea. tr. pact. n. 350. Mart. Laud. tr. princip. conclus. 126. Gail. obs. 57. n. 7. lib. 2. & lib. 1. de pac. pub. n. 11. Affl. decis. 361. n. 5. Sebast. Sap. in L. imperium. n. 27. ibi Vallascus. n. 93. ff. iurisd. om. iud. Anton. Boidius Rubr. n. 81 C. no. vect. imp. non poss. Caesar Contard. L. vn. limit. 22. n. 12. C. si de moment. poss. fuer. app. Abb. cons. 20. n. 1. vol. 2. Rol. à valle cons. 29. n. 20. vol. 1. cons. 91. n. 4. vol. 2. per L. Antiochensium ff. priuileg. credit.

39. Sextò concludo: Episcopis & aliis prælatis ecclesiasticis, vt Episcopis, & ecclesiasticis, regalia non competere, eo verò respectu, quo principes, & status sunt imperii, Episcopos & reliquos regalibus frui *per trad. Innoc. c. cum te. n. 2. ibi Panorm. n. 14. & communiter Canon. x. sent. & re iudic. Panorm. c. significasti. n. 10. ibi Fel. n. 4. x. off. deleg. Panorm. c. ex diligenti. n. 7. x. Simon. Panorm. c. cum non ab homine. n. 8. x iud. Bl. L. nam salutem. §. ait enim ff. off. praef. Vigil.*

Vigil. Igneus L. necessarios. §. non aliâs p. 2. n. 128. ff. ad Syllania. Brunus cons. 46. per tot. per text. c. conuenior. vers. quod sacerdotis. & per tot. cap. 23. q. 8. c. si qua causa 11. q. 1.

Facit præterea id quod tradi- 40.
tur: Episcopum vt feudi dominum, de controuersia feudali cognoscentem, id non vt Episcopum, sed vt principem secularem facere, proindeq; ab eo, non ad Papam, sed ad Imperatorem prouocari. *Innoc. c. solitæ. x̃ maior. & obed. Panorm. c. verum. n. 16. x̃. for comp. Panorm. c. dilectus el. 3. n. 4. x̃. præbend. Curt. tr. feud. p. 1. q. 2. n. 4. per text. d. c. verum. x̃. for. comp.*

Ratio ad hæc ea erit, quod 41.
Episcopi, vt Episcopi, Imperatori, vel Imperio non subsint, nec alio modo, nisi vt status, principesq; Imperij, Imperio subijci queant. Vnde si regalia illis vt Episcopis compederent, abutendo ijsdem, contraq; Imperatorem, vel Imperium delinquens

linquendo, regalibus priuari non possent, consequenterq; quod dicere absonum est, delicta eorum impunita relinquerentur. *contra L. ita vulneratus. ff. ad L. Aquil.*

42. Et diuerso iuri contrarium non est, vnam eandemq; personam, diuerso respectu, & qualitate, duplici quoq; iure censeri posse. *L. si consul. & L. seq. ff. adopt. L. Tutorem ff. his quibus vt Indig. L. cum quædam C. admin. tut. §. si tutor. Inst. inoff test. L. fin. ff. institor. L. ille à quo. §. fin. cum L. seq. ff. ad Trebell. L. sed si hac. §. si liberta. ibi Bl. & Ias. n. 5. ff. in ius. voc. L. apud filiumfam. ff. manum vind. L. 1. §. sed & si præses. ff. quand. app. sit. c. postulastis. x̃. concess. præb. c. sanè. el. 2. ibi Panorm. n. 3. x̃. off. deleg. c. à collatione. ibi Gemin. n. 3. de appell. lib. 6. Bl. c. cum inferior. n. 1. ibi Fel. n. 3. x̃. maior. & obed. Tir. tr. nobilit. c. 28. n. 15.*

Licet

Licet Arnoldus quidam Brixianus, anno domini 1139. quod episcopis regalia congruere abnegaret, hæresi propterea in Lateranensi concilio, præsentibus mille antistitibus, sit condemnatus autore *Carol. Sigon. lib. 11. de regno Italiæ.* 43.

Hæc conclusio ampliatur: Vt idem quoque iuris sit, in abbatibus, principum gradu, ac titulo decoratis, Jn denn gefürsteten Epten / quales olim fuêre abbas Fuldensis & alij. Namque & his non vt abbatibus, sed tanquam Imperij principibus & statibus, regaliorum vsus indultus. Eadem enim in his, quæ in episcopis ratio militat, idem ergò ius quoque statuendum. *Vulg. L. illud. ff. ad L. Aquil. L. à Titio ff. verb. oblig.* 44.

CAPVT V.

Quomodo acquirantur Regalia.

1. *Regalia acquiruntur principis concessione.*

Princeps

2. *Princeps in praeiudicium successorum, regalia concedere nequit.*
3. *Regalia sunt quasi corpus, quod minimo quoquo membro abscisso, abominabile apparet.*
4. *Princeps imperij viscera euiscerans propriae dignitatis fit homicida.*
5. *Regalia concedi nequeunt, si id maximè vtilitati Reipub. perniciosum sit.*
6. *Regalia non possunt ita alienari, vt directum & vtile simul dominium in accipientem transferatur.*
7. *Regalia in consequentiam, non verò principaliter per principem concedi possunt.*
8. *Regalia in vno eodemq; territorio pluribus simul, his generatim, illis in specie seu in certis casibus concedi possunt.*
9. *Generi per speciem derogatur.*
10. *Princeps non praesumitur, beneficium cuiquam in tertij praeiudicium, exhibere.*

11. *Regalia in generali concesione non includuntur.*

12. *In generali concesione ea, quæ quis verisimiliter in specie concessurus non fuisset, non veniunt.*

13. *Generaliter fieri, quod specialiter faciendum erat, non sufficit.*

14. *Ea, quæ notabiliter fieri debent, nisi specialiter notentur, neglecta quasi videntur.*

15. *Regalia etiam in concessione generalissima non includuntur.*

16. *Regalia non continentur, ea etiam concessione, qua castrum in feudum datur, cum omni iure principis.*

17. *Contrarium.*

18. *Omne qui dicit nihil excludit.*

19. *Verba non debent esse ociosa & superflua.*

20. *Dictio quibuscunque, eius est efficaciæ, vt casus, expressis, etiam maiores comprehendat, & eo ipso dictionem omnis, vel omne superat.*

81. *Quaestio voluntatis admittendæ non est, vbi verba sunt expressa.*

82. *Regalibus concessis, non veniunt principi reseruata.*

83. *Genere posito, vltrò sequitur qualibet eius species.*

84. *Specialia insunt generalibus.*

85. *Genere posito, quod sub se plures complectitur species, quarum aliæ speciale sibi nomen arripuerunt, at liæ generis nomen retinuerunt, illæ tantùm sequuntur species, quæ speciale nomen non habent.*

86. *Declaratur. n. seq.*

87. *Verba in dubio in potiori significatu accipienda.*

88. *Indefinita oratio, non infert quamlibet speciem, sicuti vniuersalis.*

89. *Quæ dubitationis tollendæ gratia, contractibus inseruntur, ius commune non lædunt.*

80. *Regalia, vt censeri possint concessa, requiritur, vt præter specificam eorum concessionem, addatur quoq;*

claus

clausula, ex certa scientia, & motu proprio.

31. Doctoris dictum secundum legem, quam allegat intelligendum.

32. A separatis non fit illatio.

33. Erubescimus sine lege loqui.

34. Regalia, absq; alia expressione, veniunt in consequentiam, si princeps nouiter regem, ducem, marchionem & similes creat.

35. Princeps concedens castrum, iurisdictionem eiusdem, & si peculiatim non conuenerit, vnà concedere videtur.

36. Quæ in consequentiam veniunt, etsi aliâs, nomine exprimi velint, sub generalitate tamen hoc casu continentur.

37. Multa accessoriè, & in consequentiam facta, quæ per se facta irrita sunt, valent.

38. Regalia omnia concessa intelliguntur, si quibusdam in specie recensitis, generalis per concedentem subijciatur clausula.

39. *Mandatum speciale habere censetur is, cui mandatum, ad casus aliquot, speciale mandatum requirentes, datum est, addita generali clausula.*

40. *Clausula generalis, post specificata aliqua atque expressa, posita, ad omnes casus, similes expressis, extenditur.*

41. *Regalia absq; alia speciali mentione cedunt, si castrum cum pertinentijs in feudum datur.*

42. *Vendito castro cum pertinentijs, vēditum non censetur ius percipiendi pedagium vel gabellam.*

43. *Beneficia principum latissimè sunt interpretanda.*

44. *Pertinentiarum appellatione illa duntaxat, quæ fundo, lege, statuto, consuetudinéue attributa sunt, veniunt.*

45. *Regalia concessa intelliguntur, si castrum in feudum datur, cum iuribus suis, & cæteris.*

Dictio & cætera, integrè scripta

eius

eius naturæ est, vt comprehendat maiora expreſſis, & omnia, quæ ex verbi ſignificatione comprehendi in diſpoſitione poſſunt, ibid.

46. *Regalia abſq; in ſpecie conceſſione veniunt, ſi abſq; ſpeciali conceſſione venire, eſſet ſolitum vel conſuetum.*

47. *Contractus à conſuetudine, interpretationem recipiunt.*

48. *Clauſula apponi ſolita, etiamſi caſu omiſſa fuerit, pro appoſita habetur.*

49. *Conſuetudo ex ijs quæ meræ ſunt facultatis, oriri nequit.*

50. *Tempus non eſt modus tollendæ vel inducendæ obligationis.*

51. *Variatio & inconſtantia, non ſunt probanda.*

52. *Voluntatis mutatio non præſumitur.*

53. *Princeps immobilis eſſe debet, vt lapis angularis, & polaris in cælo ſtella.*

54. *Regalia etiam maiora concessa videntur, si regalia generaliter concessa sunt, is verò cui concessio facta est, maioribus quoq; diu, patiente illo, qui concesserat, vsus sit.*

Patientia, cum temporis longi cursu, traditionis & concessionis instar est, ibid.

55. *Patientia operatur consensum priorum actuum confirmatiuum.*

56. *Feudum constituitur, si quis vt Vasallus sciente & patiente domino, seruitia praestiterit.*

57. *Patientia sine contradictione, vim consensus expressi obtinet.*

58. *Iura nostra, alijs consentiendo perdimus.*

59. *Taciturnitas eius, qui ius suum vbiq; sibi saluum fore scit, nullum illi praeiudicium affert.*

60. *Vincula duo magis ligant.*

61. *Regalia in generali concessione continentur, si feudum quod ematur, pro eoq; tantum pendatur precium*

um, quod regalibus non connumeratis, dimidium iusti precij excederet.

62. *Actus omnis interpretari debet, ut potius valeat quàm pereat.*

63. *Regalia precio nummario æstimari nequeunt.*

64. *Feudum in generali alienatione non complectitur.*

65. *Feudum in generali alienatione includitur, si illud ipsum ex quantitate precij colligi potest.*

66. *Regalia in generali concessione trãseunt, si ab illa concessione generaliter facta, quadam in specie, regalia excipiantur.*

67. *Procurator, cui generale mandatum datum est, præterquam quod iuramentum deferre non debeat, omnia alia potest, quæ aliâs speciale mandatum requirunt.*

68. *Exceptio in casibus non exceptis firmat regulam.*

69. Regalia generali concessioni insunt, si feudo generatim concesso, apponitur onus aliquod, absq; regalibus inexplicabile.

70. Onus appositum, verborum interpretationem ampliat, & effectum auget.

71. Regalia omnia tributa dicuntur, si in specie plenitudo potestatis datur.

72. Cui licet quod est plus, licet vtiq; quod est minus.

73. Regalia ob qualitatem personæ, cui fit feudi concessio, transeunt.

74. Qualitas personarum actum aliquem celebrantium, vt à regulis iuris communis recedamus, facit.

75. Parentes honorem liberorum suorum cupiunt.

76. Regalia concessione generali, quæ verbis geminatis constat, insunt.

77. Clausulæ geminatæ, maioris, quàm simplices, sunt efficaciæ.

78. Clausulæ triplices, vi sua geminatas superant.

Clau-

79. *Clausula omnia & singula, eam habet vim, vt sub se omnia, quasi nomine specificata essent, contineat.*
80. *Geminatio verborum, actusq́; reiteratio propositi & consensus firmi argumentum sunt, & ius, ab actu simplici diuersum inducunt.*
81. *Geminatio, quæ aliâs comprehendi non deberent, complectitur.*
82. *Geminatio habet vim clausulæ derogatoriæ.*
83. *Immunitas alicui geminatò concessa, comprehendit etiam immunitatem, ab oneribus causa belli, & pestis.*
84. *Immunitas simpliciter concessa, immunitatem ab oneribus belli, & pestis non tribuit.*
85. *Geminatio vt efficax sit, temporis interuallum requirit.*
86. *Geminationem interuallum desiderare verum est, in actuum geminatione.*
87. *Geminatio interuallum non desiderat*

derare verum est, in actuum geminatione.

87. *Geminatio interuallum non desiderat vbi agitur de declaranda mente dicentis.*

88. *Geminatio quæ viua voce fit, poscit interuallum, non verò ea, quæ scriptis constat.*

89. *Regalia concessa iudicantur, si concessioni generali addatur iuramentum.*

90. *Iuramentum habet vim expressi.*

91. *Regali concessa censentur, absq; speciali nominatione, si concedens feudum cum iuribus suis, nihil ibi aliud, quam regalia habet.*

92. *Regalia concedi non debent, nisi viris virtutibus ornatissimis.*

93. *Regalia concedi non debent, nisi necessitate vrgente.*

94. *Regalia etsi aliquibus princeps concedat, id tamen ità fit, vt maior regaliorum facultas penes principem remaneat.*

95. *Regalia acquiruntur spacio eius tempo-*

temporis, cuius in contrarium memoria non est.

96. Præscriptio immemorialis, vim priuilegij atque specialis concessionis obtinet.

97. Quicquid est alienabile, est quoq; præscriptibile.

98. Regalia etiam maiora, seu soli principi reseruata, præscriptione temporis immemorialis acquiruntur.

99. Præscriptio immemorialis, est consuetudo.

100. Regalia iam imposita, cum generali feudi concessione transeunt, non verò imponenda.

101. Faciliùs quid in esse conseruatur, quàm de nouo producitur.

102. Intellectus ad L. 3. §. fin. ff. op. nonun.

Iura vigilantibus scripta sunt.

103. Intellectus ad L. viam pub. ff. via pub. Facultatis meræ quæ suntn, ullo tempore præscribuntur.

Intelle-

104. *Intellectus ad L. 1. C. ne rei dom. L. 1. & L. 3. C. fund. patrim. lib. 11. præscriptione prohibita, nunquam prohibita censetur, præscriptio immemorialis. ibid.*

105. *Præscriptione prohibita, exclusa non censetur, nec præscriptio longissimi temporis quidem.*

106. *Præscriptione immemoriali contra supremam principis potestatem quoq; præscribitur, ex communiori & veriori.*

107. *Intellectus ad L. comperit C. præscr. 30. annor.*

108. *Intellectus ad c. cum non liceat. x̃. præscript.*

109. *Populus, contra supremam principis potestatem præscribens, sibi ipsi est caput.*

110. *Regalia spacio temporis immemorialis, absq; scientia etiam principis præscribuntur.*

111. *Præscriptio immemorialis, opus non habet scientia aduersarij ex communiori.*

Regalia

112. *Regalia aduersus priuatos præscribuntur 40. annorum meta.*

Circa quintum caput concludo. 1. Regalia principis concessione acquiri. *Br. L. 1. n. 11. C. bon. Vacant. lib. 10. Luc. de Penna L. contra publicam col. 4. vers. sed pone rex. C. re milit. lib. 12. Abb. c. quod translationem. n. 2. per ill. text. x̃. off. leg. Bapt. Caccialup. L. Imperium. n. 36. ff. iurisd. om. iud. Præpos. h. n. 2. Rol. à valle cons. 1. n. 15. vol. 2. Mandellus cons. 67. n. 5. vbi hanc communem opinionem esse attestatur. arg. c. 1. de feudo march.* 1.

Nec obstat complurimos voluisse principem neutiquam in præiudicium suorum successorum alicui regalia concedere posse. *Bl. c. 1. vers. amplius. n. 2. de pac. const. Fel. c. 1. n. 5. x̃. probat. Fel. c. ad audientiam. n. 5. x̃. præscript. quam esse communem opinionem innumeros ferè adducens attestatur Vasq. de success. creat. lib. 3. §. 26. n. 82. & de success. resolut.* 2.

§. 3.

§. 3. n. 5. vbi tamen addit: vix cognoſci poſſe, vtra pars ſit receptior. Tiber. Dec. cons. 2. n. 168. vol. 1.

3. Item regalia quaſi corpus eſſe, quod minimo quoquo membro demto, monſtruoſum efficiatur. *Bl. in prælud. feud. n. 32. Affl. Rubr. noſtr. h. n. 15. Rol. à valle cons. 1. n. 126. vol. 2. Boſſ. tr. regal. n. 32.*

4. Item principem Imperij viſcera, euiſcerare non poſſe, cum hoc faciens, propriæ ſit dignitatis homicida. *Bl. c. licet cauſam. n. 7. x̃. probat: per L. qui feudum. §. ſi tutor. ff. vſucap. pro emt.*

5. Illud enim intelligi debet, vt verum ſit in ea conceſsione, qua maximum reſpub. detrimentum caperet, non verò de illa, quæ mediocris eſſet vel minima. *Br. L. prohibere. §. fin. n. 5. ff. quod vi aut clam. Affl. rubr. noſtr. h. n. 14. Mandell. d. cons. 67. n. 5. Cephal. cons. 154. n. 10. lib. 2. per text. c. abbate ſanè. de re iud. lib. 6.*

Vel

Vel de ea alienatione, quæ fit, & dominum directum & vtile à se abdicando, non verò de ea, quæ vtili dominio retento peragitur, accipiendum est. *Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. in feudum. n. 2.* 6.

Vel deniq; responderi potest, regalia principaliter concedi non posse, secus verò in consequentiam alicuius feudi, vel dignitatis. *Cephal. cons. 154. n. 12. vol. 2. vbi Iasonem idem voluisse refert per text. L. quoties. C. iud. L. 1. ff. autor. tut. cum simil.* 7.

Hæc conclusio ampliatur: Vt in vno eodemq; territorio, vni regalia possint concedi vniuersaliter vel generaliter, alteri verò in specie, seu in certis casibus, puta ius cudendi monetam, huic, illi verò omnia reliqua regalia. *Rol. à valle cons. 1. n. 142. vbi Signorol. de Homod. idem voluisse refert. vol. 2.* 8.

Regulariter enim verū est, in toto iure, per speciem generi derogari. 9.

L. in

L. in toto ff. R. 1. L. vxorem. §. fælicissimo. & L. Seruis Vrbanis. §. fin. ff. leg. 3. L. sanctio legum. ff. Pœn. L. si peculium. in pr. ff. manum. test. L. 2. in pr. ff. vin. trit. oleo. leg. L. 1. in pr. ff. aur. & arg. leg c. generi. de R. 1. lib. 6. Virgilius de Syluestris Rubr. n. 3. ff. si cer. pet. Iohan. Gauduntius L. re coniuncti. n. 28. ff. leg. 3. Coras. L. testamento. n. 51. C. impub. & al. subst. Sichard. L. si Rufinus. n. 7. C. testam. milit. Mant. tr. coniect. vlt. volun. lib. 9. tit. 6. n. 23. Cephal. cons. 96. n. 26. vol. 1.

10. Quam ampliationem restringi oportet, vt procedat duntaxat, si ante illud priuilegium speciale cuipiam concedatur, quàm primus actus possessorios, etiam in casu istius priuilegĳ exercuisset. Tunc enim tale priuilegium nullius momenti erit æstimandum. Cum nunquam ea mens præsumatur in principe, quæ alicui beneficia, in tertĳ iniuriam tribuere velit. *Abb. c. 1. n. 20. x. iud. Abb. c. super eo. in pr. n. 2. x.*

2. x̃. off. deleg. Ias. L. quoties. n. 33. C. prec. Imper. offer. Lancell. polit. tr. vulg. subst. n. 68. & n. 90. & tr. exempl. substit. n. 1. vers. circa quartum. Affl. decis. 286. n. 3. & decis. 334. n. 3. Gomez. var. resol. lib. 1. c. 4. n. 7. vers. quintò. Gail. obs. 33. n. 6. lib. 1. obs. 1. n. 14. obs. 54. n. 8. lib. 2. Menoch. tr. rem. poss. recup. remed. 10. n. 102. per L. nec auus. C. adopt. c. audita. iun. gl. verb. intellexerunt. x̃. rest. spoliat.

Hæc conclusio limitatur: Vt in concessione, quæ fit per verba generalia, regalia non intelligantur inclusa. *Bl. L. 2. n. 44. C. seruit. & aq. Bl. L. à. procuratore. n. 2. C. mand. Felin. c. quæ in Ecclesiarum. n. 32. x̃. constit. Paris. de put. tr. Syndic. Rubr. de excess. baron. n. 13. Lup. rubr. §. 66. n. 28. x̃. donat. inter vir & vxor. Præpos. c. 1. n. 1. ĩ h. t. Grammat. decis. 59. n. 15. Carol. Molin. in consuet. Parisiens. tit. 1. §. 1. gl. 5. n. 55. Sichardus L. quoties. n. 9. C. fam. erc. Cardin.* 11.

din. paris. cons. 10. n. 7. vol. 4. Tiber. Decian. cons. 123. n. 10. vol. 3. Rol. à valle cons. 42. n. 8. vol. 2. cons. 4. n. 48. vol. 3. Burſat. cons. 190. n. 2. vol. 2. Cephal. cons. 418. n. 51. vol. 3. per c. 1. in pr. de capitan. qui cur. vend.

12. Et confirmatur; tùm per notiſsimam iuris regulam, quæ habet; In generali conceſsione ea, quæ ſpecialiter concedi debent, non venire. *L. obligatione generali. ff. pignor. L. 1. C. quæ res pign. oblig. poſs. L. filius. fam. ff. donat. L. ſi pater. ff. quæ in fraud. credit. c. in generali de R. 1. lib. 6. c. ſi epiſcopus de pœnit. & remiſs. c. cum in generali de off. vic. lib. 6. c. qui ad agendum. de procurat. eod. lib. Br. L. ſed & ſi quis. §. quæſitum. n. 1. ff. ſi quis. caut. Pract. Pap. in for. reſp. rei conuent. verb. Simoninus Spelta. n. 6. Curt. L. cauſas. n. 17. C. tranſact. Sapia. L. 1. n. 17. ff. off. eius cui mand. eſt iuriſd. Longouallius L. Imperium. n. 192. ff. iuriſd. om. iud. Ripa L. ſi vnquam. n. 10. C. reuoc.*

reuoc. donat. Cephal. cons. 94. n. 36. vol. 1.

Tùm quod non sufficiat generaliter fieri, quod specialiter faciendum. *gl. Clem. 2. verb. specialis. de off. ordin. Natta. auth. hoc inter liberos. n. 22. C. testam. Cephal. cons. 524. n. 14. vol. 4. arg. L. 4. §. quæsitum. ff. si quis caut.* 13.

Tùm quod ea quæ notabiliter fieri debeant, nisi specialiter notentur, neglecta quasi videantur. *Lancell. polit. tr. vulg. subst. n. 95. Affl. decis. 111. n. 9. decis. 220. n. 16. Tir. LL. connub. gl. 7. n. 124. Stracch. tr. mercat. p. 1. n. 45. Menoch. tr. remed. poss. adip. rem. 4. n. 834. Cephal. cons. 332. n. 10. volum. 3. per text. L. item apud. §. hoc edictum. ff. iniur.* 14.

Hæc limitatio extenditur. I. Vt nec sub concessione generalissima contineantur regalia. *Rol. à valle cons. 1. n. 103. vol. 2. nihil tamen allegat.* 15.

16. II. Extenditur: Vt nec in hac concessione regalia compræhendantur: puta si castrum in feudum datur cum omnibus iuribus principis. *Luc. de penna L. 1. col. penult. vers. denegamus. C. priuil. scolar. lib. 12. Luc. de penna L. 1. col. 2. verb. augere. C. veter. eod. lib. Fel. c. sedes apostolica. n. 1. x̃. rescr. Mart. Laud. tr. principe. conclus. 115. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. de castro Rubei montis. n. 6. Boss. tr. regal. n. 25. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 5. n. 53. Rol. à valle d. cons. 4. n. 46. vol. 3.*

17. Licet contrarium teneat. *Crauet. cons. 294. n. 2. vers. sed magis. vbi idem consulendo tenuisse Iason. attestatur, quem sequitur Cephal. cons. 150. n. 11. lib. 1. & cons. 516. n. 20. vol. 4.*

18. Ea moti ratione, quod verbis vniuersalibus nihil sit prægnantius. Quodque omne qui dicit nihil excludere videatur. *L. Iulianus. ff. leg. 3. L. à procuratore. C. mand. c. si Romanorum. 19. distinct. Vasq. ill. contr. c. 45. n. 2.*

n. 2. Paul. Orian. L. 1. n. 77. ff. off. eius cui mand. est iurisd.

Quæ opiniones contrariæ, 19. facilè conciliari poterunt, si prior procedere intelligatur, eo casu, quo princeps in castro concesso, alia, præter regalia, habet iura, non autem procedat, imò locum sibi vendicet contraria, eo casu, quo alia præter regalia iura, in castro, in feudum dato, principi non sunt. Priori enim casu verba quod operentur habent, posteriori verò, planè ociosa reperiuntur. Indubitati autem iuris est, superfluè verba posita, esse non debere, sed aliquid, vt operentur, interpretanda. *Bl. rubr. n. 19. C. contrah. emt. Alex. L. fin. n. 4. ff. quod quisque iur. Fel. c. 1. n. 7. x̃. rescr. Bertach. tr. gabell. p. 2. n. 28. Cotta in memor. verb. verbum. el. 1. Iason. L. quo minus. n. 153. ff. flum. Gail. obs. 28. n. 3. lib. 2. Ascan. Clem. tr. pat. pot. eff. 2. n. 42. Ioh. Hanibal. rubr. n. 55. & n. 168. ff. sol. matr. Par-*

pal. L. 2. n. 3. ff. sol. matr. Crottus L. re coniuncti. n. 178. ff. leg. 3. Panthal. Crem. L. 2. n. 60. C. resc. vendit. Lancell. polit. L. filium quem habentem. n. 15. C. fam. arc. Lud. Gozad. L. is apud quem. n. 24. C. edend. Berengatius à paulhaco L. vnica. n. 311. C. sent. quæ pro eo quod interest. Alex. cons. 10. n. 11. vol. 2. per L. si per alium. §. docere. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi exim. L. fundus qui locatus. ff. fund. instr. & alios adduxi in rep. L. in multis. membr. 4. art. 2. n. 10. ff. stat. homin.

20. Vel ita conciliari possunt, vt prior obtineat, si concedens vsus sit, verbo omni, posterior verò, si per verbum prægnantius, puta quibuscunque iuribus, concedens loquatur. Dictionis enim quibuscunque vel quicunque, ea natura, vis atque potestas est, vt casus non expressos, expressis etiam maiores comprehendat, quod secus est in dictione omnia, quæ tàm latè minimè patet,

vt

vt diffusè docet. *Tir. v. R. p. 1. §. 1. gl. 7. præsertim. n. 23. & 26. vbi innumeros idem tenentes citat, & vltra ibi citatos latissimè idipsum prosequitur Ioh. Ant. Rubr. L. Gallus. §. quidam rectè. n. 200. cum seqq. ff. lib. & posth.* Postremò & ea dabitur conciliatio, quod prior opinio vera sit, in ĳs regalibus, quæ maiora superius in diuisione nominauimus: posterior verò in minoribus. Hæc enim faciliùs à principis ossibus, illis, separantur. *arg. L. idem Iulianus. §. constat. ff. leg. 1. L. fin. ff. vt in poss. legat.* Consultiùs tamen vbiq; erit, regaliorum expressam & specificam fieri mentionem.

Tunc enim cum verba adsint expressa, vlteriùs voluntatis quæstio, admittenda non est. *L. ille aut. ille ff. leg. 3. L. non aliter in pr. ff. eod. tit. gl. c. ad abolendam. verb. sæcularibus. x̃. fil. præsbyt. Rol. à valle cons. 79. n. 85. vol. 3.* 21.

22. III. Hæc limitatio extenditur: Vt in concesſione, in qua ſpecialis regaliorum mentio facta eſt: tamen non veniant principi, in ſignum ſupremæ poteſtatis, & præeminentiæ reſeruata, niſi & illa vlteriùs adhibeatur clauſula: Concedimus, & alia iura, ſoli principi reſeruata. *Vti hoc expreſſim & in ſpecie decidunt Boſſius tr. regalib. n. 29. Cacherranus decis. 29. n. 5. & decis. 101. n. 12.*

23. Quam tamen deciſionem, procedere vix poſſe ſtatuo. Eam ob cauſam: quod regalia generis ſint terminus, ſub ſe, & principi reſeruata, ſiue regalia maiora, regalia item minora, compræhendens. Ergò ad eius poſitionem, quælibet ſequetur ſpecies: Tùm quia clari apertiq; iuris eſt, quod poſito genere, quælilbet eius ſpecies, vltrò etiam ſequatur, poſitaq; cenſeatur. *Br. L. ſi quis maior. n. 13. ibi Bl. n. 14. Ias. n. 11. Parpal. n. 10. & dd. C. tranſact. Bl. L. 2. n. 4. C. iur. aureor. annul. Coras.*

ras. L. qui liberos. n. 125. ff. rit. nupt. Ludouicus Catus L. quinq; pedem. n. 7. C. fin. regundor. per L. si quid earum. §. inter emtum. ff. leg. 3. L. in fraudem. §. fin. ff. testam. milit. L. 1. §. quod autem. ff. alea lus. & aleat. L. cum lege ff. testam.

Tùm quia generalibus specia 24.
lia semper insunt. *L. semper in generalibus. ff. Reg. iur. Ioh. Hanibal rubr. n. 353. ff. sol. matr.*

Nec obstat: quod traditur, 25.
posito genere, plures sub se species continente, quarum aliæ speciale sibi nomen arripuerunt, aliæ verò generis nomen retinuerunt, illas tantùm contineri species, quibus speciale nomen inditum non est. Quæ est doctrina *Hubert. Zuch. L. posthumo. n. 14. C. bon. poss. cont. tab. Dec. rubr. n. 7. C. pact.*

Quia illam procedere posse iu- 26.
dico, in tali genere, quod plures sub se species complectitur, non verò in illo, quod non nisi, de duabus

 tan

tantùm ſpeciebus prædicatur. Hoc enim caſu, nil operaretur generis expreſsio, contra *L. ſi quando. ff. leg. 1.*

27. Tùm quia, ſi hanc amplecteremur opinionem, verba in minus digno ſignificatu acciperentur, contra regulam, Verba in dubio in potiori ſignificatu accipienda eſſe iubentem. *Iurib. ſuperiùs in id citatis.*

28. Vel forſitan ad concordiam fœdere diſtinctionis reduci poterunt; Vt ſcilicet prior procedat regalibus, indefinitè conceſsis, poſterior verò quando cum dictione vniuerſali omnis, fit conceſsio. Nam quod dicitur, generalibus ſpecialia ineſſe, quatenus ſcilicet natura indefinitæ patitur, accipiendum eſt. Quæ genere poſito, aliquam, non tamen omnem ſpeciem, quod vniuerſalis orationis proprium eſt, infert, vt elegantiſsimè tradit. *Camillus Viſitarimus Rubr. n. 66. cum 2 ſeqq. ff. ſol.*

ff. sol. matr. per d. L. si quid earum. §. inter emtum ff leg. 3.

Sed hic iterum autor sum, vt 29.
specialis, & expressa, reseruatorum principis, concessionis instrumento, inseratur mentio. Quæ etenim dubitationis tollendæ gratia, inseruntur, ius commune non lædunt. *L. quæ dubitationis. ff. R. I. Lup. Rubr. §. 14. n. 5. x. donat. inter vir. & vxor. Roncheg. L. 3. §. 1. n. 63. ff. duobus reis.*

IV. Hæc limitatio extenditur; 30.
Vt vltra specialem concessionem, clausula quoque ex certa scientia, & motu proprio adhiberi debeat. *Ias. in prælud. feud. n. 80. vbi Mart. Laud. & Alberic. idem originaliter voluisse refert. præpos. in prælud. feud. n. 25. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. in feudum. n. 3. Rol. à valle cons. 1. n. 102. vol. 2. cons. 18. n. 78. eod. volum. per text. L. 1. C. pet. bonor. subl. lib. 10.*

Sed isthæc extensio, etsi com- 31.
munem fatear necesse est, vix vide-

tur

tur vera. Namq; si doctoris dictum, secundum legem, quam allegat intelligendum sit. *Ias. repetit. L. admonendi. n. 226. ff. iureiur. Curt. tr. feud. 2. p. 2. p. p. n. 53. Affl. decis. 321. n. 16. Caball. tr. euict. §. 4. n. 28. Stracch. tr. mercat. Rubr. contract. mercator. n. 8. Georg. Natan tr. pact. n. 76. Hormannoct. Det. L. 1. §. hoc autem edictum. n. 22. ff. op. no. nunc. Cagn. L. diem functo. n. 21. ff. off. assess. Igneus L. necessarios. §. non aliâs. p. 4. n. 118. ff. ad S. C. Syllan. Mascard. tr. probat. conclus. 16. n. 5. vol. 1. Bellonus. cons. 5. n. 17. cons. 16. n. 10. & multos alios in id citaui in repet. mea L. in multis memb. 2. art. 18. n. 3. & memb. 3. art. 24. n. 3. ff. stat. homin.*

32. Cuiuis facilè apparebit, dispositioni L. 1. C. pet. bon. subl. lib. 10. & concessioni regaliorum, nihil commune esse. Imò ab vno ad aliud tanquam diuersis & separatis, illationem non fieri. *Caball. d. tr. euict. §. 3. n. 135. Crau. rep. rubr. n. 53.*

n. 53. ff. leg. 1. Zoanet. L. 2. n. 24. C. pact. inter. emt. & vendit. Contard. L. diffamari. c. 4. n. 38. C. ingen. manum. Gail. obs. 11. n. 4 obs. 63. n. 7. lib. 1. & lib. 2. de pact. pub. c. 11. n. 15. Vincent. Caroct. tr. locat. tit. renouat. locat. n. 6. Ant. Rubr. L. sed etsi quis. §. quæsitum. n. 17. ff. si quis caution. Bellonus cons. 27. n. 1. Rol. à valle cons. 11. n. 24. vol. 3. per L. Papinianus. ff. minor. L. Iulianus. ff. condict. indeb. L. inter stipulantem. §. sacram. ff. verb. oblig. & plures alios cumulaui in repet. L. in multis memb. 1. art. 2. n. 8. ff. stat. homin.

Vndè cum non sit lex, tale 33. quidpiam, vel dicens vel requirens, nec nos vel dicamus vel requiramus. Quandoquidem sine lege loqui erubescendum sit. *Ias. L. illam. n. 8. per ill. text. C. collat. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 78. Cephal. cons. 226. n. 22. vol. 2. cons. 451. n. 61. vol. 4. cons. 611. n. 33. eod. volum. cons. 661. n. 49. vol. 5. per L. dissentientis. C. repud.*

pud. & alios adduxi in repet. L. in multis. memb. 1. art. 1. n. 15. ff. statu homin.

34. Hæc limitatio sublimitatur. I. Vt non procedat, si princeps nouè regem aliquem constitueret, vel ducem, marchionem, comitem etc. crearet, tunc enim, etsi specialis, regaliorũm mentio non fiat, pariter tamen, cum noua illa dignitate, in consequentiam eiusdem, concessa esse, communis habet opinio. *Bl. h. n. 8. ibi Præpos. in pr. ante n. 1. Felin. c. quæ in ecclesiarum. n. 32. x̃. constit. vbi Castr. consulendo id secutum esse, attestatur Felin. c. cum nobis. n. 6. x̃. præscript. Bertach. tr. gabell. p. 1. n. 3. ad finem ferè. Bossius tr. regal. n. 3. & n. 5. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. dux. vers. dubitatur etiam. n. 4. Gaspar Vallascus L. imperium. n. 228. ff. iurisd. om. iud.*

35. Et confirmatur: tùm per id, quod in ijsdem ferè terminis traditur,

tur, si princeps alicui concedat castrum, ciuitatem, vel territorium, quod simul concedere, etsi specialim non conuenerit, iurisdictionem videatur. *Br. L. 2. n. 6. C. bon. vacant. lib 10. Br. L. 2. n. 1. per ill. text. ff. verb. significat. Br. L. 1. §. cum vrbem. n. 5. per ill. text. ff. off. præf. vrb. Pract. pap. in for. lib. in act. reali. verb. pertinent. ibi Masuer. in add. Vallascus. L. Imperium. n. 54. ff. iurisd. om. iud. & infra DEO volente tradetur.*

Tùm quia quæ in consequentiam veniunt, etsi specificam requirant aliàs concessionem, sub generalitate tamen, hoc casu, alia non facta expressione, includuntur. *Br. L. indebitam. n. 2. per ill. text. ff. cond. indeb. Br. L. cum procurator. n. 2. ff. op. no. nunc.* 36.

Tùm quia multa accessoriè, & in consequentiam, quæ principaliter irrita sunt facta, valent. *Gail. lib. 1. de pac. pub. c. 6. n. 3. Cephal. cons. 154.* 37.

154. n. 12. vol. 2. per L. quoties C. iud dic. & L. 1. autorit. tutor. Video tamen duas posteriores rationes, parùm aut nihil sublimitationi nostræ opitulari. Iura enim & doctores in eis adducti, de tali consequentia, quæ necessariò suum principale comitatur, & sine qua, principale negocium confici nequit, loquuntur: Sed alio, in nostro subiecto, vtimur iure, Non enim negari potest, quin, quis dux, marchio, comes esse posśit, etiamsi regaliorum exercitium, illi non competat. Nisi fortè respondeas, generali totius Imperij consuetudine, in consequẽtiam quasi necessariam redactum esse, vt eo ipso, quòd quis sit dux, marchio, comes, eum quoq; maneant regalia.

38. II. Hæc limitatio sublimitatur. Vt non procedat, si regalibus quibusdam, nominetenus in concesśione expresśis, subijciatur clausula generalis, puta concedente, dicente: conce-

concedimus, cedimus, & transferimus, ei & in eum, ius legitimandi ſpurios, reſtituendæ famæ, & alia regalia. Tunc enim dubitandum non eſt, quin omnium in genere, ius regaliorum, ei mandatum ſit, *And. de Iſern. Rubr. noſtr. h. n. 3. Fel. d. c. quæ in eccleſiarum. n. 33. x̃. conſtit. Affl. c. 1. in pr. n. 7. de cap. qui cur. vendid. Boſs. tit. de regalibus. n. 24. Carol. Molin. in conſuet. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 5. n. 60. Sichard. L. quoties. n. 9. C. fam. erc.*

Et confirmatur: tũm quia ſufficit in mandato enumerare, caſus aliquot, ſpeciale mandatum requirentes, & poſtea generalem ſubĳcere clauſulam, valebitq́ mandatum, etiam quo ad caſus ſpeciale mandatum depoſcentes, quamuis non expreſſos, æquè ac ſi in ſpecie expreſsi, ac nominati eſſent. *gl. Clem. non poteſt. verb. iurandumq́. de procurat. lib. 6. Couarr. var. reſolut. lib. 1. c. 6. n. 3. verſic. 4. text. c. qui ad* 39.

 agen-

agendum. ibi Dominic. de S. Gemin. n. 2. de procurator. eod. lib.

40. Tùm quia clausula generalis, certis quibusdam speciebus enumeratis, apposita, ad similes specificatis porrigitur, atque extenditur. *Br. L. sed etsi quis. §. quæsitum. n. 2. ff. si quis caution. Isern. c. 1. §. nemo retia. n. 32. de pac. ten. Felin. c. sedes apostolica. n. 3. per ill. text. x̃. rescr. gl. fin. communiter approbata. L. 3. ibi Bl. n. 6. C. ser. fugit. Mantic. tr. coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 14. n. 7. Mandell. cons. 16. n. 13. per. L. fin. §. cui dulcia. ff. vin. trit. ol. leg.*

41. III. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat castro cum suis pertinentijs, absq; alia speciali regaliorum mentione, in feudum concesso. Hoc enim casu cedunt quoq; regalia. *arg. c. ex literis. iun. ibi. gl. verb. excepto. x̃. iur. patron. c. cum Venerabilis. x̃. relig. dom. iun. L. verbum illud. ff. verb. signif.*

Nec

Nec obstat, quod traditur: 42.
Vendito territorio, cum suis pertinentijs, venditum non censeri ius percipiendi pedagium vel gabellam, vt tradunt. *Affl. & alij feus dictæ. d. c. 1. in pr. n. 7. de capit. qui cur. vend. Sichard. L. quoties. n. 9. C. famil. erc.*

Quia loquuntur in contractu 43.
venditionis, in quo arctiorem sequimur interpretationem: Nostra verò sublimitatio, in beneficij principis terminis versatur, in quibus latissimam fieri debere, in præiudicium concedentis interpretationem, constituti iuris est. *gl. L. fin. verb. beneficium. ibi Pet. de Bellapert. n. 2. & alij dd. communiter. per ill. text. ff. constit. princip. Br. L. liberorum. n. 7. ff. verb. significat. Luc. de Penna L. 1. vers. 5. quæritur. C. desertor. lib. 12. Ias. L. quo minus. n. 126. ff. fluminib. Pract. pap. in for. lib. in act. reali. verb. & cum pertinentijs. n. 2. Curt. tr. feud. 1. p. p. q. 11. n. 3. &*

2. p. 2. p. p. n. 49. Iul. Clar. recept. sen- tent. §. feudum. q.17. Sfortius Oddus tr. restit. in integr. q.93. n. 11. Rol. à valle cons. 10. n. 36. vol. 3. text. c. cum dilecti. x̃. donat. c. olim tibi. x̃. verb. significat.

44. Fateor tamen illum ipsum pertinentiarum terminum, ad maiora regalia, seu principi reseruata extendi non posse, quandoquidem hæc principis personæ cohæreant, sed in minoribus duntaxat locum reperire, quæ feudo seu territorio magis aliquantulò inesse creduntur. Eam ob causam: quod pertinentiarum nomine, ea solum quæ fundo, lege, statuto, consuetudineue attributa sunt, intelligi receptum est. *Innoc. c. cum ad cædem. n. 2. ibi. Panorm. n. 11. x̃. rest. spoliat. Pract. pap. in for. lib. in act. reali. verb. & cum pertinentijs. ibi latissimè Bernh. Landr. Zilett. & Masuer. in addit. & in for. lib. quo vx. ag. ad dotem verb. cum omnibus suis iurib. &*

pertinent. & for. lib. quo ag. ad reuocat. feudi. verb. cum omnibus iuribus. Bertach. in repert. verb. pertinentiarum. el. 2. Oldrad. cons. 10. n. 1. Card. paris. cons. 20. n. 72. lib. 1.

IV. Hæc limitatio ſublimitatur; Vt non procedat, ſi inueſtituræ inſerta fuerit iſthæc clauſula: Iuueſtimus Titium de tali feudo, cum omnibus eius iuribus, & cœteris. Tunc enim per verbum & cœtera extentè integreq́; ſcriptum, regalia conceſſa reſpondere, rationis erit. Eam ob cauſam: quod dictio, & cœtera, plenis Syllabis, & abſq́; notis, ſcripta, vniuerſalis ſit, complectaturq́; non modo ſimilia expreſſis: Verum ea etiam omnia, quæ ex verbi ſignificatione, in diſpoſitione comprændendi poterunt. *gl. 1. c. deinde. 26. diſtinct. gl. L. non ſolum. §. quæritur. verb. creditores. ib. Br. ff. procurat. Fr. Aretinus L. eandem. in pr. notab. 2. per ill. text. ibi Ronchegall. n. 25. ff. duobus reis. per* 45.

 L. Gal-

2.p. 2. p.p. n. 49. Iul. Clar. recept. sentent. §. feudum. q.17. Sfortius Oddus tr. restit. in integr. q.93. n. 11. Rol. à valle cons. 10. n. 36. vol. 3. text. c. cum dilecti. x̃. donat. c. olim tibi. x̃. verb. significat.

44. Fateor tamen illum ipſum pertinentiarum terminum, ad maiora regalia, ſeu principi reſeruata extendi non poſſe, quandoquidem hæc principis perſonæ cohæreant, ſed in minoribus duntaxat locum reperire, quæ feudo ſeu territorio magis aliquantulò ineſſe creduntur. Eam ob cauſam: quod pertinentiarum nomine, ea ſolum quæ fundo, lege, ſtatuto, conſuetudineue attributa ſunt, intelligi receptum eſt. *Innoc. c. cum ad cædem. n. 2. ibi. Panorm. n. 11. x̃. rest. spoliat. Pract. pap. in for. lib. in act. reali. verb. & cum pertinentijs. ibi latiſsimè Bernh. Landr. Zilett. & Maſuer. in addit. & in for. lib. quo vx. ag. ad dotem verb. cum omnibus ſuis iurib. &*

perti-

pertinent. & for. lib. quo ag. ad reuocat. feudi. verb. cum omnibus iuribus. Bertach. in repert. verb. pertinentiarum. el. 2. Oldrad. cons. 10. n. 1. Card. paris. cons. 20. n. 72. lib. 1.

IV. Hæc limitatio ſublimita- 45.
tur; Vt non procedat, ſi inueſtituræ inſerta fuerit iſthæc clauſula: Iuueſtimus Titium de tali feudo, cum omnibus eius iuribus, & cœteris. Tunc enim per verbum & cœtera extentè integreq́ ſcriptum, regalia conceſſa reſpondere, rationis erit. Eam ob cauſam; quod dictio, & cœtera, plenis Syllabis, & abſq́ notis, ſcripta, vniuerſalis ſit, complectaturq́ non modo ſimilia expreſsis: Verum ea etiam omnia, quæ ex verbi ſignificatione, in diſpoſitione comprahendi poterunt. *gl. 1. c. deinde. 26. diſtinct. gl. L. non ſolum. §. quaritur. verb. creditores. ib. Br. ff. procurat. Fr. Aretinus L. eandem. in pr. notab. 2. per ill. text. ibi Ronchezall. n. 25. ff. duobus reis. per*

L. Gallus. in pr. iun. §. idem credendum (quatenus nimirum in aliquibus Codicibus, dictio & cætera, absq; abbreuiatura scripta, offenditur) ff. lib. & posth.

46. V. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat: Si regalia, absq; concessione in specie, venire, esset consuetum. *text. c. quod translationem ibi. Abb. n. 3. & dd. x̃. off. legat. Ant. Gabr. Rom. tr. regul. lib. 6. titulo de consuetud. conclus. 1. n. 36.*

47. Et confirmatur: tùm quia contractus, à consuetudine interpretationem recipiunt. *Innoc. c. olim. n. 2. x̃. verb. signif. Br. L. magistratus. n. 2. ff. ad municip. Ias. L. diem functo. n. 16. ff. off. asseß. Ias. L. certi condictio. §. si nummos. n. 10. ff. si cer. pet. Felin. c. ex literis. n. 12. x̃. fid. instrum. Roncheg. L. nemo. n. 27. ff. duob. reis. Rubeus L. non solùm. §. morte. n. 72. ff. op. no. nunc. Stracch. tr. naut. p. 3. n. 9. Cail. obs. 23. n. 28. lib. 2. Caroc. tr. locat.*

tit.

tit. subst. locat. n. 2. Mascard. tr. probat. conclus. 299. n. 7. vol. 1. Alex. cons. 66. n. 4. vol. 7. Nicolaus Bellonus cons. 1. n. 2. & tradunt innumeri alij, quos comportauit Ant. Gab. Rom. d. conclus. 1. n. 1. per L. quod si nolit. §. quia assidua. ff. ædil. ed.

Tum quia clausula, ex stylo, 48
& consuetudine curiæ, apponi solita, pro eo, si casu omissa fuerit, ac si expressim apposita esset, haberi debet. *Ant. de Butr. c. accepimus. notab. 4. x. æt. & qualit. Br. L. si pignore. §. fin. n. 2. ff. pign. act. Br. L. fin. in fine principij. ff. quæ in fraud. credit. Bl. L. fin. n. 1. per ill. text. in fine. C. fideiuss. Bl. L. 1. n. 27. ff. sol. matrim. Bl. L. fideicommissa. §. si seruo. n. 1. ff. leg. 3. Bl. L. imperator. lect. 1. n. 1. ff. stat. homin. Paul. de Castr. L. errore. n. 1. ibi Ias. n. 3. post med. C. testam. Alex. L. si finita. in pr. n. 2. ff. dam. inf. Ias. L. vt liberis. n. 17. C. collat. Panorm. c. cum M. Ferrar. n. 5. ibi Felin. n. 6. Ripa. n. 39. x. constit.*

Euerard. in Top. in Loc. ab vsitat. n. 3. Neguzant. tr. pig. 1. p. p. memb. 3. n. 25. Tiraq. V. R. p. 2. §. 3. gl. vn. n. 7. Tir. tr. iu. const. possess. limit. 31. n. 9. Couarr. var. resolut. lib. 1. c. 15. n. 9. Caball. tr. euict. §. 2. n. 15. Boer. decis. 182. n. 54. Ant. Gab. Rom. tr. regular. lib. 6. tit. de consuetud. conclus. 3. n. 2. Lancell. Galiaula L. Gallus. §. idem credendum. n. 14. ff. lib. & posth. Ant. Rub. L. non solum. §. morte. n. 80. ff. op. no. nunc. Curt. L. 1. n. 19. C. edend. Iohann. Nicol. L. generaliter. n. 79. & 81. C. secund. nupt. Cephal. cons. 439. n. 92. vol. 3. Ioseph. Mascard. tr. probat. conclus. 299. n. 9. vol. 1. text. L. & quæ nondum. §. quod dicitur. ff. pignor. L. licet. C. locati. Licet contrariam sententiam, crebriori calculo approbatam atteste-tur. *Emanuel Soarez. in suis com. opin. litera C. n. 87. & deficiant nonnulli, quos modo retulimus.*

49. Nec obstat Panormitani consideratio; ex ijs nempe, quæ moe-

ræ

ræ ſunt facultatis, quæq; gratuitò conceduntur conſuetudinem vix oriri poſſe. *Panorm. d. c. quod tranſlationem. n. 4. x̃. off. leg.*

Fateor enim cum Panormita: 50. no tempus ſolùm nec inducendæ, nec tollendæ obligationis modum eſſe. *L. obligationum ferè. §. placet. ff. act. & obl. L. nemo poteſt. in pr. ff. leg. 1. Speculat. tit. reſtit. ſpoliat. §. 1. n. 8. Specul. tit. de cenſib. n. 2. Br. L. ſeruitutes la. 3. n. 3. ff. ſeruit. Br. L. eum qui ita. §. qui ita. el. 1. n. 1. ff. verb. obligat. Bertach. in repert. verb. tempus. in pr. Iaſ. L. qui in aliena. in pr. n. 10. ff. acquir. hæred. Iohan. Hanibal L. nemo poteſt. n. 599. ff. leg. 1. Gozadin. L. ſi certis annis. n. 1. 3. & 9. C. pact. Saiſon. in conſuet. Turonens. tit. 18. artic. 2. col. 1. Crauetta tr. antiquit. tempor. p. 4. in pr. n. 27. Sichard. L. 1. n. 4. C. fideicom. Vaſq. ill. controu. c. 56. n. 17. & c. 81. n. 17. & c. 83. n. 11. Matthias Colerus in ſuo proceſſu p.*

1. c. 10. n. 97. & n. 301. Cardin. Paris. cons. 7. n. 7. vol. 4.

51. Sed hîc de obligatione inducenda agi negarim. Neq; enim dicimus, ex concessionibus antea factis, principem tantoperè obligari, vt volens, nolens, regalia solita concedere, cogatur: Sed illud solum, nostra vult sublimitatio, principem concedere regalia, antea concedi solita, quandiu expressim, se non concessurum, non declarauerit, videri: Cum nec in priuato homine variatio laudetur. *L. fin. in fin. C. mod. mulct. L. si fundus la. 2. §. eleganter. ff. leg. commiss. L. si. mulier. in fine. ff. quod met. causa. L. si ex toto. §. fin. ibi notat. ff. leg. 1. Clement. cum illusio de renunciat. Neguz. tr. pignor. 4. p. p. n. 25. Affl. decis. 146. n. 2. Cotta in memoral. verb. statuto el. 8. Ioh. Bapt. Asin. in sua praxi. §. 23. ampl. 1. n. 4. Fortun. Garcia L. 1. n. 8. ff. pact.*

52. Nec voluntatis mutatio præsumatur. *L. fidei cōmissa. §. si rem. ff. leg.*

3. L.

3. L. quinquaginta, aliâs incipit quingenta. ff. probation. L. Lucius Titius. in fine. ff. leg. 2. c. maiores in fine. x͠. baptismo. c. licet. de procurat. lib. 6. gl. c. 1. verb. mortis. x͠. his quæ vi met. caus. Br. L. siue possidetis. lect. 2. in pr. C. probation. Bl. L. 1. n. 3. C. collat. Bertach. in suo repert. verb. voluntas. n. 10. in fine. Ias. L. sancimus. n. 6. C. testament. Ripa L. si quis in fundi. n. 21. ff. leg. 1. Aegid. Bellam. decis. 135. in fine. Marcus Anton. Blanch. tr. indic. n. 135. Alc. tr. præsumt. reg. 2. præsumt. 16. n. 1. Crau. tr. antiquit. temp. p. 4. §. materia ista. n. 115. Vant. tr. nullitat. Rubr. de nullitat. ex inhab. seu def. mand. comp. n. 157. Crottus L. 2. §. quod si in patris. n. 36. ff. sol. matrim. Hieron. Verius Rubr. n. 65. ff. verb. obl. Mant. tr. coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 1. n. 1. Couarr. c. possessor. p. 2. §. 1. n. 1. de R. I. lib. 6. Petr. Pecc. tr. testam. coniug. lib. 1. c. 10. n. 7. & c. 44. n. 3. Ascan. Clem. tr. pat. pot. c. vlt. n. 104.

Tantò

53. Tantò minus in principe, Variatio est laudanda, mentisque mutatio præsumenda. Cum principem constans propositum, vnum calamum, vnam linguam habere addeceat, qui immobilis ceu lapis angularis, polarisque in cœlis stella, esse debet. *Aegid. Boss. tr. principe. n. 18. & 19. Gail. obs. 55. n. 3. v. 4. lib. 2. Bl. cons. 327. n. 4. vol. 1. Iohann. Iac. de Leon. int. cons. Bruni cons. 117. n. 95. cum seqq.*

45. VI. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat, si is, cui generaliter regaliorum concessio, vnà cum feudi inuestitura facta est, diu regalibus maioribus vsus sit, sciente & patiente illo, qui concesserat. Talis enim patientia, loco traditionis, specialisque concessionis erit. Tùm quia patientia, cum temporis longi cursu, traditionem, concessionemque *L. penult. ibi Br. n. 1. ff. seruit. L. si à te emero. ff. si seru. vend. L. 1. & 2. C. seruit. Br. L. 2. n. 8. C.*

8. C. seruit. Paul. de castro L. seruitutes la. 3. n. 5. ff. eod. tit. Tir. V. R. p. 1. §. 1. gl. 2. n. 31. & p. 2. ad finem tituli. n. 69. Gomez. var. resol. lib. 2. c. 15. n. 25. vers. secundus igitur modus, ibi Eman. Soarez. in add. Couarr. c. possessor. p. 2. in initio. n. 8. vers. ego verò. vbi communem dicit de R. I. lib. 6. Balb. tr. præscript. 4. p. 4. p. p. q. 28. n. 5. Bl. de Bartolinis in L. 1. n. 134. ff. sol. matr. Alc. L. 2. §. & harum. n. 36. ff. verb. obl. Gail. obs. 66. n. 5. & 6. lib. 2.

Imò consensum primorum 55. actuum confirmatiuum operatur. *Br. L. item quæritur. §. fin. ff. loc. Sebast. Sapia. L. qui se patris. n. 24. C. vn. lib. per L. 2. vbi Br. not. C. acquir. poss.*

Tùm quia constituti iuris est, 56. quod si cuiuspiam à domino tanquam Vasalli seruitia recepta sint, eoque sciente & patiente diu pro Vasallo, rem illius domini, in feudum tenendo, & possidendo, is se gesserit, per hoc feudum constitui, dominum,

minum, Vasallumq; fieri. *c. 1. in pr. de consuet. recti feudi. iun. L. quoties. C. iudic.*

57. Tùm quia patientia sine contradictione, consensus expressi instar est. *L. quidam. ff. euict. L. si vero. §. idem Papinianus ff. mand. L. si. vt proponis la. 1. C. nupt.*

58. Tùm deniq; quod aliis consentiendo iura nostra perdimus. *L. cum quædam. vers. dum enim. C. ad min. tutor. L. 2. & L. hypothecas. C. remiss. pig. L. creditor. ff. reg. iur. L. nihil. in pr. & L. fin. in pr. ff. inoff. testam. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 139. Tiraq. V. R. p. 1. §. 1. gl. 9. n. 136. Oldrad. cons. 110. n. 2.*

59. Nec obstat: quod dici posset, dominum hac sua taciturnitate, quandoquidem exploratum ei sit, non nisi specifica & expressa concessione, regalia eius generis venire, nullum sibi præiudicium gignere. Cum clari iuris sit taciturnitatem, patientiamq; eius, qui ius suum, sibi

ſibi vbiq; ſaluum fore ſcit, nullius eſſe momenti. *L. ſicut. §. non videtur. ff. quib. mod. pig. vel hypoth. ſol. gl. d. L. creditor. ff. R. I. Br. L. fin. C. remiſſ pig. Neguz. tr. pignor. 3. memb. 6. p. p. n. 23.*

Nam iura in contrarium addu- 60.
cta, quando præter tacitum conſenſum, & patientiam nihil amplius ex parte tacentis, & patientis interuenerit, loquuntur. Hîc autem primò, generalis regaliorum conceſsio facta fuit, deinde tacita quædam approbatio eius, quod ex generali conceſsione, Vaſallus vel is cui conceſſio facta eſt, reſeruatis etiã ſoli principi, vſus ſit, inſecuta. Non igitur nouum erit, concedenti, his duobus concurrentibus præiudicari. Iuris ſiquidem aperti eſt, duo vincula magis ligare, arctiusq; plectere. *L. 1. c. pact. auth. itaq;. C. com. de ſucceſſ. L. cũ in adoptiuis in pr. ibi Bl. n. 3. C. adopt. L. cũ ſcimus. C. agri & cens. lib. 11. c. ex tuarũ de autorit. & vſu pallei. c. non poteſt. de preb. lib. 6. c. 1. iunc. gl. x. treug. & pac.*

Chaſſan

Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 7. §. 11. gl. 1. n. 3. Saison. in consuet. Turonens. tit. 25. art. 26. verb. tant. qu' il. ait. col. 3. circa med. Corasius rep. L. admonendi. n. 14. ff. iureiur. Crauetta cons. 201. n. 18. Cardin. Paris. cons. 73. n. 101. vol. 3. Tiber. Decian. cons. 4. n. 24. cons. 9. n. 10. vol. 1. cons. 16. n. 16. vol. 2. Rol. à. valle cons. 25. n. 35. vol. 4. Cephalus cons. 168. n. 7. vol. 2. cons. 461. n. 50. cons. 467. n. 63. cons. 566. n. 34. cons. 585. n. 40. vol. 4. cons. 615. n. 47. cons. 642. n. 22. cons. 656. n. 14. cons. 684. n. 41. & 42. vol. 5. & alios adduxi in repet. L. in multis. memb. 3. artic. 38. n. 3. ff. stat. homin.

61. VII. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat, si feudum quod ematur, pro eoq; tantum pendatur, quod regalibus non computatis, dimidium iusti excederet precĩj. Tunc enim in dubio, absq; alia speciali concessione, regalia in venditione compræhendi, dicendum videtur. *Per trad. Bl. L. liberti libert.*

bertaq. n. 34. in fine. C. op. libert. Tiraq. v. R. p. 1. §. 1. gl. 18. n. 19. Alex. cons. 222. n. 6. lib. 6. cons 14. n. 6. lib. 7. per gl. L. 1. §. 1. verb. agendo. ff. superfic.

Et confirmatur: Tùm quia actus omnis ita interpretandus est, vt potius valeat quàm pereat. *L. quoties la. 2. ff. reb. dub. L. quoties la. 2. ff. verb. oblig. gl. L. & puto. verb. non communicari. ff. fam. ercisc. Br. L. veteribus. n. 4. C. Pact. Alex. L. si donatione. n. 3. ibi Dec. n. 11. C. collat. Alciat. lib. 4. de verb. significat. n. 32. Affl. c. 1. in gl. 4. n. 21. de pac. iuram. firm. Coras. L. 1. §. si quis ita. n. 11. ff. verb. obl. Zuchard. Rubr. n. 41. C. eod. tit. Tiraq. rep. L. si vnquàm. verb. donat. largit. n. 83. C. reuoc. donat. Cardin. paris. cons. 2. n. 69. vol. 3. cons. 68. n. 224. vol. 4. Bellonus cons. 5. n. 4. Tiber. Decian. cons. 5. n. 62. cons. 7. n. 103. vol. 1. Cephal. cons. 524. n. 71. vol. 4. cons. 691. n. 11. vol 5. &* 62.

alios adduxi in rep. L. in multis. memb. 3. art. 35. n. 3. ff. stat. homin.

63. Tùm, quia regalia precio numario æstimari nequeunt. *Tiber. Dec. cons. 2. n. 167. vol. 1. per trad. Br. L. 1. n. 96. C. dignit. lib. 12.*

64. Tùm per id, quod in simili traditur. Etsi in generali alienatione non comprehendatur feudum. *c. 1. §. in generali. si de feud. fuer. contro. Bl. L. 1. n. 46. ff. rer. diuis. Bl. L. voluntas. n. 14. C. fidei. comm. Prepos. c. 1. n. 1. de prohib. feud. alienat. per Feder. Affl. decis. 4. n. 9. & decis. 26. n. 1.*

65. Venire tamen, si ex precij quantitate, illud venundatum esse, colligi possit. *Vt ex Barbat. tradit. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 153. per gl. d. L. 1. superius allegatam. & trad. Bl. L. 1. n. 5. C. qui test. fac. poss.*

66. IIX. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat si in feudi concessione, aliqua in specie excipiantur regalia, quibus concedens

dens, eum cui fit concessio, vti nolit. Tunc enim ambigendum non est, quin omnibus aliis regalibus non exceptis, perinde ac si specialiter enumerata essent, vti fruiq; possit. *Euerard. in top. in Loc. ab except. ad reg. n. 1. Alb. Brunus cons. 31. n. 21. Tiber. Deci. cons. 124. n. 11. vol. 3. vbi Roman. & Dec. idem consulendo tenuisse, attestatur.*

Et confirmatur: tùm per id quod traditur: procuratorem generaliter constitutum, eo excepto, quod iusiurandum deferre, non debeat, omnia posse agere, atq; expedire, etiam speciale mandatum requirentia, præterquàm quod sacramenti deferendi non habeat potestatem. *Lapus & Domin. d. S. Gemin. c. qui ad agendum. §. sed si aliquis. n. 2. de procurat. lib. 6. Alex. de Imola L. fin. n. 4. ibi Ias. n. 9. ff. quod quisque iur. Ias. L. nummis. n. 12. ff. in lit. iur. Ias. L. properandum in pr. n. 11. C. iudic. Fel. c. quoniam frequenter. n. 1.* 67.

x. vt lit. non contest. Dec. L. 1. n. 25. ibi Cagn. n. 36. ff. R. I. Euerard. in Top. in loco ab except. ad regul. n. 3. Tir. V. R. p. 1. ad finem tituli. n. 96. Viuius com. opin. lib. 1. opin. 208. Vasq. ill. controu. c. 51. n. 75. Eman. Soarez. com. opin. lit. M. n. 23. Mozzius tr. contract. rubr. de mandato. tit. de diuis. mand. n. 25. Alex. cons. 36. n. 3. vol. 6. Et hanc esse veram & communem opinionem attestatur. *Ioh. Bapt. Plot. tr. de in lit. iur. §. 6. n. 4.* Licet contrarium teneat. *Pet. de Anchor. & Phil. Fr. quos refert & sequitur, sed malè Carol. Molin. in add. ad. Dec. d. L. 1. n. 25. ff. R. I. & in add. ad. Alexand. d. cons. 36. n. 3. vol. 6.*

68. Tùm quia regulariter verum est, exceptionem in casibus non exceptis confirmare regulam. *L. quaesitum. §. deniq. ff. fund. instr. L. nam quod liquidè. in fin. ff. pen. leg. L. legata inutiliter. in pr. ff. leg. 1. L. tribunus. §. fin. ff. testam. milit. c. dixit dominus*

32. q. 1. L. lege Iulia. ff. ad L. Iul. repetund. L. prætor. in pr. ff. iudic. L. in his. ff. LL. L. 1. §. ait prætor. ff. postul. Dyn. rubr. n. 16. de R. I. lib. 6. Luc. de Penna L nepotes in fine. C. his qui num. lib. lib. 10. Bl. L. 1. n. 2. C. posthum. hæred. inst. Ioh. de Imola. L. suus quoque. in pr. n. 3. ff. hær. inst. Raph. Fulgos. auth. ex causa. n. 31. C. lib. præter. Ias L. Titia textores. in pr. n. 21. ff. leg. 1. Abb. c. quoniam. n. 2. per ill. text. x. coniug. lepros. Felin. c. quoniam frequenter. n. 1. x. vt lit. non contest. Dec. L. vn. n. 13. C. mand. princip. Bertach. in repert. verb. exceptio. el. 1. n. 10. Turzanus reg. 86. quæ extat post eius communes opin. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 122. Exea tr. pact. n. 536. Cotta in memor. verb. exceptio. el. 1. Vant. tr. nullit. Rubr. an quæcunque sent. poss. dic. null. n. 4. Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 1. §. 4. gl. 6. n. 58. Tir. tr. priuil. piæ causæ. priuil. 38. Strach. tr. mercat. p. 1. n. 76. Couarr. var. resolut. lib. 2. c. 5. n. 6. Matth. Coler. in suo proc. p.

1. c. 2. n. 183. Matth. de Affl. decis. 13. n. 9. decis. 239. n. 3. decis. 319. n. 6. decis. 356. n. 2. decis. 359. n. 7. Cacherr. decis. 108. n. 8. Petr. Roiz. decis. Lituan. 4. n. 3. Marant. L. is potest. n. 203. ff. acquir. hared. Ripa. L. fin. n. 142. C. reuoc. donat. Bened. de Plumb. L. si fratris. n. 15. C. iur. delib. Crott. L. omnes populi. n. 240. ff. iust. & iur. Anton. Rub. L. pater filium. n. 56. ff. inoff. testam. Hanib. L. post contractum. n. 195. ff. donat. Berengar. de Paulhaco L. vn. n. 217. C. sent. quæ pro eo quod interest. Michaël Vrcurrus L. si finita. §. Iulianus. ff. dam. inf. Purpur. L. 1. n. 36. C. edend. Aym. Crau. L. cum filio. n. 191. ff. leg. 1. Panormit. cons. 75. n. 1. vol. 2. Alex. cons. 125. n. 5. vol. 2. cons. 35. n. 20. cons. 126. n. 4. volum. 4. cons. 106. n. 2. vol. 5. Hipp. de Mars. cons. 84. n. 8. Albert. Brunus. cons. 31. n. 21. cons. 38. n. 4. Ioh. Iac. de Leonard. int. cons. Bruni cons. 114. n. 304. Cardin. Paris. cons. 33. n. 41. cons. 35. n. 8. cons. 99. n. 30. cons. 109.

109. n. 32. vol. 1. cons. 94. n. 5. vol. 2. cons. 7. n. 15. cons. 25. n. 41. cons. 31. n. 4. cons. 33. n. 59. cons. 69. n. 58. vol. 3. cons. 2. n. 162. cons. 5. n. 146. cons. 9. n. 7. cons. 21. n. 15. cons. 155. n. 7. vol. 4. Minsing. cons. 21. n. 19. Tiber. Decianus cons. 5. n. 92. vol. 1. cons. 35. n. 56. cons. 55. n. 10. vol. 2. cons. 76. n. 14. cons. 123. n. 40. cons. 124. n. 9. volum. 3. Rol. à valle cons. 86. n. 52. vol. 1. cons. 79. n. 78. cons. 80. n. 53. vol. 3. cons. 99. n. 42. vol. 4. Cephal. cons. 150. n. 16. vol. 1. cons. 321. n. 2. cons. 288. n. 45. vol. 2. cons. 405. n. 18. cons. 421. n. 17. vol. 3. cons. 537. n. 7. vol. 4. cons. 669. n. 14. vol. 5. Franc. Bursat. cons. 114. n. 29. vol. 1.

IX. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat, si generali feudi concessione, onus aliquod, quod absque vsu regaliorum, explicari nequit, adiectum sit. Tunc enim ambigi non oportet, hac generali concessione regalia quoque 69.

comprehendi. *Raphaël Cumanus. cons. 162. n. 3.*

70. Et confirmatur: Nam certi & indubitati iuris est, onus appositum, verborum interpretationem ampliare, ex eoq; effectum augeri. *Bl. L. proculus ante. n. 1. per ill. text. secundum communem intellectum quem ibi dd. comm. sequuntur. ff. usufr. Stracch. tr. adiecto p. 3. n. 75. Gail. obs. 143. n. 7. lib. 2. Vasq. ill. cons tr. c. 51. n. 75. vers. secundo. Grassus lib. recept. sententent. §. legatum. q. 36. n. 3. & tenent complures alij quos refert Pinel. L. 1. p. 3. n. 41. C. bon. matern. per L. deniq. §. interdum. ff. pen. leg.*

71. X. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat si concedens nulla alia regaliorum mentione facta, plenitudinem potestatis, se concedere expresserit. Tunc enim cum reliquorum regaliorum, ad absolutam illam, quam vocant potestatem, nulla fere comparatio sit, ex huius attributione, ad reliquos

quorum conceſsionem, haud perperàm argumentabimur. *Fel. d. c. quæ in eccleſiarum. n. 33. x̃. conſt.*

Cui enim quod plus eſt licet, 72.
vtiq; quod minus eſt, haudquaquàm denegabimus. *L. non debet. ibi Dec. & Cagn. ff. R. I. L. filius fam. in fine. ff. donat. L. Marcellus. ff. donat. caus. mort. L. nec in ea. §. ſed qui occidere. ff. ad L. Iul. de adult. L. cui pacto. ff. ſer. export. L. in ſuis. ff. lib. & poſth. c. ex parte. el. 3. x̃. decim. c. ecce. 95. diſtinct. c. cui licet. ibi Dyn. de R. I. lib. 6. Ias. L. in actionibus. n. 13. ff. in lit. iur. Marant. L. is poteſt. n. 19. ff. acquir. hæred.*

XI. Hæc limitatio ſublimita- 73.
tur: Vt non procedat: Si qualitas perſonæ, cui fit conceſsio aliud ſuadeat. Vnde ſi rex filium, nepotem, fratremue ſuum de feudo aliquo, nulla regaliorum mentione facta, niſi quod cum iuribus feudi concedere ſeſe dixerit, inueſtiret,

dubium non est, hunc filium, & reliquos, regalibus, licitè ex concessione generali, ob præsumtam affectionem vti posse.

74. Tùm: quia qualitas, & disponentium, & in quos confertur dispositio, vt à iuris communis regulis recedamus, facit. *L. aut facta. §. persona. ff. pœn. L. milites agrum. §. desertorem. ff. re milit. L. si seruus plurium. §. fin. ff. leg. 1. L. cum alimenta. in pr. ff. alim. leg. Mant. tr. coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 11. n. 1. & multa huius farinæ sunt apud Alc. lib. 1. de verb. signif. n. 49. & 56.*

75. Tùm quia parentes honori liberorum suorum fauent, eorundemq; incrementum flagranti desiderio cupiunt. *Bl. c. super eo. el. 2. n. 2. x. testibus. Tiraq. rep. L. si vnquam in præfat. n. 9. C. reuoc. donat. per L. Paulo. §. 1. ff. leg. 3.*

76. XII. Hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat: Si concedens vtatur in concessione, verbis

bis geminatis (vel vt loquuntur, multum prægnantibus) puta: Si dicatur, concedimus castrum, cum omnibus, & singulis, vel cum omnibus, & quibuscunque iuribus eius, vel alia, eius generis verba exprimantur: Tunc enim ambigi non oportet, vi horum verborum, regalia quoque comprehendi. Tùm quia clausula simplex, operatur, vt præter regalia, omnia reliqua iura veniant: Clausula igitur, siue verba geminata, istius erunt energiæ, vt regalia quoque includant, cum aliàs, nullus eorum esset vsus. *per L. si stis pulatus. ff. vsur.*

Tùm quia clausulæ geminatæ, maioris, quam simplicis. *Rol. à valle cons. 5. n. 21. vol. 1. cons. 100. n. 63. vol. 4.* 77.

Tertiò verò repetitæ, maioris, quam geminatæ sunt efficaciæ. *Rol. à valle d. cons. 100. n. 65. vol. 4. Tiber. Decian. cons. 1. n. 204. vol. 1. per c. 1. x̃. streug. & pac.* 78.

Tùm

79. Tùm quia clausula omnia & singula eam habet vim, vt quasi omnia specificata essent, sub se comprehendat. *Curt. Iun. tr. feud. 2. p. 3. p. p. n. 39. vbi Fr. Aret. in id citat. Rol. à valle cons. 1. n. 71. vol. 3. vbi id multis & autoritatibus, & similibus roborat. Card. Paris. cons. 1. n. 104. & 130. vol. 3. Tiber. Dec. cons. 32. n. 102. vol. 2.*

80. Tùm quia verborum geminatio, actusq; reiteratio, propositi, voluntatis, atque consensus firmi, argumentum sunt, & ius à simplici actu diuersum, inducunt. *L. quingenta. ff. probat. L. Balista. ff. ad Trebell. L. si mulier la. 2. & auth. siue à me. C. ad Velleian. L. cum scimus. C. agric. & cens. lib. 11. c. eam te. x. rescr. Euerard. in top. in Loc. à vi gemination. n. 1.*

81. Tùm quia geminatio, quæ aliàs non comprehenderentur, vel quæ comprehendi non deberent, complectitur. *Hanibal. L. post contractum. n. 221. ff. donat. Hanibal. L.*

nemo

nemo potest. n. 512. ff. leg. 1. per L. prospexit. ff. qui & à quibus. & L. fin. ff. milit. testam.

Tùm quia geminatio, vim clausulæ derogatoriæ non obstante quacunq; lege, in contrarium disponente, habet. *Ant. de Butr. c. 1. col. 3. vers. saluari potest dictum legistarum. x̃. rescr. Zuchard. L. 1. n. 144. C. pact. Cephal. cons. 608. n. 65. vol. 4. vbi Fr. Aretin. in id adducit.* 82.

Tùm quia immunitas alicui geminatò concessa, comprehendit etiam ab illis, quæ belli, vel diuini, vel humani causa, imponuntur, oneribus, immunitatem. *Cacherr. decis. 39. n. 21. Plot. tr. de in lit. iur. §. 1. n. 17. Viuius com. opin. lib. 1. opinion. 149. Alex. cons. 30. n. 14. volum. 5. Cardin. Paris. cons. 25. n. 113. cons. 68. n. 17. & 29. vol. 1. Bursat. cons. 16. n. 52. vol. 1. vbi Festasium idipsum secutum attestatur Bursat. cons. 142. n. 9. vol. 2. Rol. à valle cons. 5. n. 51. vol. 1.* 83.

Cum

84. Cum tamen immunitas ab oneribus belli, vel pestis, in generali concesſione, ab oneribus, non insit, sed specificam & expressam mentionem desideret. *Iohan. de Imola L. si ex toto. in pr. n. 2. ibi Raph. Cuman. lect. 1. n. 2. Ias. n. 7. & n. 12. vbi hanc magis communem opinionem attestatur. & Ripa. n. 12. per ill. text. leg. 1. Bertach. in repert. lit. I. verb. immunitas in dubio. Ias. L. principalibus. n. 2. limit. 4. ff. si cer. pet. Felin. c. nonnulli. n. 16. vers. & vltra. x. rescr. Fel. c. causam quæ. n. 17. x. eod. Ripa L. 1. n. 51. ff. vulg. Cæpoll. caut. 63. n. 2. Bossius tr. princip. n. 140. Rubeus. L. non solum. §. morte. n. 88. ff. op. no. nunc. Parpal. L. placet. n. 132. C. sacros. eccl. Eman. Soarez. com. opin. lit. I. n. 6. Plot. & Burs. in locis modo citat. Ioh. Iac. de Leon. int. cons. Bruni cons. 117. n. 26. & 27. Cephal. cons. 451. n. 293. & 331. vol. 4. Rol. à valle cons. 80. n. 17. vol. 3. per L. 1. ibi Luc. de Penna. C. vt nem. lic. in emt. specier. sese excus. lib. 10.* Nec

Nec obſtat quod dicitur: ge- 85.
minationem vt efficax cenſeri poſ-
ſit, temporis interuallum omnimo-
do requirere. *Felin. c. fin. n. 1. x. off. deleg. Iac. de Nigr. Rubr. n. 40. ibi Lancell. Galiaula. n. 79. ff. verb. obligat. & in L. 1. in pr. n. 88. ibi Butigella. n. 21. ff. eod. tit. Eman. Soarez. com. opin. liter. G. n. 12. per gl. c. ab eo. verb. instanter. de appellat. lib. 6. gl. L. si conuenerit. verb. nisi ei. ff. pignor. act.*

Quia id verum eſt, vel cum 86.
agitur de actuum geminatione, aliud erit, cum de verborum geminatione res eſt. Illo enim caſu, interuallum erit neceſſarium, hoc nequaquam. *Decius L. penult. n. 4. C. pact.*

Vel procedere poterit obie- 87.
ctio, cum tractatur de tertij præiudicio: diuerſum verò erit. Vbi de mente dicentis intelligenda, percipiendaq́ eſt tractatus. Hic enim interuallo opus non eſt. *Decius d. L. penult. n. 4. C. pact. Tir. repet. L. si vnquam*

quam. verb. reuertatur. n. 51. C. reuoc. donat.

88. Vel denique nihil iſta, nos remorabitur obiectio, quandoquidem locum ſibi tunc vendicet, cum verba geminata, viua proferuntur voce, obſtaculo vero non ſit, cum vno, eodemq́ contextu, ſcripturæ, verba repetito inſeruntur, tunc enim & cum myſterio poſita, & linguæ lubricitatem abſuiſſe credendum, nec vllo, ad geminationis effectus producendos, interuallo opus eſt. Quæ eſt reſolutio *Euer. in Top. in Loc. à vi geminat. n. 16.*

89. XIII. Hæc limitatio ſublimitatur: Vt non procedat, ſi conceſsioni generali, cum omnibus iuribus etc. addatur iuramentum. Tunc enim dubitari non oportet, in hac generali conceſsione, regalia quoq; includi: Tùm vt iuramentum aliquid operetur, cuius aliâs effectus nullus eſſet *iuribus vulg.*

Tùm

Tùm quia iuramentum, vim 90.
expressi habet. *c. ex rescripto. x̃. iureiur. L. cum pater. §. filius matrem. ff. leg. 2. Cyn. L. 1. n. 5. ibi Bl. n. 12. Sal. n. 12. C. commodat. Alex. L. 1. §. si quis ita. n. 13. ibi Bl. Nouell. n. 24. ff. verb. obl. Ias. L. sancimus. n. 9. C. testam. Ias. L. si conuenerit. n. 15. ff. iurisd. om. iud. Ias. L. certum est. n. 4. ff. si cer. pet. Ias. L. sub prætextu la. 2. n. 3. C. transact. Ias. §. item si quis postulante. n. 14. vers. tertio. Inst. act. Curt. senior L. si causa cognita. n. 20. C. transact. Ripa rep. L. si vnquam. n. 118. C. reuoc. donat. Ripa L. 1. n. 68. ff. vulg. & pupill. Ripa. L. 4. §. condemnatum. n. 24. ff. re iud. Ripa. L. fœmina. n. 20. C. secund. nupt. Anton. de Petrutia. L. 1. n. 158. ff. iureiur. Butigella L. stipulatio hoc modo. n. 32. ff. verb. obligat. Gozad. L. 2. n. 170. C. pact. int. emt. & vendit. Gozad. L. fin. n. 27. C. pact. Natta auth. hoc inter liberos. n. 57. C. testam. Lup. c. per vestras. notab. 6. §. 12. n. 23. x̃. donat. int. vir. & vxor. Euerard. in*

Top. in Loc. à vi iuram. n. 33. Tiraq. rep. L. si vnquàm in præfat. n. 132. C. reuoc. donat. Tira. LL. connub. gl. 7. n. 152. Georg. Nathan tr. pact. n. 30. Gail. obs. 114. n. 14. lib. 2. Tiber. Decian. cons. 39. n. 71. vol. 2. Cephal. cons. 58. n. 26. cons. 94. n. 7. cons. 147. n. 12. vol. 1. cons. 410. n. 5. vol. 3. cons. 467. n. 49. cons. 567. n. 10. vol. 4. cons. 772. n. 40. vol. 5.

91. XIV. Et vltimò, hæc limitatio sublimitatur: Vt non procedat, si concedens territorium cum iuribus suis, in loco concesso, nil nisi regalia haberet. Tunc enim generalis concessio, ne actus fiat frustrà, ad illa protenditur. *Vt tetigimus superius in 2. ampliat. nostræ limitationis.*

92. In calce quoque huius subiecti, illud annotandum erit, viros rerum scientia, virtutibusq; præfulgentes, non verò seruum assentatorum pecus, regalibus donandos esse, vt scitè admonet *Lucas de Penna*

na L. contra publicam col. 7. vers. eis autem qui ex insigni. C. re milit. lib. 12. Affl. Rubr. nost. h. n. 18. Boss. tr. regalibus. n. 26. Rol. à valle cons. 1. n. 128. vol. 2. per L. omnium. C. testam. L. iurisperitos in pr. ff. excus. tutor. L. magistros. C. profess. & medic. lib. 10.

Idq; non facilè, neque absq; 93. præuia consideratione, sed tùm demum, cum duræ id vrgeat necessitatis telum, fieri debere. *Rol. à valle cons. 18. n. 77. vol. 2. per c. vbi maius. de elect. lib. 6.*

Postremò & illud annotatu 94. dignum censeo, principem nemini priuatiuè, vt loquuntur, sed cumulatiuè regalia concedere posse. Ita equidem, vt quocunq; modo, aliĳ regalia indulgeat, maior tamen penes principem, relinquatur regaliorum potestas. *c. dudum. §. nos igitur. de præbend. lib. 6. & in specie quo ad regalia, id ipsum decidit, Rol. à valle cons. 1. n. 138. vol. 2. & faciunt tradita Caccialup. L. cunctos populos. n. 12. C. sum.*

trinit. & fid. cath. & L. in imperium. 35. ff. iurisd. om. iud. & alia attulimus. s. in fine. 1. capit.

95. Secundò: Circa quintum noſtrum caput concludo: regalia acquiri ſpacio eius temporis, cuius initij non extat memoria in contrarium. *Br. L. cunctos populos. n. 50. C. sum. trinit. & fid. cath. Abb. c. cum non liceat. n. 16. x. praescript. Ioh. de Imola L. si publicanus. §. in omnibus. n. 4. ff. publican. Affl. Rubr. noſtr. h. n. 5. ad fin. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. cum mero & mixt. imp. n. 19. Curt. tr. feud. 1. q. 1. p. p. n. 7. & n. 17. Claud. de Seysell. spec. feud. Rubr. qui feud. dar. poss. §. 2. vers. possent tamen aliquae. Boss. tr. regalibus. n. 21. Cacherr. decis. 101. n. 14. Igneus L. necessarios. §. non aliâs. p. 4. n. 1. ff. ad S. C. Syllan.* vbi hanc eſſe cõmunem opinionẽ fatetur. *Nicol. Mil. in repert. v. consuetudo exigendi. Alex. cons. 6. n. 4. vol. 1. cons. 13. n. 18. vol. 6. Aym. Crau. cons. 54. n. 8. Mandellus cons. 16. n. 9.*

Tiber.

Tiber. Decian. cons. 24. n. 112. vol. 1. cons. 108. n. 6. vol. 3. Fr. Burſat. cons. 142. n. 19. vbi hanc communem eſſe opinionẽ poſt Laur. Syluan. quẽ allegat, teſtis eſt *cons. 160. n. 61. vbi ſimiliter communem dicit vol. 2.* Et confirmatur: Tùm quia regalia priuilegio, & conceſsione principis acquiri poſſunt. *vt in præced. conclus. firmauimus.*

Ergo etiam immemoriali præſcriptione acquiri poterunt. Eius enim generis præſcriptio, vim priuilegij, atque conceſsionis ſpecialis obtinet. *c. ſuper quibuſdam. §. præterea. x̃. verb. ſignificat. L. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. aq. quot. & æſt.* Et tradunt vel ſexcenti, congeſti per *Ant. Gabr. Rom. tr. regul. lib. 5. tt. præſcript. conclus. 1. n. 1. & 2. & vltrà ibidem accumulatos idem tenent. Curt. tr. feud. 3. q. 1. p. p. n. 1. Viuius com. opin. lib. 10. pin. 242. Eman. Soar. com. opin. liter. p. n. 223.* qui eſſe communem opinionem teſtes ſunt. *Nicol. Bellonus cons.* 96.

55. n. 5. vbi hanc magis communem dicit.

Tùm quia regalia, suo modo,
97 alienabilia esse diximus: Et certum est, quod quæcunque sunt alienabilia, seu concessionabilia, vt loquuntur, sint quoque præscriptibilia. *L. quod principis. ff. aq. plu. arc. L. 3. C. nou. vect. imponi non poss. L. quò minus. ff. flumin. L. Imperatores. ff. public. L. 1. C. emancipat. liber. L. viros. C. diuers. off. lib. 12. L. vbi lex. ff. vsucap.*

Hæc conclusio ampliatur I.
98. Vt procedat, non tantùm respectu regaliorum minorum: Verùm etiam maiorum, seu reseruatorum soli principi vel eius personæ cohærentium. *Vasq. ill. controu. c. 22. n. 19. & tradunt innumeri quos refert Anton. Gabr. Rom. tr. regul. d. conclus. 1. n. 5. quibus cum tantus eorum sit numerus. neminem prætere. rea addam per text. d. c. super quibusdam. §. præterea. x. verb. signifi.* Et licet

licet contrarium teneat, volens, illa regalia vllo haud quaquàm tempore præscribi. *Iohannes Igneus d.p. 4. n. 71. & paßim per diſcurſum per L. 3. §. ſi in publico. & L. ſeq. ff. op. n. nunc. L. viam publicam. ff. via pub. ref. L. 1. C. ne rei dom. vel templ. L. 1. & 3. C. feud. patrim. lib. 11. L. fin. C. no. vect. imp. non poß.* Ad textum verò d. c. ſuper quibusdam, reſpondere conetur, illum de conſuetudine, non verò de præſcriptione loqui, quæ ſint diuerſa. *Per c. abbate. iun. gl. verb. iuxta Paſchalis. x̃. verb. ſignif.*

Tamen illa reſponſio nullius 99. momenti eſt, vt enim ipſemet fatetur Igneus, plerisq; rationis non eſſe, diſcrimen inter hanc præſcriptionem & conſuetudinem conſtituere, viſum eſt. Igitur commune doctorum placitum, ſectandum eſſe omninò cenſeo. Nam quod attinet ad gloſſam d. c. abbate, conſuetudinem & præſcriptionem vt diuerſa

uersa ponere fateor, illud verò negarim, loqui eam de præscriptione illa, cuius in contrarium non extat memoria. Isthæc enim & consuetudo idem sunt, & quicquid ea acquirimus, perinde est, ac si consuetudine, consequenterq; iure ipso, ita iubente, & disponente, acquireremus. Vt optimis rationibus & fundamẽtis innixus tradit *Vasq. ill. contr. c. 83. n. 23.* Alia rursus ratione, fundamentum super d. c. super quibusdam, extructum, demoliri conatur Igneus, illud ipsum nempe capitulum de regalibus, quæ quisq; comes, marchio, dux, princeps etc. in suis territorijs, subditis, vltra concessa sibi peculiatim, iura percipiendi vectigal, passagium, pedagium etc. imponit, non verè de regalibus fiscalibus, seu patrimonialibus summi principis disponere, sed & hæc resolutio, priori peior est. Non enim animaduertit Igneus, eo ipso, dum ius imponendi vectigal

&c.

&c. aduersus subditos præscribitur, vna quoque aduersus superiorem præscribi. Præterea concesso, ius istiusmodi regaliorum, quo ad subditos, nouè præscriptione adipisci posse, multò magis concedendum erit, regalia principis, quæ iam in esse deducta sunt, præscriptione adipisci, illorum enim, præscriptioni ius resistit, horum nequaquam *toto Rubr. & nig. C. no. vect. imp. non poss.*

Illa cum generali feudi con- 100.
cessione transeunt, nullo modo, vti concludit *Rol. à valle. cons. 1. n. 147. vol. 2. post Cuman. quem refert.* Hæc verò illi inclusa planè censentur, vti consulendo decidit ille ipse *Rol. à valle. cons. 42. n. 33. vol. 2. vbi Corn. ante se, id tenuisse tradit.*

Facit triuiale illud, longè quid 101.
facilius in esse productum conseruari, quam de nouo fieri. *L. patre furioso. ibi Ias. n. 8. ff. his qui sunt sui vel ali. iur. L. 1. §. casum. ff. postul. L.*

vsu retinetur. ff. quemadm. ser. amitt. L. sicut. §. fin. ff. quod cuiusq; vniuers. nom. Ias. L. 1. in pr. n. 78. ff. acquir. poss. Piag. tr. tut. & curat. q. 3. n. 52. Menoch. tr. remed. poss. adip. rem. 4. n. 571. Crottus. L. 2. §. quodsi in patris. n. 31. ff. sol. matr. Hormannoct. Det. L. hoc edicto. n. 31. ff. op. no. nunc. Crauett. cons. 298. n. 12.

102. Nec in contrarium adducta, quicquam obstant, & primò text. *L. 3. §. fin. cum L. seq. ff. op. no. nunc.* haud quaquàm quò ad nostrum subiectum alicuius momenti est. Equidem nemo inficiatur, ciues omnes, si in publico aliquid fiat, nouum opus nunciare posse, omnibus quoque in confesso est, Reipub. interesse, plures habere defensores: Sed hac ratione, neminem immemorialis temporis præscriptionem, exclusam iri, affirmaturum censuerim. Quin imò, dum omnes ciues, præscriptionem regaliorum interrumpere, atque impedire,

dire modo adducti. §. fin. beneficio, potuerint, tantum verò temporis lapsi passi sint, quibus aliis, quàm ipsis, culpam annumerabimus. Cum indubitatum sit non negligentibus, non dormientibus, sed vigilantibus, & solertibus iura scripta esse. *L. pupillus. in fine. ff. quæ in fraud. credit. L. non negligentibus. ff. ex quib. caus. maior. c. nunciatum. 84. distinct. Affl. decis. 190. n. 2. Pirrh. in consuet. Aurel. tt. retrah. vend. c. 4. Tiraq. V. R. p. 2. §. 1. gl. 2. n. 12. Ascan. Clem. tr. pat. pot. eff. 4. n. 20. Menoch. tr. rem. poss. recup. rem. 17. n. 14. Gail. obs. 108. n. 5. obs. 118. n. 3. lib. 1. obs. 25. n. 12. lib. 2. Marin. Frecc. tr. subf. lib. 2. q. 16. n. 5.*

Pariter non obstat L. viam 103. publ. ff. via publ. dum habet: Viam publicam, populum non vtendo, non amittere, quod gl. ibidem, ad centenariam vsque præscriptionem extendit. Respondeo enim cum Bartolo ibidem, posse ire, per

viam

viam publicam non esse ius, sed facultatem, cui nimirum facultati, nullo tempore præscribitur, vt habet communis opinio, de qua *Anton. Gabr. Rom. d. tt. præscript. conclus. 10. n. 1. per modò allegatam L. viam pub. ff. via pub. & alia iura ibid. adducta.*

104. Eiusdem quoque vigoris sunt *L. 1. C. ne rei dom. vel templor. L. 1. & L. 3. C. feud. patrim. lib. 11.* dum omnem temporis diffinitionem, item cuiuscunque temporis præscriptionem excludunt, item in perpetuum dictione vtuntur. Illud enim dabitur responsi, temporis immemorialis præscriptionem, nunquàm per legem, statutumue vtatur licet, verbis generalissimis submotam censeri. *Bl. d. L. 1. lect. 1. n. 2. C. ne rei domin. vel temp. Bl. L. 2. n. 1. C. eod. tit. Felin. Rubr. n. 18. x. præscript. Balb. tr. præscript. 2. p. 3. p. p. q. 6. n. 21. & 5. p. 5. p. p. q. 9. n. 2. Capyc. decis. 20. n. 4. Tir. V. R. p. 2. §. 1. gl. 2. n. 25. Ioh. Hanib.*

nib. L. nemo potest. n. 603. ff. leg. 1. Pi-nel. auth. nisi tricennale. n. 20. C. bon. mat. per L. seruitutes prædiorum rusticorum. ff. seruit. iun. L. ex hoc iure. §. ductus aquæ. ff. aq. quot. & æst. text. auth. vt de cœt. commut. ecclesiast. rer. fict. non fiant. iun. gl. verb. præscriptione ibi Angel.

Et quod plus est, multi eius 105. sunt sententiæ, nec præscriptionem longissimam quidem, per legem, generalissimis verbis, geminato etiam vtentem eneruari. *vt tradit Pet. Gerb. de Petras. sing. 18. Tiraq. loco modo citato per L. 1. ff. sol. mat. iun. L. in rebus. ff. iu. dot.* Sed isthæc præsẽtis nõ sũt indagationis, nec scrupulo carẽt. Postremò, eiusdem exitus L. fin. C. no. vect. imp. non posse, allegatio erit. Nam præter id, quod nec ipsa quidem, in præscriptione immemoriali disponat, conductoribus vectigalium ibidem, non erat animus inducendi præscriptionem, in posterum, sed eò tendebat eorum

auiditas,

auiditas, vt ſaltem hac vice, à prouincialibus, vltra antiquam conſuetudinem, & præſcriptam à principe metam, profligatè atque iniuſtè extorquerent, vndè actus eorum, vltra intentionem eorundem operari non potuit. *Vulgatiſſ. L. non omnis. in pr. ff. ſi cer. pet. Pract. Pap. in for. product. instrum. verb. in illis passibus. Ronchegall. L. 3. vers. fin. n. 33. ff. duob. reis. Tiraq. vt retr. p. 1. §. 36. gl. 2. n. 23. Gomez. var. reſolut. lib. 1. c. 7. n. 4. vers. ſextò. Couarr. var. reſolut. lib. 1. c. 2. n. 2. Gail. obs. 106. n. 5. & obs. 139. n. 3. lib. 2. Ludouicus Burges. L. ſi ſe ſubÿciant. n. 169. ff. iudic. Crottus L. Gallus. §. & quid ſi tantum. n. 56. ibi Marius Salomon. in diuis. n. 12. ff. lib. & posth. Crottus L. ſi constante. 11. ff. ſol. matrimo. Hipp. de Mars. Rubr. n. 433. ff. fideiuſſ.* Denique hanc legem penitùs obſoluiſſe, quapropter nec ad cauſarum deciſionem allegari poſſe patet. *ex gl. fin. d. L. fin. C. no. vect. imp. non poſſe. quæ*

eam

eam non legi attestatur.

II. Hæc conclusio ampliatur: 106.
Vt præscriptione tanti temporis, cuius in contrarium non extat memoria, præscribatur etiam contra supremam principis potestatem, ita nimirum, vt præscribens nemini subsit. *Br. L. hostes. n. 16. ff. capt. Br. L. acta. §. de amplianda. n. 1. ff. re iudic. Br. L. ex quibusdam. n. 2. ff. iur. fisc. Abb. c. cum. venissent. n. 6. x. iudic. Abb. c. cum contingat. n. 10. cum seq. x. for. comp. Abb. c. cum te. n. 19. x. sent. & re iudic. Abb. c. fin. n. 1. x. præscript. Felin. c. cum nobis. n. 3. x. eod. Caccialupus L. imperium. n. 37. & 38. vbi communem dicit ibi Sapia. n. 29. similiter communem exclamans Vallascus. n. 125. vbi similiter, communem eam esse testis est. ff. iurisd. om. iud. Crau. tr. antiquit. temp. p. 4. §. materia ista. n. 73. vbi magis communem pronunciat Couarr. c. possessor p. 2. §. 8. n. 4. Vasq. ill. contr. c. 78. n. 4. & 82. per tot. vbi hanc ipsam opinionem, optimis*

mis rationibus & fundamentis fulcit Alex. cons. 15. n. 4. lib. 5. cons. 11. n. 9. vol. 7. Alb. Brunus cons. 36. n. 4. per c. cum contingat. x̃. for. compet. Licet multi in contrarium euntes non desint, quos referunt *Felin. Crau. & Vasq. in loc. mod. cit. & vltra ibi allegatos contrarium quoque tenet Bl. c. nostro h. n. 3. Ias. L. imperium. n. 20. ff. iurisd. om. iud. Cotta in memor. verb. exemtus. el. 1. Gail. obs. 21. n. 16. lib. 1. vbi Guidon. papa idipsum decidentem allegat. per L. comperit. C. præscript. longiss. temp. 30. ann. c. cum non liceat. x̃. præscript.*

107. Sed prior opinio, vt communior, ita quoque verior. Nec obstat text. L. comperit. C. præscr. 30. vel 40. annor. Is enim procedit in priuatis hominibus territorio carentibus, non verò in regibus, ducibus, principibus vel populis, territorium habentibus.

108. Textum c. non liceat quod attinet, facilè eius obstaculum remouetur.

uetur, si limitabis eum non procedere, in immemorialis temporis præscriptione, item loqui duntaxat in spiritualibus.

Minimè quoque obstat ἀνακεφαλαίωσις illa, quam doctores considerant, respondetur enim populum, superioritatem vt loquuntur, seu supremam potestatem præscriptione adeptum, iam non membrum esse, sed sui ipsius caput. 109.

III. Hæc conclusio ampliatur; Vt in præscriptione regaliorum, illius temporis, cuius in contrarium non extat memoria, minimè quoque scientia principis, vel vicem eius tenentium sit necessaria. *Crau. tr. antiquit. temp. p. 4. §. 1. n. 14. vbi plures in id allegat, nonnihil tamen communi opinioni reluctatus. Crau. cons. 54. n. 8. vbi Bl. idipsum tenentem allegat. Bursat. cons. 160. n. 61. qui idipsum Lambertengo placuisse testis est.* 110.

111. In præſcriptione enim eius temporis, cuius in contrarium memoria non extat, illius contra quem præſcribitur, ſcientiam non deſiderari, magis frequenter doctoribus placuit. *Vt videre eſt ex eodem Anton. Gabr. Rom. d. conclus. 1. n. 61.*

Hæc concluſio limitatur: Vt
112. non procedat, ſi præſcribantur regalia, aduerſus priuatos, tunc enim temporis longæuitas, non requiritur, ſed quadraginta annorum curſus, ſatis erit. *Crau. d. cons 54. n. 8. per gl. auth. quas actiones. verb. excluduntur. in fine ibi. Br. & Ias. n. 41. & dd. C. ſacros. eccles. per L. licitatio. §. fin. ff. public. & vectigal.*

CAPVT SEXTVM.

Quomodo amittantur regalia.

1. *Regalia poſſunt per principem reuocari.*
2. *Regalia poſſunt reuocari abſq; cauſa, &*

sa, & causa legitima dicitur, quod ita vult princeps.
3. Priuilegium seu concessio per principem gratuitò facta, ex sola eius voluntate reuocatur.
4. Regalia reuocantur, etiamsi recipiens pro eis soluisset pecuniam.
5. Principis contractus, irreuocabiliter seruari debet.
6. Pro regalibus æquiualens non soluitur precium.
7. Regalia ob benemerita concessa, sunt irreuocabilia.
Concessio ob benemerita, fit ex causa onerosa, & est irreuocabilis ibid.
8. Donatio simplex, ex ingratitudine aduersus donatorem reuocatur.
9. Donatio remuneratoria, ob ingratitudinem non irritatur.
10. Regalia ob merita concessa, non reuocantur, respectu quoque illius, in quo merita superant.
Donatio remuneratoria reuocabilis est, in eo, quod vltra merita donatum est, ibid.

11. *Declaratur num. seq.*

12. *Regalia præscriptione quæsita, absq; causa à principe minimè reuocantur.*

13. *Quem non honoro, grauare non debeo ibid.*

14. *Auferre non debeo, ab eo aliquid, cui nihil dedi.*

15. *Præscriptione adepta, firmiora sunt, quàm quæ principis priuilegio, & concessione quæsiuimus.*

16. *Regalia in consequentiam feudi concessa, non nisi ex causis, ex quibus feudum amittitur, reuocantur.*
Accessorium sui principalis naturam sequitur ibid.

17. *Regalia ciuitati, vel populo concessa, concidunt, si ciuitas aratrum passa est.*
Ciuitas aratrum passa, pro ciuiliter mortua habetur.

18. *Ciuitas ciuiliter mortua censetur, si eius habitatores aufugiunt, & eam vacuam relnquunt, & eo ipso regalia perdit.*

Ciuitas,

19. *Ciuitas, à ciuibus suis deserta, ita demùm regalia amittit, si ciues in vniuersas oras dispergantur, aliud est, si congregati manentes, nouam sibi sedem elegerint.*

20. *Ciuitas aratrum passa, restaurata, nihilo magis regaliorum ius, nisi ad id expreßim per principem restituatur, habet.*

21. *Ciuitas quæ hostium vi euertitur, solòque æquatur, regalia retinet.*

22. *Status imperij amittunt regalia, sententia banni.*

23. *Status ecclesiastici quoque regalibus, proscripti, exuuntur.*

24. *Regalia auferuntur ab eo, qui ob contumaciam proscribitur.*

25. *Regalibus, etiamsi per immemoriale tempus præscriptis, princeps, aduersus quem præscribuntur, non priuatur, licet præscribenti acquirantur.*

26. *Præscribens aduersus superioritatē principis, eum regalibus priuat.*

27. *Princeps regalibus non priuatur, etiamsi aliquantulum iusticiam læserit.*
28. *Cessante causa cessat effectus.*
29. *Effectus non cessat, quandiu reliquiæ aliquæ causæ eius supersunt.*
30. *Princeps superiorem recognoscens, si legitimo principatu abutitur, per superiorem primò, vt moderatiorem se subditis exhibeat, admoneri, deinde verò, si vt ceperit, perrexerit, iure principatu priuari potest.*
31. *Princeps ignauia planè obtorpescens, regno priuari potest, consequenterq; regalia amittit.*
32. *Vuenceslaus Imperator, ab imperij septemuiris imperio deturbatur.*
33. *Childericus Gallorum rex ignauus, à Pipino regno spoliatus, in monasterium detruditur.*

1. Circa sextum caput concludo, I. regalia amitti reuocatione principis, qui

qui ea indulserat. *Br. L. hostes. n. 4. ff. capt. & postl. reuers. Cotta in memoral. verb. exemtus. el. 1. Boss. tr. regal. n. 27. Rol. à valle cons. 66. n. 8. vol. 2. per tex. L. si quis in principio testamenti. ff. leg. 3. L. qui fundos. C. om. ag. desert. lib. 11.*

Hæc conclusio ampliatur primò: Vt princeps etiam absq; causa, concessionem regaliorum, à se factam reuocare possit, vtq; hoc casu, sufficiens reuocationis causa, vel ipsa sit, quod princeps concesserit. *Angel. L. Antiochensium. ff. priuil. credit. Rol. à valle cons. 13. n. 4. vol. 3. vbi hoc. Ias. Curt. Iun. idem consulendo tenuisse refert.* 2.

Id enim longè receptissimum est: quod priuilegium seu concessio facta à principe gratuitò, sola eius voluntate, haud consentiente priuilegiato reuocari possit. *c. clericis. in fin. de immun. eccles. lib. 6. c. alma mater. de sent. excom. lib. 6. gl. fin. c. decet. de R. I. eod. lib. Bl. L. qui* 3.

se patris. n. 33. C. bon. poss. vn. lib. Zasius L. princeps. n. 16. ff. LL. Caccialup. L. omnes populi. n. 107. ff. iust. & iur. Affl. decis. 128. n. 10. Cardin. Parus. cons. 2. n. 120. vol. 4. Rol. à valle d. cons. 13. n. 3. volum. 3.

4. II. Hæc conclusio ampliatur: Vt procedat, etiamsi pro regaliorum impetratione, numerata esset pecunia. Nam nihilò minus esset concessio reuocabilis. *Roman. sing. 457. Cotta in memor. d. verb. exemtus el. 1. per text. quem dicunt aureum L. Titius puerum. ff. obseq. à lib. præst.*

5. Neq; verò obstat, quod princeps accipiendo pecuniam, contrahere cum illo, cui regalia concedit, videatur, consequenterq; concessio, debeat esse irreuocabilis. *Per trad. Matth. de Affl. d. decis. 128. n. 10. & infra suo loco tradetur.*

6. Illud enim in aliis priuilegiis, & concessionibus verum esse fateor, non verò in regaliorum impetratio-

tratione, his enim nulla pecunia respondere, compararíque potest, sed etiamsi pecunia data sit, simplex nihilò minùs erit priuilegium, & non contractus, quandoquidem regalia, precio nummario æstimari nequeant. *Vt supra ex Tiber. Decian. adduximus. fac. L. 1. §. est quidem. ff. var. & extraord. cogn.*

Hæc conclusio fallit primò: in regaliorum concessione facta ob benemerita, ea enim est irreuocabilis. Tùm quia generaliter cautum & à doctoribus traditum est: Concessionem ob merita factam, & ex causa onerosa fieri, & irreuocabilem esse. *Bl. L. si cum mihi. n. 1. ff. dolo. Felin. c. nouit. n. 12. x̃. iudic. Bl. c. 1. §. vlt. n. 2. de his qui feud. dar. poss. Ripa L. si vnquam. n. 29. C. reuoc. donat. Anton. Gabr. Rom. tr. regul. lib. 3. tt. iur. quæs. non toll. conclus. 6. n. 6. & 7. Cardin. Paris. cons. 2. n. 127. vol. 4. Rol. à valle cons. 76.* 9.

76. n. 13. vol. 2. cons. 13. n. 21. vol. 3. Fr. Bursat. cons. 160. n. 32. vol. 2. vbi Soc. Ruin. Rom. Cels. Nattam. Roder. Soarez. Mandos. Barbat. & Menoch. in id citat. Bursat. cons. 16. n. 56. vol. 1. vbi Grammat. Festas. Nicol. Moron. preter antè citatos adducit.

3. Tùm quia in simili iure decisum est: Etsi donatio simplex, reuocari ex causa posſit. *L. fin. ibi Br. Bl. Sal. & dd. C. reuoc. donat. c. fin. ibi glos. Innoc. Ant. de Butr. Panorm. n. 1. & 2. & dd. x̃. donat. Bl. L. si cum mihi. n. 2. ff. dolo. Paul. de Castr. Rubr. n. 1. ibi Sichard. n. 4. 5. & 6. C. inoff. donat. Ias. L. ex hoc iure. n. 54. ff. iust. & iur. Pract. Pap. in for. lib. pro donat. verb. irreuocabiliter. n. 1. Hipp. de Mars. L. vn. n. 81. C. rapt. virg. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 59. Gomez. var. resolut. lib. 2. c. 4. n. 14. Lup. Rubr. §. 50. n. 6. x̃. donat. int. vir. & vxor. Exea tr. pact.*

pact. n. 248. Couarr. var. resolut. lib. 1. c. 11. n. 8. Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 30. n. 136. Iul. Clar. recept. sentent. §. donatio q. 21. n. 1. Eman. Soarez. com. opin. lit. D. n. 261. Ascan. Clem. tr. pat. pot. c. 5. n. 68. Menoch. tr. remed. poss. recup. rem. 9. n. 121. Mozzius tr. contr. tt. donat. Rubr. quom. annull. donat. n. 1. cum seqq. Rol. à valle cons. 5. n. 13. vol. 1. cons. 77. n. 10. eod. volum.

Secus tamen esse in donatione remuneratoria. Illa enim nec ob ingratitudinem quidem, fit irrita. *L. Aquilius. ibi Ioh. de Im. n. 2. & L. penult. ibi Imola. & Paul. Castr. n. 2. ff. donat. L. cum post diuortium. §. Patrona. ff. iur. dot. gl. L. fin. verb. inueniatur. C. reuoc. donat. Bl. tr. pact. n. 65. Roman. L. si vero. §. de viro. n. 260. ff. sol. matr. Bertach. in suo repert. verb. donatio. el. 3. vers. 1. & vers. 12. & verb. donatio. el. 13. vers. 17. Roman. sing. 514. Ripa L. fin. n. 150. C. reuoc. donat. Ripa. L. si vnquàm*	9.

quàm. n. 29. ibi Tiraq. verb. donat. largit. n. 13. C. eod. tit. Nicolaus Milis-us in suo repert. lit. D. n. 32. in fin. Cotta in memor. verb. donatio. el. 4. Cagn. L. donari. n. 4. ff. R. I. Alc. L. creditores. n. 13. ff. verb. sign. Fortun. Garc. L. 1. §. ius naturale. n. 62. ff. iust. & iur. Coras. L. frater à fratre. n. 33. ff. cond. indeb. Peckius tr. testam. coniug. lib. 3. c. 16. n. 2. Thom. Grammat. decis. 65. n. 24. Ant. Capyc. decis. 121. n. 15. Boër. decis. 27. n. 2. Viuius com. opin. lib. 1. opin. 79. vbi communem dicit Iul. Clar. d. donatio. q. 21. n. 4. vbi & is communem ait Eman. Soar. com. opin. lit. D. n. 234. Vasq. de success. resolut. §. 5. n. 4. vbi hanc veram & communem opinionem esse attestatur Mozz. d. Rubr. quom. ann. donat. n. 64. vbi similiter communem dicit Alex. cons. 40. n. 16. vol. 4. cons 43. & cons 78. n. 6. eod. volum. Panorm. cons. 3. q. 26. vers. praterea. vol. 2. Tiber. Decian. cons. 25. n. 34. vol. 1. Fr. Bursat. cons. 31. n. 3. & 4. vol. 1. vbi
&

& is communem affirmat Cephal. cons. 463. n. 18. vol. 4.

Et hoc vsq; adeò verum est, 10.
vt concessio regaliorum ob merita facta, etiamsi ei merita, non correspónderint, in eo etiam, in quo merita superat, sit irreuocabilis, & à principe minimè irritanda. Quod enim dicitur, donationem remuneratoriam, quatenus merita donationi adæquari possunt, irreuocabilem esse, aliud verò esse, quò ad id, quod vltra merita donatum est, vti declarant. *Ripa L. si vnquàm. n. 30. & 31. ibi Tiraq. verb. donat. largitus. n. 79. vbi plures refert. C. reuoc. donat. Br. L. si quis pro eo. §. 1. in f. ff. fideiuss. Bl. L. illud. n. 13. C. sacras. eccle. Ripa L. fœminæ. n. 43. C. ser. nupt. Rubeus L. Titia Seio. §. Imperator. n. 128. ff. leg. 2. Coras. d. L. frater à fratre. n. 51. ff. condict. indeb. Pet. Benint. decis. 97. n. 8. Ioseph. Ludou. decis. 66. n. 20. p. 2. Mascard. tr. probat.*

bat. conclus. 186. n. 2. vol. 1. vbi Cephal. Mant. Natt. Ias. Rol. à valle in id citat.

11. Obtinet, in illis terminis, in quibus dd. modò allegati, additis etiam reliquis, loquuntur, nempè, quando actus celebratur, inter personas suspectas, vel aliâs de iure prohibitas, puta, inter patrem & filium qui in sacris paternis est, inter maritum & vxorem, quibus, nisi ob merita donare, denegatur, & si quæ fuerint aliæ. Item respectu insinuationis, aliarumque de iure requisitarum solennitatum, quibus simplex donatio indiget. In quibus nos terminis non versamur. Si enim princeps regalia subdito, vel aliȷ non subdito concedit, nulla extat iuris prohibitio, fieri idipsum, etiamsi remunerationis causa non fiat, vetans, Regalia item, etiamsi à meritis non proficiscantur & quingentos solidos (si tamen æstimari possent) excesserint, insinuatione nihilò

nihilò magis indiget eorundem concessio. Vnde à diuersis separatisq́ perperàm fiet illatio. *L. fin. ff. calumniat. cum simil. vulgar.*

II. Hæc conclusio limitatur: 12.
Vt non procedat respectu regaliorum, quæ non principis priuilegio, seu concessione, sed præscriptione temporis immemorialis, sunt acquisita. His enim per principem, causa legitima non intercedente, præscribens non destituitur, vti hoc in specie decidit. *Gasp. Vallasc. L. imperium. n. 132. ff. iurisd. om. iud.*

Tùm quia quem non honoro, nec grauare quoque debeo. *L. ab eo ibi Cyn. Br. Bl. Sal. Castr. Ias. Sichard. & dd. C. fideicomm. L. filiusfam. §. apud Marcellũ. ff. leg. 1. L. Imperator. §. cum quidam. ff. leg. 2. L. 1. §. sciendum. ff. leg. 3. §. 1. Inst. sing. reb. per fideicomm. relict. Mar. Socin. L. cum filiofamilias. n. 35. ibi Ripa. n. 13. Anton. Bauer. n. 39. ff. leg. 1. Ripa L. ex facto in pr. n.* 13.

pr. n. 38. ff. ad S. C. Trebell. Lancell. Polit. tr. comp. subst. n. 32. Gomez. var. resolut. lib. 1. c. 12. n. 54. Mantic. tr. coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 1. n. 31.

14. Tùm quia recipiendum non est, vt cui nihil dederim, ab eo quoque, quod aliás habet, auferam. *L. sed & si sic. in fin. ff. leg. 3.*

15. Tùm quia ea, quæ præscriptione acquisita sunt, firmiora sunt, præsertim quo ad reuocationem, quàm quæ principis priuilegio, & concessione adipiscimur. *Vallascus d. L. imperium. n. 132. ff iurisd. om. iud. L. eius militis. §. militia missus. ff. milit. testam.*

16. III. Hæc conclusio fallit: In regalibus, in consequentiam feudi concessis. Hæc enim, non nisi ex illis caussis, ex quibus feudum amittitur, reuocari possunt. Cum accessorium, suum principale sequa-

quatur. *c. acceßorium. de R. I. lib. 6. L. fin. C. non num. pec. L. fin. ff. constit. pecun. L. cum principalis. ff. R. I. L. Lucius. ff. qui pot. in pig. hab. L. Aurelius. §. legatum. ff. liber. leg. L. fin. C. per quas perf. nobis acquir. L. eas. C. vsur. L. si stipulatus. ff. eod. Clem. 2. de præbend. Lud. Rom. L. si verò. §. de viro. n. 174. ff. sol. matr. Bertach. in repert. lit. A. verb. accessorium. Ias. L. ex testamento. C. fideicomm. Cæp. caut. 131. n. 2. Hipp. de Mars. sing. 17. Cotta in memor. verb. apicas. Crau. tr. indem. mulier. n. 5. Strach. tr. adiect. Rubr. de his quæ in perf. adiect. design. seu conf. poß. n. 21. Tiraq. tr. iu. const. poß. p. 3. limit. 7. n. 40. Mascard. tr. probat. conclus. 14. n. 3. Dilect. tr. art. test. tit. 6. caut. 47. n. 1. Hipp. de Mars. rubr. n. 67. ff. fideiuß. Butigella L. 4. §. Cato. n. 48. ff. verb. obl. Alcyat. L. 1. §. sed si mihi. n. 14. ff. eod. tit. Igneus L. necessarios. §. non aliàs p. 1. n. 443. ff. ad S. C. Syllan. Anton. de Petrutia L. 1. n. 256. ff. iureiur. Carol.*

Ruin. L. hoc edicto. §. nunciatio. n. 95. ff. op. no. nunc. Iohan. Hanib. L. nemo potest. n. 384. ff. leg. 1. Petr. Stella L. si creditores. n. 43. C. pact. Hipp. de Mars. cons. 125. n. 28. & n. 35. cons. 25. n. 16. cons. 43. n. 52. Tiber. Decian. cons. 45. n. 2. vol. 2. cons. 13. n. 50. eod. volum. cons. 1. n. 238. vol. 1. Rol. à valle cons. 45. n. 29. vol. 1. Cephal. cons. 382. n. 3. vol. 3. cons. 620. n. 40. vol. 5.

17\. Secundò concludo: Regalia ciuitati, vel populo, certam ciuitatem habitanti concessa, vel præscriptione acquisita, si ciuitas ista, aratrum passa sit, perdi. Ciuitas enim aratrum passa, ciuitas esse desinit, & pro mortua iudicatur. *arg. L. si vsufr. ff. quemadm. vsusfr. amitt. L. in singulos. ibi gl. Br. n. 1. & dd. ff. ann. leg. Speculat. tt. instr. edit. §. nunc autem videndum. n. 10. Br. L. eius qui. §. Celsus. n. 4. ff. ad municip. Br. L. hæreditatum. in pr. n. 1. ibi Alex.*

de

de Imol. n. 8. ff. ad L. Falcid. Bl. auth. habita. n. 12. C. ne fil. pro pat. Bl. in 1. Const. ff. vet. §. hac autem. lect. 1. n. 13. Bl. tr. pac. Const. verb. imperialis clementia. n. 8. Bl. L. si grege. n. 1. ibi Ioh. de Imola. n. 2. ff. leg. 1. Mart. Laud. tr. principe. conclus. 102. Bertach. in repert. verb. ciuitas. vers. 3. Rayner. de forliu. L. omnes populi. n. 8. ff. iust. & iur. Gomez. var. resolut. lib. 3. c. 1. n. 53. Thom. Grammat. decis. 46. n. 10. Iul. Clar. pract. crimin. §. fin. q. 16. n. 9.

Hæc conclusio ampliatur 18. primò: Vt procedat, etiam eo casu, quando ciues omnes, vrbe relicta aufugiunt, eamq; ciuibus vacuam relinquunt, Nam & tunc ciuiliter est mortua. *gl. d. L. si vsusfr. ff. quemadm. vsusfr. amitt. Br. d. L. eius qui. §. Celsus. n. 4. ff. ad municip. Br. dd. L. in singulos. n. 1. ff. ann. leg. Rayner. d. L. omnes populi. n. 8. ff. iust. & iur.*

19. Hoc ita, si ciues dispergantur & vagabundi, quiq; quo fata trahunt, sequantur: alio vtimur iure, si ciues, oppidum, quod prius inhabitârant, relinquentes, congregati tamen manentes, nouam sibi sedem eligant. Tunc enim regalia, omniaq; alia priuilegia retinent. *gl. d. L. si vsusfr. ff. quemadm. vsusfr. amitt. Innoc. c. abbate. in fine. x̃. verb. significat. Br. d. §. Celsus. n. 4. arg. L. hoc iure. §. si aquam. ff. aq. quot. & æst. c. quia diligentia. x̃. elect. L. quod in rerum. §. fin. ff. leg. 1.*

20. II. Ampliatur: Vt procedat, etiamsi ciuitas, vel oppidum, aratro subactum, denuò refectum sit, Nam nihilomagis regalia perdita, recuperat, nisi expressim ad ea, vel per principem restituatur, vel præscriptione in id definita, sibi reparet. *Bl. in sua Margar. verb. Ciuitas. Abb. c. abbate. n. 16. x̃. verb. signif. Bertach. in repert. verb. ciuitas. n. 60.*

n. 60. vers. 6. Affl. c. 1. §. & iterum. n. 18. de capitul. Corrad. per L. pater. §. Tusculanus. ff. leg. 3. L. inter stipulantem. §. sacram. vers. & nauis. ff. verb. obl. Licet contrarium teneat. *Sfort. Odd. tr. rest. in int. q. 68. n. 29. & 30.*

Limitatur autem hæc conclusio: Vt non procedat si qua vrbs, aratrum vi hostium passa sit, Tunc enim ei regalia, sarta tecta remanent. Quæ enim diximus, vera sunt, intercedente superioris autoritate, & condemnatione legitima. *Innocent. c. cum ex iniuncto. n. 2. per ill. text. ibi. Abb. n. 5. x̃. no. op. nunc. Bl. marg. d. verb. ciuitas. Felin. c. cum dilecta. n. 21. x̃. rescr. Ias. L. inter stipulantem. §. sacram. n. 30. ff. verb. obl. gl. c. priuilegium. de R. I. lib. 6. gl. c. statutum. verb. collegiatas de elect. lib. 6. arg. c. placuit de consecrat. distinct. 1.* 21

22. Tertiò concludo: Principes, reliquosq́ imperij status, per banni sententiam, ritè recteq́ latam, regalibus priuari. *Gail. in libris de pac. pub. per discursum. & inprimis lib. 2. c. 1. n. 21. & c. 9. n. 10. Zoamett. L. 2. n. 204. C. pact. int. emt. & vendit.*

23. Hæc conclusio ampliatur I: Vt procedat non tantùm in principibus, statibusq́ imperij sæcularibus, verumetiam quo ad principes, imperijq́ status ecclesiasticos, imperio immediatè subiectos. Namq́ & hi omnes, banni sententia, regalibus, quæ ab imperio tenent destituuntur, priuantur & spoliantur. *Gail. lib. 1. de pac. pub. c. 1. n. 13. & lib. 2. c. 4. n. 21.*

24. II. Hæc conclusio ampliatur: Vt procedat, etiam in proscriptionis sententia, ob contumaciam, Nam & ea quoque, ad regaliorum priuationem porrigitur. *Gail dd. lib. 2. de pac. pub. c. 5. n. 12.*

IV. Con-

IV. Concludo: Præscriptio- 25.
ne regaliorum, tempore ligitimè facta, à principe supremo, aduersus quem præscripta sunt regalia, minimè auferri, sed præscribenti quidem acquiri, ità tamen, vt maior eorum potestas, penes principem supremum remaneat. *Vt s. in fin. 1. Conclus. 5. capit. annotauimus.*

Quæ conclusio fallit: Si præ- 26.
scribatur, aduersus superioritatem (vt dicunt) principis, qua populus, vel præscribens alius, in naturalem, seu primæuam libertatem, collocatur. Is enim populus sibi ipsi caput est, nec quicquam cum principe commune habet. *Vti diximus in c. praced.*

V. Concludo: Principem, 27.
ius, iusticiamq́ue, vti decuerat, semper constanterq́ue, non administrando regalibus tamen ilicò exui ob id, non posse. *arg. §. 1. iun. ibi addit. vlt. ad gl. 1. & Syl. Aldobr. Inst. iust. & iur.*

28. Nec obstat supra in regaliorum diffinitione, causam finalem, vt ius, iusticiaq; subditis administraretur, regaliorum, à nobis recensitam. Vnde consequens erat principem iusticiæ gnauiter non inseruiendo, regalibus priuari posse, quandoquidem regula tristissima sit, lippis, etiam atque tonsoribus nota, causa finali cessante, effectui locum non esse. *L. 1. & L. dedi. in pr. ff. condict. ob caus. L. quod dictum. ff. pact. L. iura. §. si cum alio. ff. fideiuss. L. generaliter. C. episc. & cler. Alex. L. fin. n. 2. ibi Hubert. Zuchard. n. 11. C. ed. D. Hed. toll. Hipp. de Mars. Rubr. n. 262. ff. fideiuss. Ripa. L. 2. §. voluntatem. n. 21. ff. sol. matr. Ripa L. 1. n. 30. C. pact. Igneus auth. ex causa. n. 174. C. lib. præter. Ioh. Hanib. Rubr. n. 39. ff. sol. matr. Ludou. Burges. L. si se subyciant. n. 10. ff. iudic. Rubeus L. non solum. §. morte. n. 139. ff. op. no. nunc. Ioh. Hanib. L. naturaliter. n. 71. ff. vsucap.*

Neni-

Neuizan. Sylu. nupt. lib. 1. n. 205. Caball. tr. euict. §. 3. n. 87. Strach. tr. mercat. p. 2. n. 26. Plot. tr. de in lit. iur. §. 7. n. 2. Gail. obs. 85. n. 3. lib. 2.

Quia princeps nemo, adeò ma- 29.
lus esse potest, nisi planè Tyranni naturam induat, quin aliquando, & vt plurimum, iuris, iusticiæq; normam sequatur; æquitatisq; filum sectetur, vnde succedit, prædictæ regulæ limitatio, causa nimirum quàmuis cesset, effectum tamen haudquaquam detinere, donec reliquiæ aliquæ, causa finalis, perdurant, atque consistunt. *gl. c. decet verb. decet de R. I. lib. 6. Zuchard. d. L. fin. n. 22. C. ed. D. Hadr. toll. Tir. tr. cessant. caus. limit. 16. n. 1. arg. L. 1. & 2. ff. rer. amot. L. vnius. §. seruus. ff. quæst. & L. serucs. C. eod. tit.*

Hæc conclusio limitatur. I. 3
Vt non procedat, si principatus,

 in

In tyrannidem, mutatus esset, qua subditi, vt pecudes viuere cogerentur. *Vasq. post Isern. tr. ill. contrau. c. 1. n. 8. per L. 2. §. exactis, ff. orig. iur.* Quod si is princeps, qui iam in tyrannum euasit, inferior fuerit, & superiorem recognouerit, tunc per superiorem, sub comminatione regalibus illum priuatum iri, ni à tyrannicis præsumtionibus & vsurpationibus sibi temperârit, primò admoneri, siq; principis admonitioni aures obturauerit, regalibus iure priuari poterit. *Specul. tit. de denunciat. n. 13. Bl. c. 1. §. publici latrones. n. 2. per ill. text. ibi Aluarott. §. quicunq́. n. 1. Affl. n. 4. de pac. tenend. Bl. L. 2. §. dominorum. n. 2. per ill. text. ff. his qui sunt sui vel al. iur. Castr. in auth. qui rem. n. 3. ibi Ias. n. 5. C. sacros. eccles. Alex. L. diuortio. §. si fundum. n. 3. ibi Curt. in add. ff. sol. matrim. Dominic. de S. Gemin. c. ad apostolicæ. §. sed licet. n. 8. de sent. & re iud.*

lib.

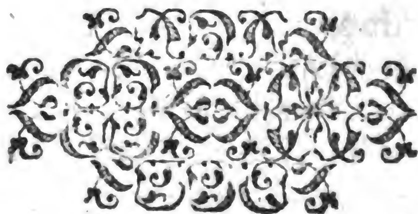
lib. 6. Curt. tr. feud. 6. p. p. n. 2. Matth. de Affl. decis. 265. n. 72. ibi Thom. Gram. in addit. 1. Boër. decis. 55. n. 6. & decis. 304. n. 7. Molin. in consuet. Paris. tit. 1. §. 30. n. 166. Gail lib. 1. de pac. pub. c. 2. n. 22.. Menoch. tr. remed. poss. recup. remed. 10. n. 86. arg. §. dominorum, Iust. his qui sunt sui vel al. iur. L. 1. §. dispiciamus. ff. eod. tit. L. 1. C. emend. seru. L. 3. C. locati.

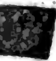
II- Hæc conclusio limitatur: 31.
Vt non procedat, si princeps ignauia prorsus obtorpuerit, & commissi sibi imperiĳ res, in vtrãq; aurem securè dormiens, prorsus neglexerit. Talem enim regno, consequenterq; regalibus, iure carere, eiusq; imperium, aliĳ magis ad id idoneo, concedi posse, doctores nostri concludunt. *Paul. de Castr. repet. L. ex hoc iure. n. 18. ff. iust. & iur. Vasq. ill. cõtrou. c. 1. n. 8. & c. 5. n. 10. vbi Imol. Neuiz. Purpur. & Loaz. in id allegat per L. 1. §. quod si nemo. ff. quod cuiusq; uniuers. nom.*

Exem-

32. Exemplo esse possunt, Vuenceslaus imperator, qui ab imperij septemuiris, Romano, Bopardiæ, imperio, est deturbatus, de quo præter alios. *Munster. in sua Cosmograph. lib. 3. in Cathalog. Germ. Imper. & ex nostratibus Minsing. cons. 19. n. 6.*

33. Item Childericus rex Gallorum, â Pipino, regno exutus, in monasterium detrusus, cuius vltrà pleraque historiarum monumenta, fit quoque mentio. *In scriptis illis titulo de postremis motibus Galliæ anno superiore diuulgatis.* Nunc §. venatio, tractare nobis, quod fæliciter cedat, erit propositi.

9. VENATIO.

1. *Partitio. 9. Venatio.*

VTi, dum Rubricam capituli nostri, auspicari exordiebamur, polliciti sumus, Rubricæ explicationi, de Venationibus doctrinam, connectere: Ita, id nobis reipsa explere, indiuiduæ trinitatis postulato suffragio, nunc cordi est. Conficietur autem idipsum, sequenti methodo. Videbimus enim.

1. *Venatio an sit regalibus connumeranda.*
2. *Quid sit Venatio.*
3. *Quotuplex.*
4. *Cui permissa.*
5. *Quando permissa.*
6. *Vbi venatum exercere liceat.*
7. *An si in Sylua mea, alius venandi ius habeat, possim arbores complures, simul & semel excindere?*
8. *Glandis legendæ ius, in Sylua, quæ Venationem debet, cuius*

sit,

sit, an eius, qui Venationis iura possidet, an domini cuius Sylua est propria.

CAPVT I.

Venatio an sit regalibus computanda.

1. *Verba legis vbi deficiunt, ipsa quoque deficit dispositio.*
2. *Casus omissus in dispositione iuris communis remanet.*
3. *Lex quæ non dicit, nec nobis dicenda.*
4. *Ea, quæ notabiliter fieri debent, nisi expressè ponuntur, consultò quasi omissa videntur.*
5. *Si id, quod minùs videtur inesse, inest, multò magis id quod magis est, inerit.*
6. *Expressum non id tantum dicitur, quod verbis expressum est, sed & id, quod ex mente legis seu verborum eiusdem infertur, atque colligitur.*
7. *Lex maius dubium decidens, minus*

nus dubium decisum velle, ambigi non oportet.

8. *Opinio, quam adiuuat consuetudo, reliquis omnibus præferenda.*

Subsistendum ideò videbatur, quorsum referenda esset Venatio, qui Imperator in textu nostro, omnes regaliorum species, enumerare sibi proponens, nullam tamen Venationis mentionem facit. Vnde consequens erat, Venationes, regaliorum albo, haud insculpendas, cum iuris clari sit: Tùm: quod, vbi deficiunt legis verba, ipsa quoque deficiat dispositio. *L. quod constitutum. ff. test. milit. L. ita autem. in pr. ff. admin. tut. L. 4. §. toties. ff. dam. inf. c. indemnitatibus. §. sed cum eas. de elect. lib. 6. Bl. L. illam. n. 1. C. collat. Angel. L. qui se patris. n. 139. C. vn. lib. Hipp. de Mars. L. qui falsam. n. 66. ff. ad L. Corn. de fals. Crott. L. 1. §. si quis simpliciter. n. 16. ff. verb. obl. Cæsar. Contard.* 1.

M

tard. L. diffamari c. 4. n. 152. C. int gen. manum. Zoanett. L. 2. n. 94. C. pact. int. emt. & Vendit. Thom. Ferrat. caut. 9. n. 4. Tiraq. vt. retr. p. 1. §. 2. gl. 1. n. 15. Tiraq. rep. L. si vnquàm. verbo libertus. n. 2. C. reuoc. dos nat. vbi complurimos alios in id congessit Borg. Caualc. tr. tut. & curat. n. 98. Menoch. tr. remed. poss. adip. remed. 4. n. 133. Gail lib. 1. de pac. pub. c. 13. n. 17. & lib. de pignorat. c. 14. n. 10.

2. Tùm: quod casus omissus, in dispositione iuris communis remanere debeat. *L. si extraneus. ibi Br. n. 1. Raph. Fulg. in pr. Ias. n. 1. & dd. ff. cond. caus. dat. caus. non sec. L. Si cum dotem. in pr. ff. sol. mat. L. commodissimè. ibi Br. in pr. Alex. n. 2. Ias. n. 1. & dd. ff. lib. & posthum. c. susceptum. de rescr. lib. 6. Ferrat. caut. 24. n. 2. Dil. tr. ar. test. tit. 5. caut. 5. n. 1. & caut. 25. n. 1. Affl. decis. 238. n. 1. Boër. in consuet. Bitur. ti. præscript. §. 6. gl. 2. ibi apost. Curt. tr. feud.*

feud. 2. p. 3. p. p. n. 54. Euerard. in top. in L. ab aequipoll. n. 13. Peckius tr. testam. coniug. lib. 4. c. 37. n. 1. & lib. 5. c. 1. ante. n. 1. c. 2. n. 2. & c. 20. n. 1. Mantic. tr. coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 19. sub. n. 5. Tiraq. tr. iur. primig. q. 40. n. 194. Borg. Canale. tr. tut. & curat. n. 82. Hartmann. Pistor. q. 3. n. 22. lib. 1. Rayner. de Forliu. L. omnes populi. n. 104. ff. iust. & iur. Ioh. Hanibal L. naturaliter. n. 286. ff. vsucap. Sapia. L. 1. n. 61. ff. off. eius cui mand. est iurisd. Hanib. L. nemo potest. n. 254. ff. leg. 1. Crotti rub. n. 36. ff. acquir. poss. Neuizan. Syl. nupt. lib. 1. n. 208. ad fin. Seraphin. de Seraphin. tr. priuil. iuram. priuil. 73. n. 31. Hippolyt. de Mars. cons. 13. n. 14. cons. 30. n. 1. cons. 61. n. 2. cons. 101. n. 6.

Tum: quod ea, quæ lex non dicit, nec nobis quoque dicenda sint. *L. illam. §. de collatione. ibi Cyn. post pr. Br. n. 1. Salyc. n. 1. Alex. n. 1. Ias. n. 6. Dec. n. 5. & dd. C. col-* 3.

lat. L. fin. C. vn. vi. c. consuluisti 2. q. 5. c. inter corporalia. §. sed nèque. x̃. translat. episc. c. illa. x̃. ne sed. vac. c. is qui. de sent. excomm. lib. 6. Bl. tr. schismat. in pr. n. 3. Cæsar Contard. L. vn. notab. 1. n. 5. C. si de moment. poss. fuer. appell. Neuiz. Syl. nupt. lib. 1. n. 223. Hipp. de Mars. cons. 53. n. 33. Rol. à valle cons. 45. n. 38. vol. 1. Tiber. Decian. cons. 1. n. 149. & cons. 62. n. 78. vol. 3.

4. Tùm: quod ea, quæ notabiliter fieri debent, nisi expressè ponantur, consultò quasi omissa, neglectaq; videantur. *gl. auth. qua in prouincia. verb. excipitur. C. vbi de crim. agi oport. Tiraq. LL. connub. gl. 7. n. 98. Pinelus L. 2. p. 1. c. 1. n. 3. C. resc. vendit. text. L. item apud Labeonem. ff. iniur. cum alijs doctorum autoritatibus superius allegatis.*

5. Sed his, nil quicquam obstantibus, in contrariam eundum est sententiam. Textus enim noster

ſter hîc, expreſsè piſcationum meminit, & inter regalia recenſet. Iam verò nemo tantoperè rerum omnium ignarus eſt, qui Venationem ferarum, nobiliorem, præſtantioremq́ue, piſcium piſcationi eſſe, inficias ibit: Conſequitur ergo, Venationem ius regale eſſe, textu noſtro, ſatis concinnè decidi poſſe. Sî enim, quod minùs videtur ineſſe, ineſt, multô magis & id, quod magis, inerit. *L. fin. ibi gl. verb. ſeptuagenario. C. qui æt. lib. 10. L. 3. C. condict. indeb. L. ſi quando. C. teſtib. L. ſi non ſinguli. C. ſi cer. pet. auth. multò magis. C. ſacros eccles. L. 1. §. ſed conſulto. ff. his quæ in teſt. delent. L. qui pignoris. ibi Ioh. de Imola. n. 1. ff. acquir. poſſ. L. 2. §. quædam. ibi gl. verb. vt non ſit. ff. interd. L. penult. ff. ſi quis caut. L. ſi adulterium cum incæſtu. §. liberto. ff. ad L. Iul. de adult. §. filius familiâs. vers. quis enim ibi. Bl. n. 2. Inst. quib. mod. ius. pat. pot. ſol. c. quæſta. 13. q. 2. c. cum in*

 cunctis

cunctis. in pr. ibi Abb. n. 5. & dd. x̃. elect. c. inter corporalia. in pr. ibi Ant. de But. notab. 4. x̃. translat. episc. c. quemadmodum. vers. alioqui. x̃. ius reiur. Abb. c. Venerablem. n. 6. per ill. text. x̃. qui fil. sint legit. Ias. L. quæ de legato. n. 4. ff. leg. 1. Ias. L. si quando. §. & generaliter in fine. C. inoff. testam. Neuiz. Syl. nupt. lib. 1. n. 223. vers. à maiori.

6. Nec obstant, in contrarium adductæ rationes, quia casum Venationis, satis in textu nostro exprimi, expresseq́ue poni palàm est. Tùm: quia expressum in lege, non id tantum, quod verbis expressum est: Verumetiam quod ex mente legis, seu verbis ipsius, infertur, atque colligitur, dicitur. *Br. L. prætor ait. in pr. n. 1. ibi Ioh. de Imola. n. 2. Alex. n. 1. Raph. Cuman. n. 5. Ias. n. 3. cum seqq. per ill. text. ff. op. no. nunc. Bl. L. ad probationem lect. 1. n. 3. C. probat. Bl. L. fin. n. 10.*

C. his

C. his qui ant. ap. tab. Tiraq. LL. connub. gl. 7. n. 85. Aym. Crau. tr. ant. temp. p. 1. §. ampliatur. n. 38. Borg. Caualc. tr. tut. & cur. n. 84. quam esse communem opinionem post Baptist. à Villalob. attestatur Eman. Soarez. in suis com. opin. lit. E. n. 133. Marius Salomon. L. Gallus in pr. vers. mihi noua. n. 22. ff. lib. & posth. Lancell. Galiaula L. centurio. n. 401. ff. vulg. & pupill. Fr. Niconitius Rubr. n. 52. C. edend. Crauell. L. cum filio. n. 7. & 9. ff. leg. 1. Tiber. Dec. cons. 34. n. 98. & 101. vol. 3. Cephal. cons. 342. n. 84. cons. 303. n. 47. vol. 3. per L. 1. §. sin autem. ibi Br. & L. quoties. §. 1. ff. hered. inst.

Tùm: quia lex, maiùs du- 7.
bium (de piscatione puta) decidens, quod minùs dubium est, decisum velle, ambigendum non est. *Hieron. Laurentius L. in fidei commissariam. n. 59. ff. ad Trebell. per trad. Br. L. nec in ea. n. 2. ff. ad L.*

Iul. de adult. iun. L. non debet. ff. Reg. iur.

8. Quod si ex textu nostro, Venationem inter regalia referri, elici non potuisset: dicendum, quandoquidem consuetudo totius Germaniæ, hoc strictè obseruat, nihilò minus fuisset idipsum. Iuris enim indubitati est, opinionem, quæ consuetudinem receptam, approbatamq; habet sociam, reliquis omnibus missis, sequendam, sectandamq; esse. *Bertach. in repert. verb. opinio. versic. 8. Ias. L. post dotem. n. 100. ff. sol. matrim. Alc. tr. præsumt. 30. n. 3. post Mathesilan. quem allegat. Octauius Simoncellus tr. decret. tit. 1. n. 68. vbi Dec. Roch. Curt. & Corac. idem tradentes refert & esse communem opinionem attestatur Eman. Soarez. in suis com. opin. lit. O. n. 17. Abb. cons. 26. n. 5. lib. 2. Alex. cons. 19. n. 13. vol. 7. Tiber. Decian. cons. 44. n. 9. cons. 46. n. 130. & 133. & cons. 52. n. 1. vol. 2. per*

per L. cum de interpretatione. ff. LL. c. cum dilectus. x̃. consuetud.

CAPVT II.

Quid sit Venatio:

1. Diffinitio Venationis.
2. Venatio ius est reale, secundum aliquos, quorum opinio notatur.
3. Personalia, cum Persona extinguuntur.
4. Venatio, à re Personæ debetur. Ius reale, seu prædiale est, quod à re rei, pro vsu, vtilitateq́, vicini prædij debetur.
5. Fundi appellatione, totus etiam populus continetur.
6. Ius prædiale seu reale, consistere non potest, nisi in duobus prædijs, quorum alterum dominans, alterum seruiens erit, & confusione horum, extinguitur.
7. Actio & passio, in vno eodemque subiecto minimè insunt simul, & vno respectu.

8. Res sua nemini seruit.

9. Venatio est fructus iurisdictionis secundum Zoanettum, qui similiter redarguitur.

10. Princeps, arcem suam, mercatori, vel alij cuipiam, vendens, ratione arcis venditæ, minimè venandi ius, in eum transfert.

Effectus absq; causa esse nequit, ibid.

11. Venatio in generali concessione vel alienatione non comprehenditur, cum sit ius regale, sed specialiter concedatur oportet.

12. Venatio est ius personale, mœrè & simpliciter.

13. Venatio, cum persona ciuiusq;, qui venandi ius habet extinguitur, sed hæredi defuncti, noua inuestitura redintegratur, illiq; nouum venandi ius acquiritur.

Vsusfr. pro se, & hæredibus constitui potest, qui nouus in persona hæredis exoritur ibid.

14. Bestiæ appellatione, nisi aliud, communi

communni loquendi vsu, introdu-
ctum sit, feræ tantùm animalia
veniunt.

15. Aduocatus non opus habuisset, falsis allegationibus vti, ad probandum id, quod asinus bestia non sit, de quo aduocato habetur apud Mathesilan.

16. Res nullius cedunt occupanti.

17. Bestiæ in sylua principis eius non sunt, sed tum demùm, cum capiuntur eius fiunt.

18. Feræ, viuarijs inclusæ, vti aues in cauea, pisces in piscina, sunt includentis, & capientis non fiunt.

19. Feræ, prius viuarijs inclusæ, inde elapsæ, pristinæq; laxitati restitutæ, cedunt occupanti.

20. Ceruus cicuratus, qui in pascua ire redireq; solet, quam diu reuertendi animum retinet, occupanti non cedit.

21. Capricorni in Valesia cicurantur, vt domo exire, redireq; soleant.

Syluia

22. Syluia apud Virg. iustam quiritandi causam habuit, ceruo eius domato, ab Ascanio sagitta confixo.

23. Ceruum cicuratum vel aliud animal capiens, furtum committit.

24. Bestia cicurata, animum reuertendi deposuisse tunc iudicatur, cum viso domino, aut familiaribus eiusdem, quibus assuescerat, eos fugit, vel quæ diu in Syluis, non tamen aberrans, hæsit.

25. Bestia, an pristinæ sese laxitati receperit nec ne, iudicis erit arbitrium.

26. Bestia à Titio vulnerata, à Sempronio vero capta, fit Semproniȷ.

27. Intellectus ad gl. L. naturalem. §. illud. ff. acquir. rer. dom.

28. Venatori, qui bestiam vulnerat uerat, quàm diu eam persequitur, ea eripi iure non potest.

29. Idem quoque iuris est, Si canes eiusdem, bestiam vulneratam insectentur.

Bestia,

30. *Bestia, in rete, vel laqueari alicuius capta, ei cedit, qui è casse, vel laqueari dissoluit.*

31. *Lepus vel cuniculus ædes alicuius ingressus, si dum dominus ædium eos includere cupit, elabuntur, & à tertio includuntur, fiunt includentis.*

32. *Animal meum, à lupis raptum, atque tuis canibus, lupo abactum, tuum non fit, sed mihi restituendum est.*

33. *Bestiam alicuius esse, apparet ex signis.*

34. *Ceruus monili, falco sonaleis argenteis ornati, occupari non debent, sed si caperentur, & penes capientem morerentur, capiens in factum actione teneretur.*

35. *Ceruus monili ornatus, pristinæ laxitati sese recepisse videtur, si ex annorum numero, monili insculpto, appareat, multum iam effluxisse temporis, cum torques collo, alligaretur atque tunc capi-*

enti

enti ceruus cedet.

36. Bestia vt ex signis, alicuius esse, æstimari possit, oportet signa non esse naturalia, sed talia, quæ hominis manum, atque operam deposcant.

37. Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.

38. Principes multum delectantur Venatu.

39. Alexander Magnus insignis Venator.

40. Heroës alij Venatores.

41. Alberti Imperatoris apophthegma.

42. Henricus I. Imperator, aucupis cognomen ex Venationis studio inuenit.

43. Maximilianus I. Imperator, aliquoties, dum Veneratur, in vitæ discrimen adductus.

44. Venatio immodica non laudatur.

45. Commodum pecuniarum, proprium rusticorum & mercatorum, princi-

principibus autem & nobilibus res indignissima.

46. *Venatio, typus veræ militiæ, & rerum bellicarum.*

47. *Pelopidas ex Venatione, rerum bellicarum administrationem excogitauit.*

48. *Venatio animum acuit, corpusq; robustius efformat.*

Circa secundum caput concludo: Venationem esse ius personale, hodiè solis principibus & nobilibus concessum, quo bestias quæ in dominio nullius sunt, cum canibus vel absq; canibus, in fundo proprio, vel alieno, delectationis, vel commodi gratia, persequi, & capere licet. 1.

Genus huius diffinitionis, ius personale est, de quo genere, maxima inter nostrates est controuersia. Alij enim Venationem, ad seruitutum realium speciem, crinibus quasi trahere conantur, 2.

ante-

antesignano. *Zasio singul. intell. lib. 1. c. 11. per tot. Zasio in. §. æquè. n. 24. Inst. action. Zasio cons. 6. col. fin. lib. 2. quem sequitur Gail lib. de pignorat. obseruat. vlt. n. 7.* Pro qua opinione iudicatum, in Camera imperiali attestatur idem. *Gail obs. 66. n. 2. lib. 2.*

Eo innixi fundamento: quod
3. Venatio ad hæredes transmittitur, quæ tamen, si personale esset ius, seu seruitus, vnà cum persona extingueretur. *L. vsus aquæ. ff. vsu & hab. L. Lucius. ff. seruit. rustic. præd. L. sicut in annos. §. morte L. si vsusfr. ciuitati. ff. quib. mod. vsusfr. amit. L. cum in fundo. in pr. ff. iur. dot. L. in omnibus causis id obseruatur. & L. priuilegia. ff. R. I. L. Stychus. §. Titia. ff. alim. leg. L. non solum la. 2. §. tale. ff. liber. leg. §. finitur. ibi Bl. n. 1. Inst. vsusfr. c. priuilegium de R. I. lib. 6. gl. L. si quis binas. ff. vsusfr. gl. L. 1. ff. seruit. Br. L. Sempronius. n. 1. ff. vsufr. leg. Bl. L. vn. §. exceptio. n. 2. C.*

ead.

ead. toll. Ias. §. aquè. n. 9. Inst. act. Capoll. tr. seruit. vrb. prædior. c. 3. n. 1. Bl. caut. 8. Dil. tr. ar. test. tit. 6. caut. 43. n. 1. & caut. 57. n. 3. Marian. Soc. L. 4. §. Cato. n. 153. ff. verb. obl. Bertach. in repert. verb. seruitus perditur. vers. 4. Gomez. var. resolut. lib. 2. c. 15. n. 19. Menoch. tr. remed. poss. retin. remed. 6. n. 26. Borgn. Canalc. tr. vsufr. mul. rel. n. 81.

Sed hoc fundamentum, ea facilè euertitur ratione, si considerauerimus: Venationem non à re rei, sed personæ, illi etiam, quæ in vicinia, prædium nullum possidet, deberi. Igitur ius reale, seu prædiale minimè erit. Cum ius reale, seu prædiale, illud sit, quod à re, rei, pro vsu, vtilitateq; vicini prædij debetur. *L. quoties la. 1. in pr. ff. seruit. L. ergò. §. nec haustum. ff. ser. rust. præd. L. 1. ibi gl. verb. non possunt. & Br. ff. comm. præd. L. qui aliena. §. fin. ibi Br. n. 1. ff. neg. gest. §. ideo autem. Inst. seruit. L. vnus ex socijs. ff.* 4.

N *seruit.*

seruit. rustic. præd. Azo. in sum. versic. & est hoc generale. C. seruit. Br. L. 1. n. 2. ff. eod. Br. L. vt Pomum. ibi Castr. n. 1. 2. & 3. Fulgos. n. 1. ff. eod. tit. Bl. L. ergo. §. Neratius. n. 1. 2. & 3. ff. seruit. rustic. præd. Bl. L. qui filios. n. 3. C. quæ res pig. obl. poss. Castr. L. 2. n. 3. ff. si ser. vend. Castr. rub. n. 1. ibi Fulg. n. 4. ff. seruit. Castr. L. si ædes. §. libertas. n. 2. ff. ser. vrb. præd. Raphaël. Fulg. L. pecoris pascendi. n. 2. ff. seruit. rust. præd. Ang. Aret. §. inter rusticorum. n. 2. Inst. seruit. Cæpoll. tr. seruit. vrb. præd. c. 2. in pr. Ias. L. si domus. §. si fundus. n. 22. ff. leg. 1. Ias. L. huiusmodi. §. ædes. n. 2. ff. eod. tit. Ias. L. si prius. n. 11. ff. op. no. nunc. Boër. decis. 212. n. 22. Menoch. tr. remed. poss. ret. remed. 6. n. 28.

5. Quod obstaculum, multum sibi obuersari Zasius cernens, confitendo remotum iri arbitratur, dicit enim Venationem omni-

omnimodo à re rei deberi, puta ex hoc nemore, ſylua, arbuſto, ſalyceto &c. Vicinæ villæ, ciuitati, monaſterio, nobilium familiæ &c. Imo fundi vocabulo, totos populos, ex Cicerone pro M. Marcello (quod tamen Cicero ibi, parcant mihi ampliſsimi viri manes, minime dixit, ſed pro L. Cornelio Balbo, fundi Vocabulo, in ea ſignificatione, aliquoties vſus eſt) contineri, affert. *Zaſius in locis ſuperius alleg.* Sed Zaſius dum elabi nititur, in priſtinum Labyrinthum incidit, nec quicquam ad contrarĳ reſolutionem, rationes adductæ conducunt. Quod enim dicitur, ius Venationis, ex hoc nemore, villæ vicinæ deberi, non de villa ipſa; quid enim ad Venatum ineptius? Sed de hominibus villæ habitatoribus intelligitur. Si igitur hominibus, & ſic perſonæ debetur, quî ius reale, ſeu prædiale eſſe poterit?

6. Accedat quoque contra Zasium & asseclas Venationem plerumque illi deberi, cuius est territorium. Ergo ius prædiale non erit. Ius enim prædiale, duo requirit prædia, alterum dominans, alterum seruiens, & per acquisitionem amborum prædiorum (quam confusionem nostri appellitant) extinguitur, adeò quidem, vt interitu alterutrius prædij, semel extinctum, minimè reuiuiscat, sed in perpetuũ extinctum remaneat. *L. si quis ædes. ibi Br. Florian. Castr. n. 2. & dd. ff. ser. vrb. præd. L. si communi. ibi Br. ff. ser. rust. præd. L. Papinianus. ff. seruit. L. pluribus. §. 1. ff. verb. oblig. Bertach. in repert. verb. seruitus perditur. n. 20. vers. vlt. & n. 30. vers. 30. Cæp. tr. seruit.*

7. *vrb. præd. c. 24. n. 2.*

Actio enim & passio, vni eidemque subiecto, inesse minimè possunt. *L. Vranius. versic. sed cum duo. ff. fideiuss. L. si hominem. §. qui debitorem. ff. solut. L. debitor. ff. separat. L. si*

si vxor tua. ibi Bl. n. 1. C. bon. aut. iud. poss. L. si quis pro eo. §. 1. ff. fideiuss. gl. magna. L. frater à fratre. ff. condict. indeb. Ias. L. debitori. n. 4. ibi Curt. n. 2. C. pact. Ias. L. huiusmodi. §. ædes. n. 2. ff. leg. 1. Iohann. de Arnon. caut. 70. Ias. L. cum filiofam. n. 16. ff. leg. 1. And. ab Exea tr. pact. n. 365. Bertach. in repert. verb. actio el. 1. n. 7. vers. 8. Carol. Molin. in consuet. Paris. tit. 2. §. 55. gl. 3. n. 3. Ripa resp. 86. n. 5. Schurpff. int. cons. Bruni cons. 141. n. 8. Tib. Decian. cons. 36. n. 38. vol. 1. cons. 45. n. 16. cons. 106. n. 3. vol. 2.

Nec res propria alicuius illi 8.
seruire potest. *L. vti frui. ff. si vsusfr. pet. L. in re communi. ibi Castr. n. 5. ff. ser. vrb. præd. L. proprium. & L. quicquid. ff. comm. præd. L. cum in fundo. ff. iur. dot. gl. inst. vsusfr. in pr. verb. alienis. Ias. d. L. huiusmodi. §. ædes. n. 2. ff. leg. 1. Cæp. tr. seruit. vrb. præd. c. 24. n. 1. Affl. decis. 361. n. 25. Ludouic. Bologn. L. qui viam. n. 49. ff. op. no. nunc. Molinæus in consuet.*

Paris. tit. 2. §. 55. gl. 3. n. 3. Ronchegall. L. si id quod. n. 5. ff. duob. reis. Menoch. tr. remed. poss. retin. remed. 6. n. 6.

Alij deinde mediam quasi vi-
9. am eligentes, venationem, seruitutem realem esse, negârunt, sed nec simpliciter, ius personale esse voluerunt. Quapropter ius, seu fructum iurisdictionis censuerunt. Quæ est opinio *Zoanetti L. 2. n. 204. C. pact. int. emt. & vendit.*

Idq; ab effectu demonstrare nititur; multis Germaniæ nobili-
10. bus, post bellum protestantium, Anno Christi 1547. aut sopitum aut confectum, iurisdictionem inquit, ob crimen lœsæ maiestatis, ereptam esse, quos postea restitutos simpliciter, priùs tamen venandi ius non recuperâsse, quàm iurisdictionem receperint. Item principem, vendendo arcem, quam prius inhabitârat, cuipiam mercatori, aliumq; locum, abiectum licet, vt domicilium, constituendo, nullo modo tamen,

tamen, ius venandi, in mercatorem emtorem, transtulisse. Rationem existimat, acutissimus Zoanettus eam, quod iurisdictio penes principem remanserit, vnde mercatori, emtori, venationem competere non posse infert, siquidem effectus absque causa esse nequeat. *Marius Salomonius L. Gallus. §. quid si is. n. 23. ff. lib. & posth. arg. L. penult. ff. quae res pig. obl. poss. L. huiusmodi. ff quand. dies leg. ced.*

Ast, labitur doctissimus Zoanettus, non causam enim, vt causam ponit. Etenim quod proscriptus ab imperio, deinde bannitorum albo exemtus, atque principe in gratiam simpliciter receptus, Venatione non fruatur, item quod mercator, à principe emens arcem, Venatum non adipiscatur, non ea ratio causaque est, quod Venatio fructus sit, emolumentumque iurisdictionis, sed quòd Venatio, ius personale regaliorum sit, II.

quod absq; speciali, & nomine facta concessione, siue absq; noua inuestitura, non conceditur. *Vt s. circa Rub. c. 5. abundantissimè ostendimus.*

12. Ego itaq;, apprimè consideratis rationibus pro vtraq; opinione militantibus, Venationem simpliciter, ius personale esse, definiendam statui. Nec obstat, quòd ad hæredes sit transitoria, cum tamen ius personale cum persona dispareat, atque euanescat:

13. Nam & Venationem, cum qualibet persona, quæ ius Venationis habet, extingui dico, sed deinde per nouam inuestituram, in cuiusq; hæredis persona redintegrari affirmo. Exemplo eius, quòd de vsufructu pro se, hæredeq; suo stipulato, iure cautum est, valere nempè stipulationem: Sed nouum in persona hæredis vsumfructum, iure quo vtimur oriri. *L. stipulatio ista. §. si quis ita, ibi Br. n. 1. & 3. Castr. n. 1. Fulg.*

Fulg. n. 2. Ioh. de Imola. n. 16. Alex. n. 1. & 5. Ias. n. 3. & dd. verb. obl. Paul. de Cast. L. ambiguitates. n. 3. C. vsufr. Fortun. Garc. L. Gallus. §. quidam rectè. n. 64. ibi Anton. Rub. n. 133. ff. lib. & posth. Dil. tr. ar. test. tit. 6. caut. 57. n. 4.

Dico bestias: Bestiæ enim 14. appellatione propriè & nisi communi loquendi vsu aliud introductum sit, fera tantum animalia continentur. *L. 1. §. bestias. ibi Br. in. §. remouet. n. 1. ff. postul. Bertach. in repert. verb. bestia. Ias. L. 3. §. Nerua. n. 10. ff. acquir. poss. Caccialup. L. omnes populi. n. 243. ff. iust. & iur. Ferrat. caut. 52. n. 3. Ioseph. Mascard. tr. probat. conclus. 190. n. 2.*

Vnde opus non fuisset aduo- 15. cato, Rubricam (quæ non habetur) *C. asin. pro best. non hab. lib 12.* Montono iudici allegare, falsisq; allegationibus vti. *de quo aduocat. Mathes. sing. 96. & aliĳ passim.*

16. Dico: quæ in dominio nullius sunt: illæ enim tantum bestiæ, volucres, piscesq; maris, quæ antea nullius sunt, capientis fiunt: diuersum est, si dominum habeant. *§. fera igitur bestia. ibi Bl. n. 1. Ang. n. 1. Ioh. de Plat. n. 15. Porc. n. 3. & dd. Inst. rer. diuis. L. 1. in fine. cum 2. LL. seqq. ff. acquir. rer. dom. L. 1. in pr. ibi Ias. n. 7. ff. acquir. poss. L. vsufrctuarium. ff. vsufr. Azo. in summa Inst. rer. diuis. Luc. de Penna L. fin. q. 23. C. de quib. mun. nem. lic. se excus. lib. 10. Isern. c. 1. §. nemo retia. n. 31. de pac. ten. Fortun. Garcia L. 1. §. ius naturale. n. 29. ff. iust. & iur. Anton. Rubeus L. naturaliter. §. nihil commune. n. 19. ff. acquir. poss. Chassan. consuet. Burg. Rub. 13. §. 1. n. 1. vers. & primò gl. Latina art. 61.* Landtrecht *lib. 2. Rol. à valle. cons. 9. n. 22. vol. 2.*

17. Nec obstat: quod bestiæ, plerumq; à principibus & nobilibus, in syluis, nemoribusq; proprijs, capiantur.

antur. Non minus enim in dominio nullius ſunt, & ab hora captiuitatis demum, in dominio principis capientis eſſe cenſentur. *Ias. L. 3. §. Nerua. n. 12. per ill. text. ff. acquir. poſs. Cuiac. obs. lib. 4. c. 2. text. d. L. vſufructuarium. ff. vſufr.*

Ex prædictis verbis, taliter 18.
declaratis, infertur primò: Feras in Viuarijs, aues in ornithone, piſces in piſcina, captos, capientium non fieri, quia in dominio alicuius ſunt. *gl. German. vlt. art. 62.* Landtrecht *lib. 2. Boër. in conſuet. Bitur. tt. conſuet. pred. §. 5. Pirrh. in conſuet. Aurelian. tit. de ſtagnis c. 1. Cuiac. d. lib. 4. obſeruat. c. 2. d. L. vſufructuarium. §. ſi in viuarijs. ff. vſufr. L. 3. §. item feras. ff. acquir. poſs.*

II. Inde infertur: animalia 19.
prius viuarijs incluſa, ſi inde elapſa fuerint, quandoquidem priſtinæ laxitati reſtituta ſunt, capienti

enti cedere. *d. L. vsufructuarium. §. si in Viuarijs. ff. vsufr. d. §. feræ. vers. quicquid. L. 3. ff. acquir. rer. dom. Hostiens. in summa. n. 4. x̃. rest. spoliat. Castr. L. 3. §. feras. n. 1. ff. acquir. poss. Chassan. d. rub. 13. §. 1. n. 1. Vasq. in præfat. ill. controu. n. 25. Col. eius num. 4.*

20. III. Consequitur: Ceruum cicuratum, vel similem feram, quæ in Syluam ire, redireq́ue assueuit, quamuis fera bestia sit, occupantis tamen non fieri, nisi prius reuertendi morem deposuerit. *§. ceruos. ibi dd. Inst. rer. diuis. L. naturalem. §. ceruos. ff. acquir. rer. dom. L. 3. §. item feras. ff. acquir. poss. Bl. §. pauonum. n. 1. Inst. rer. diuis. Mascard. tr. probat. conclus. 157. n. 2. Host. in summa. n. 4. x̃. caus. possess.*

21. Et adhuc capricornos in Valesia, primæ ætatis captos, ab habitantibus cicurari, vt ex consuetudine, pastum ire redireq́ue soleant, autor

tor est *Munst. in sua cosmograph. folio mihi 349.*

Proindeq; liquet, iustam quiritandi, rogitandiq́; causam, apud *Virg. lib. 7. Aeneid.* habuisse Syluiam, quod ceruus eius, qui animum remeandi non deposuerat, ab Ascanio sagitta, confixus esset. *quod ex nostris refert Mascard. d. conclus. 157. n. 8.* 22.

Cæterum eiusmodi animalia capiens, nisi animus reuertendi abiecerint, furtum committit. *L. si Pauonem. ff. furt. Guido papa decis. 218. n. 1. ibi Steph. Ranch. in addit.* 23.

Pristinam autem libertatem animalia cicurata recepisse, tunc videntur, cum visis, domini cuius erant, domesticis, fugerint, vel diu in syluis, latebrisq́;, non tamen aberrantia, hæserint. *Iohan. Fab. vers. reuertendi. n. 1. Inst. rer. diuis. Ang. §. Pauonum. n. 4. Inst. eod. tit. arg. L. 2. §. si tamen. ff. ad. ed.* 24.

Vel

25. Vel quod verius, iudicis, id definiendum, relinquitur arbitrio, vt rectius censet. *Aldobr. d. vers. quicquid. Inst. rer. diuis.*

26. IV. Hinc quoque deciditur: cum fera, globulo tormentario icta, vel ense, vel venabulo vulnerata, adhuc vulnerantis non sit, rectè tertij, qui cæperit, eam fieri. *§. illud. ibi Bl. n. 1. Ioh. de Plat. n. 29. & Ang. Inst. rer. diuis. L. naturalem. §. illud. ff. acquir. rer. domin. Aluar. c. 1. §. nemo retia. n. 2. de pac. iur. fir. Cap. tr. seruit. rust. præd. c. 21. n. 5.* Licet contrarium de consuetudine obseruari attestatur. *gl. d. L. naturalem. §. illud. ff. acquir. rer. domin.*

27. Sed gl. ista, nihil nos remoratur, quoniam de consuetudine, quadam locali, intelligenda videtur.

28. Verùm præcedentia ita demùm vera erunt, si venator, qui vulne-

vulnerauerat beſtiam, vulneratam non perſequatur. Quandiu enim eam perſequitur, è manibus perſequentis, iure non eripitur. *d. §. illud & d. L. naturalem. §. illud. ff. acquir. rer. domin.*

Idem quoque erit, ſi canes 29.
Venatoris, qui Venabulo, vel mucrone beſtiam perſtrinxerat, eam indagarentur, proinde enim erit, ac ſi ipſe Venator, prædam ſectaretur. *Chaſſan. in conſuet. Burg. Rub. 13. §. 7. gl. 1. n. 9. arg. c. qui facit. de R. I. lib. 6.*

V. Hinc quoque patet, quid 30.
dicendum ſit eo caſu, quando fera laqueari alicuius illaqueata, vel quæ in foueam à certo homine effoſsam inciderat, ab aliquo prætereunte, enodetur & auferatur. Diſſoluentis enim & auferentis, eò quia in nullius bonis eſt, erit. *L. in laqueum. ibi gl. verb. meum. & Br. in pr. ff. acquir. rer. domin. Paul. de Caſtr. L. 1. in pr. n. 18. ff. acquir. poſſ. Ioh.*

de

de plat. d. §. illud. n. 29. Inst. rer. diuis. Aluar. d. c. 1. §. nemo retia. n. 2. de pec. tenend. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. & cum venationibus. n. 5. Capoll. tr. seruit. rustic. prad. in consuet. Burg. Rub. 13. §. 7. gl. 1. n. 9.

31. VI. In tali quoque facti contingentia, quid iuris sit hinc facilè enucleabitur: nempe, si lepus vel cuniculus ædes alicuius, casu intrârit, cui, dum includere, concupierat elabitur, & ab alio capitur. Fieri nimirum eum, quoniam apprehensione opus est, capientis, non verò eius, qui includere concupiuerat, vt rectè resoluit *Raphaël Cumanus L. 3. §. Nerua. n. 3. ff. acquir. poss. per L. 1. in pr. ff. eod. tit.*

32. Postremò: ambigi non oportet, animal meum, quod à lupo rapitur, cui canibus tuis robustis persequendo, prædam extorques, tuum non fieri, sed mihi restituendum

dum esse, in cuius puta dominio remanserit. *L. Pomponius. ff. acquir. rer. dom. Iacob. de S. Georg. d. verb. & cum Venationibus. n. 6. Aluar. d. §. nemo retia. n. 2. Capoll. d. c. 21. n. 6. Bertach. in repert. verb. animal.*

Cæterùm bestiam alicuius esse, ex signis apparebit. *Br. L. stigmata. n. 1. per ill. text. ibi Luc. de Penna. verb. agnosci. C. Fabricens. lib. 11. Bl. c. causam. n. 2. x̃. probat. Bertach. in repert. verb. signum. vers. 9. Saison in cons. Turonens. tit. 5. art. 2. gl. 1. col. 2. Chassan. in consuet. Burg. Rub. 13. §. 1. n. 7. Affl. decis. 23. n. 3. Cacherr. decis. 40. n. 3. Neuiz. Syl. nupt. lib. 2. n. 90. Stracch. tr. mercat. p. 2. n. 72. & 73. Mascardus tr. probat. conc. 91. n. 1. 2. & 3. & conclus. 157. n. 3. L. quod si neq;. in fin. ff. peric. & com. rei vend. c. displicet versic. vnde idem. Salomon 23. q. 4. c. si iudex. ibi Domin. de S. Gemin. §. idem esse. n. 3. de sent. excom. lib. 6.* 22.

4. Vnde ſi ceruus, monili, vel accipiter ſonaleis argenteis, ornati fuerint, quoniam inde apparet, alicuius eos eſſe, occupantis non fient, imò ſi apud occupantem morerentur in factum actione teneretur. *Br. tr. Falcone. Bertach. in repert. verb. accipiter & verb. rusticus. n. 40. vers. 1. Iacob. de S. Geor. tr. feud. verb. & cum Venationibus. n. 7. Cæpoll. tr. ſeruit. ruſtic. præd. c. 21. n. 7.*

35. Quod verum non eſt, ſi ex annis domini monili inſculptis appareret, multum iam effluxiſſe temporis, cum monile illud collo ceruui alligaretur. Tunc enim capienti cedet, eò quòd priſtinæ laxitati ſeſe recepiſſe videatur. *Per d. §. feræ. verſic. quicquid. Inſt. rer. diuis.*

36. Similiter, vt ex ſignis beſtiam alicuius eſſe appareat, opus eſt, vt ſigna illa, non ſint naturalia ſed talia, quæ abſq; manu, factoq; hominis, beſtiæ accidere non poſ ſint

sint. Vnde si ceruo, cornu fractum fuerit, vel auis vnguibus caruerit, quandoquidem id aliter, quàm hominis facto contingere potest, præsumtio dominij, ex eiuscemodi signis non exorietur. *Chassan. d. §. 1. n. 8. Mascard. d. conclus. 157. n. 4.*

Non enim hoc probat esse, 37.
quod ab hoc contingit abesse. *L. non hoc. ibi Ias. n. 2. & dd. C. vn. legit. c. in præsentia. x̃. probat. c. fin. de success. ab intest.*

Dico delectationis: Princi- 38.
pes enim & nobiles multùm Venationibus delectantur. *Tiraq. tr. nobilit. c. 37. n. 139. Gail. obs. 67. n. 3. lib. 2.*

Et in specie, Alexandrum 39.
Magnum, multam à prandio, venatui nauasse operam, autor est *Plutarch. invita eiusdem.*

Heroës item recensentur à 40.
Tiraquello, ex varijs historiarum monumentis Venationibus dedi-

ti, Chiron, Melanion, Hippolytus, Mnesteus, Pollux, Antilochus, Menelaus, Cœphalus, Nestor, Palamedes, Diomedes, Machaon, Æneas, Scamandrius, Æsculapius, Theseus, Vlysses, Castor, Podalirius, Achilles, Pelopidas, Philopœmenes, Pompeius. Nec non & Imperatores, Traianus, Antonius pius, Alexander Seuerus, Hadrianus, Antonius philosophus, Alphonsus rex, Dornadilla rex Scotorum, & alij. *Tiraq. d. c. 37. n. 141. cum seqq.*

41. Albertus Imperator, Venationem, virilem esse exercitationem, saltationem muliebrem dixit. *Tiraq. d. c. 37. n. 146.*

42. Henricus I. auceps dictus est, eò quòd cum diadema imperiale, & insignia imperij reliqua afferrentur, Venationis fuisset studio occupatus. *autore Munstero in sua Cosmograph. fol. 296.*

Patrum

Patrum memoria Maximilianus I. Romanorum Imperator summé ibicum Venatione exhilaratus, vsq; adeo operam illi dedit, vt sæpissimè per saxa auia, atque prærupta, ascendens, inq; vitæ discrimen præsens adductus, vix DEI benignitate, clauum tenente hinc emerserit. 43.

Dico delectationis gratia, im- 44. modica enim Venatio, quæ fit, rebus aliis necessariis semper postpositis, improbanda est. *Tiraq. d. tr. nobilit. c. 37. n. 149.*

Dixi commodo: quod non 45. de commodo pecuniario intellectum volo. Quippe illud rusticorum, & mercatorum, qui omnia ex lucro, metiuntur, proprium est: Principibus autem & nobilibus, res indignissima, & turpissima. *Per L. nobiliores C. commer. & mercat.*

46. Sed vel de commodo exercitationis. Eſt enim Venatio, ſpecies quaſi militiæ, ſtrepitus armorum meditatio. In qua ſummo mane, è thalamo ſurgere, currere, equitare, ferociſsimas beſtias indagare, inuentas laceſſere, impetum facientes excipere, teloq́ ceu hoſtem proſternere, & ſudoris, & algoris tædio non affici, nec famis, ſitiſq́ deſiderio defatigari oportet, vt Venatio, palæſtra quaſi veriſsima ſit, in qua militiæ aſſueſieri principes, nobileſq́ poſsint. *Tiraq. d. tr. nobilit. c. 37. n. 141. Gail d. obs. 67. n. 1. lib. 2. poſt Xenophontem, & Ariſtotelem, quos laudant.*

47. Imò Pelopidam Thebanum, primum ex venationis meditatione, bellica inſtituta inueniſſe placet. *Plut. in vita Pelopid.*

48. Vel Valetudinis accipi debet. Vnde animum acui, promtioremq́, corpuſq́ aliâs obtorpeſcens,

scens, agilius effici perhibent. *Tiraq. d. tr. nobilit. d. c. 37. n. 141. & n. 148.*

CAPVT III.

QVOTVPLEX SIT VENATIO.

1. *Venationem complures, quadruplicem constituerunt.*
2. *Quid sit Venatio oppressiua.*
3. *Quid sit Venatio adulatoria.*
4. *Quid sit Venatio arenaria.*
Matronis conspectus Venationis arenariæ, ob crudelitatem eiusdem, interdictus olim. ibid.
5. *Venatio arenaria, hominum ingenuorum non erat.*
6. *Pugnantes cum bestijs sunt de iure infames.*
7. *Virtutis causa, non quæstus gratia cum bestijs, in arena pugnantes, infames non sunt.*
8. *Venator occidens bestiam, patriæ*

nociuam, extra arenam, pactus de premio, infamiam metuere non debet.

9. *Moschi pugnant cum bestÿs, iussu sui tyranni, etiam hodiè.*

10. *Genus à quo remouetur, qualibet remouetur species.*

11. *Venatio Saltuosa, rectè diuiditur in eam, quæ fit cum canibus, & eam, quæ fit absq; canibus.*

12. *Venatio quæ fit absq; canibus, qualis sit.*

1. Venationem pleriq; ex nostratibus triplicem, vel quadruplicem constituêre: oppressiuam nimirùm, adulatoriam, arenariam & saltuosam. *gl. c. qui Venationibus. 86. distinct. Host. in summ. n. 1. x̃. cleric. Venat. Abb. c. 1. n. 1. x̃. eod. tit. Bertach. in repert. verb. Venatio. Chassan. in consuet. Burg. Rub. 13. §. 7. n. 8. Saison in consuet. Turonens. lit. 5. art. 1. Gail. obs. 68. n. 9. lib. 2.*

Oppres-

Oppreſsiuam Venationem 2.
vocant, qua homines opprimuntur, ideò tyrannidem eſſe facilè conſpicis. Quo referunt illud ſacri codicis dictum: Nemrod robuſtus Venator erat, coram domino. *Genes. c. 10. n. 9*

Adulatoriam, ad hiſtriones, 3.
caprimulgos, paraſytos Geldt vnnd Schalckßnarren / & alia turpiſsimorum hominum theatra referunt. Quibus ſolenne eſt, bonum malum, malum bonum dicere, lucem tenebras, tenebraſq; lucem vocare, qui quicquid alij laudant, arridere ſibi affirmant, ſi diſplicuerit idipſum, rurſus vituperant, quorum finis, propoſitumq́; eſt, omnibus aſſentari. Quippe vti nunc ſunt mores, hic quæſtus longè eſt vberrimus. *c. væ qui dicitis 11. q. 3.*

Arenaria eſt, qua in ludis 4.
Circenſibus, cum beſtia pugnaturi, in arenam prodibant. Quod tan-

cæ fuit crudelitatis ſpectaculum, vt matronam his intereſſe, nefas putarint. *autor eſt Roſin. antiquit. Romanar. lib. 5. c. 24.*

5. Aſt, hæc cum beſtiis pugna, ingenuorum non erat, ſed hominum ſeruilium, & abiectiſsimorum, vt tradit idem *Roſinus d. lib. 5. c. 5.*

6. Præterea infamiæ iure noſtro labe, iſtius modi pugnatores aſpergebantur, à poſtulando, reliquiſq; dignitatibus arcebantur. *L. 1. §. item ex ſenatusconſulto. ff. poſtul. L. 2. in fin. ff. his qui not. infam. Azo in ſumma. n. 11. C. ex quib. caus. infam. irrog.*

7. Quod verum eſt, ſi quæſtus gratia hoc facerent, quod ſi virtutis ſuæ probandæ cauſa, id obirent, infamiæ macula, reformidanda non erat. *d. L. 1. §. deniq;. ff. poſtul. L. athletas in pr. ff. his qui not. infam.*

Idem

Idem quoque erit, si bestiam multùm ferocientem, sæuientemq́; patriæq́; pauperiem facientem, accepta pecunia, quis occidere non in circo, aggressus fuerit. Hoc enim factum, laude dignum est, à quo, procul submota sit, omnis infamia. *d. L. 1. §. denique. ff. postul. Gail d. obseruat. 68. n. 9. lib. 2.* 8.

Cæterùm nostro æuo, huius arenariæ Venationis, nusquam gentium, præsertim mansuetiorum vsus est, sed tanquam facinus crudelissimum ab omnibus execratur, nisi quod Moschus, in vsu adhuc habeat, pugnam quorundam rusticorum, cum Vrsis cicuratis pro recreatione legatorum, exterarum nationum, instituere, vt scriptis prodiderunt *Sigismundus liber baro ab Herbenstein in sua Moscouiæ descriptione. Paulus Oderborn in vita Iohannis Basilidis Moschorum tyranni lib. 3. ad finem ferè.* 9.

Vide-

10. Videmus igitur omnes, huc vſq; recenſitas Venationum ſpecies, minimè Venationis veræ & propriæ ſpecies eſſe. Priores enim duas, quod attinet, non niſi figuratè, & per Metaphoram Venationes dicuntur, vti & poſterior, nihil, cum noſtra Venatione, commune habet. Illa non niſi terræ filijs congruebat, noſtra principibus, & nobilibus: Illa infamia inquinabatur, noſtra inter regalia computatur: Illa ipſa deniq;, quod noſtræ genus eſt, ius perſonale, minimè poteſt dici. Quare cum ab ea genus remoueatur, cuiuslibet quoque ſequetur ſpeciei remotio. *L. iurisgentium. §. ſed ſi fraudandi. ib. Br. n. 2. Bl. n. 4. Caſtr. n. 2. Alex. n. 6. & dd. ff. pact. L. 1. in fin. ff. ſuis & legit. L. fundi in fine. ff. fund. inſtr. L. fin. C. vſur. rei iud. L. ſi cauſa cognita, ibi Br. n. 3. Bl. n. 5. Caſt. n. 5. Sal. n. 9. Ias. n. 10. Curt. n. 29. & dd. C. tranſact. Bl. L. ſi dotali. §. cum*

mulier.

mulier. n. 16. ff. sol. matr. Bl. c. 1. in pr. n. 18. de prohib. feud. alien. per Feder. Butigell. L. 1. n. 11. ff. cer. pet. Iac. de Nig. in rubr. n. 15. ff. leg. 1. Euerard. in Loc. à gen. ad speciem. n. 1. Zoanettus L. 2. n. 95. C. pact. int. emt. & vendit.

Quare rectè à nobis diuidetur Venatio saltuosa, in eam quæ fit cum canibus, & eam, quæ absq; canibus conficitur. Prior nobilior, de qua mentio fit. *c. 1. x. cleric. venator.* 11.

Alterius nomine, omnes intelligimus modos, quibus feris insidias struimus, puta fossis, decipulis, item cum laquearibus sylua cingitur, vulgò der Hagen vorbinden/ & si qui sint alij, de quibus loquitur text. *c. 1. §. nemo retia. de pac. tenend. in vsib. feudor. L. qui foueas. ff. ad L. Aquil.* 12.

CAPVT

CAPVT IIII.

Quibus permissa sit Venatio.

1. *Venatio principibus, & nobilibus permissa.*
2. *Venatio ars nequissima.*
3. *Intellectus ad c. qui Venatoribus. 86. distinct.*
4. *Venatores, & aucupes, vilissimi semper habiti sunt.*
5. *Venatores, à muneribus necessarijs non sunt immunes.*
6. *Venatores, à grauioribus muneribus, eò quod commeatui prodessent, immunes habebantur.*
7. *Principes subditis suis, maximè ignobilibus Venatione interdicere possunt.*
8. *Contraria opinio.*
9. *Declaratio posterioris opinionis.*
10. *Causa sẽper in principe præsumitur.*
11. *Causa in principe, non præsumitur, si aduersus ius gentium disponit. Et quomodo id intelligendum. n. 11.*

12. In-

12. Intellectus ad L. iniuriarum. §. penult. ff. iniur.

13. Princeps, qui per proclamata publica, Venari vetat, acquirit, quasi possessionem iuris prohibendi, si subditi, istis proclamatis acquieuerint.

14. Principi à talibus proclamatis cauendum, secundum Rolandum à valle.

15. Bestiae à DEO illi, cuius territorium est, data sunt.

16. Quisq; rei suae moderator et arbiter

17. Venatio si omnibus indiscretim permissa, omnes Venatores efficerentur, agricultura desereretur.

Agros coli vberioresq; effici publicè interest, ibid.

18. Vsura prohibita, etiam ex eo capite, ne omnes pecuniam fenori dantes, parùm annonae prospicerent.

19. Venatio sine armis expediri nequit.

20. Armorum vsus interdictus.

21. Cum quid prohibetur, prohibentur omnia, quae sequuntur ex illo.

22. In-

22. *Intellectus ad L. 1. ff. ad L. Iul. de vi pub.*

23. *Venationis facultas, omnibus si esset, breui omne genus bestiarum periret. Quod esset absurdum.*

24. *Argumentum ab absurdo, in iure est fortissimum.*

25. *Venatio omnibus si indifferenter liceret, latæ fenestræ iurgijs, cædibus, atque latrocinijs aperirentur.*

Communio parit discordiam.

26. *Reipublicæ interest, subditos quietè viuere.*

27. *Iudex, si partes ad rixam, armaque propendere animaduerterit, vtrique rectè rei litigiosæ possessione interdici, & possessionis sequestrum se facit.*

28. *Venationis interdicto, nulla subditi iniuria molestantur.*

Venatio actus mæræ facultatis, nullam causans possessionem, nullam obligationem, nullam actionem.

29. Priua-

29. Priuatio præsupponit habitum.
30. Sine actione nemo experitur.
31. Obligatio mater actionis est.
32. Subditi, tenentur mandatis suorum superiorum, quæ honestati non repugnant, obtemperare.
Maioris est imperare, minoris est obsequi, ibid.
33. Venationis interdictum, honestati non repugnat.
34. Principes, vltra hominum memoriam de feudis suis regalibus, vnà cum Venationibus inuestiuntur.
35. Nobiles, non debent vacare mercimonijs.
36. Nobiles minimè decet, artificijs sordidis & mæchanicis incumbere.
37. Venationem plebeij, nobilibus, & alijs, quos decet, relinquant intactam.
Absurdum est, si promiscuis actibus rerum turbantur officia, & alij creditum alius subtrahat, ibid.

38. *Loca publica, eius sunt, cuius est territorium.*

39. *Princeps deterioris, quàm priuatus conditionis esse non debet.*

40. *Princeps ex causa dominium rei suæ, alicui auferre potest.*

41. *Venatio consistit in nuda spe, vtq; Venator fallatur, multa occurrere possunt.*

42. *Venatio leonum, & similium bestiarum iure codicis tantùm, sine calumnia exercebatur, non verò reliquarum ferarum.*

Argumentum à contrario sensu, in iure fortissimum.

43. *Prohibitus per iudicem, ne fundum alienum ingrediatur. Venandi gratia, prædam ibi captam suam non facit, sed domino fundi restituere tenetur.*

44. *Occultator laudis alienæ, furi rectè exequatur.*

45. *Benignum est, plenumq; ingenui pudoris, per quos profeceris, confiteri.*

46. Bar

46. Bartolus dixit: ego de omnibus mentionem facio, ut quod eorum est, furari non arguar, & in eo, quod meum est cognoscar.
47. Intellectus ad dictum sacræ scripturæ, quod habet, dominamini piscibus maris &c.
48. Venatio est iurisgentium.
49. Venatio, nostris moribus, iurisgentium amplius non est.
Consuetudo, contra ius gentium valet, ibid.
50. Metus durat, quandiu durat causa metus & violentiæ.
51. Præscriptio, sine possessione non procedit.
52. Possessor malæ fidei, nullo præscribit tempore.
53. Metus non durat, quando stat per eum ad quem pertinet, quò minus causa metus auferatur.
54. Scienti, & consentienti non fit iniuria, nec dolus, & metus.
55. Detentio ab initio, accedente domini voluntate, conuertitur

in possessionem, præscriptioni sufficientem.

56. Scientia rei alienæ, præscriptioni non officit, si verisimilibus rationibus persuasus, putarim, eam à me, volente & patiente domino possideri.

57. Mala, vel bona fides, in personalium actionum præscriptione non attenditur, sed solummodo scientia, & negligentia eius, aduersus quem præscribitur.

58. Pœna corporis afflictiua minima, maior est quacunque pecuniaria, etiam maxima.

Princeps faciliùs consequitur, ius prohibendi Venationem, si proclamatis suis, mulctam pecuniariam, non verò vltimi supplicij, pœnam insererit, ibid.

59. Delicta non præsumuntur, maximè verò in principe.

60. Iure suo vtens, neminem iniuria afficit.

61. Princeps non acquirit ius prohibendi

bendi Venationem, si proclamatis eius subditi contradixerint, & ad superiorem appellauerint.

62. Princeps, contra facientem proclamatis illis venatorijs, pœna sanguinis affici non debet, comminari tamen eam poterit.

63. Sententia Scabinorum Lipsensium post speculum Saxonicum, Rubrica von peen der Wildtpradbeschediger longè iniustissima.

64. Anima hominis quibuslibet rebus preciosior.

65. Natura, cuncta hominis gratia edidit.

66. Qui principi resistit, DEI ordinationi resistit.

67. In vna eademq́ sylua, duo simul, ius venandi habere possunt.

68. Vsufructuarius alicuius fundi, non habet ius venandi.

Venatio non est in fructu, ibid.

69. Venatio tum demum, vsufructuario competit, si omnes fundi reditus, in venatione consistunt, vsusfructusq́

fructusq́ absq́ Venatione, planè esset inutilis.

70. Princeps aliqua vel vidua nobilis vsufructuaria relicta, Venationis exercitium, si alicuius, aliàs vsusfr. est vtilitatis non habet.

Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, vt personas quoque, in dignitate constitutas, complectatur, ibid.

71. Vsufructu, alicuius fundi, cum pertinentijs relicto, venit quoque Venatio.

72. Clerici non debent venari.

73. Idem in monacho.

74. Clericus ob Venationes sæpius reiteratas, ab officio suspenditur, si in maiori ordine fuerit constitutus.

75. Clericus in minoribus, ob Venationes arbitrio iudicis punitur.

76. Trina monitio præcedere debet, antequam clericus Venator, puniatur.

77. Cleri-

77. Clerici canes venatorios, & accipitres alere non debent.

78. Clerici, tunc venatui operam dare possunt, quando omnes monasterij reditus in Venatione consistunt.

79. Clerici, quando reditus monasterij in Venatione consistunt, Venationem per alios expedire debent, non ipsi interesse.

80. Sublimitatur.

81. Episcopus, etiamsi reditus monasterij, in Venatione consistunt, minimè tamen Venatum ire debet.

82. Contrarium.

Intellectus ad c. 1. 34. distinct. ibid.

83. Clerici, quando prouentus monasterij, in sola Venatione positus est, laqueo & rete, non canibus, & accipitribus, venari debent.

84. Clericus causa recreationis, & valetudinis, rariusculè tamen, & cum modestia, venari potest.

fructusq; absq; Venatione, planè esset inutilis.

70. Princeps aliqua vel vidua nobilis vsufructuaria relicta, Venationis exercitium, si alicuius, aliàs vsusfr. est vtilitatis non habet.

Lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, ut personas quoque, in dignitate constitutas, complectatur, ibid.

71. Vsufructu, alicuius fundi, cum pertinentijs relicto, venit quoque Venatio.

72. Clerici non debent venari.

73. Idem in monacho.

74. Clericus ob Venationes sæpius reiteratas, ab officio suspenditur, si in maiori ordine fuerit constitutus.

75. Clericus in minoribus, ob Venationes arbitrio iudicis punitur.

76. Trina monitio præcedere debet, antequam clericus Venator, puniatur.

77. Cleri-

77. *Clerici canes venatorios, & accipitres alere non debent.*

78. *Clerici, tunc venatui operam dare possunt, quando omnes monasterij reditus in Venatione consistunt.*

79. *Clerici, quando reditus monasterij in Venatione consistunt, Venationem per alios expedire debent, non ipsi interesse.*

80. *Sublimitatur.*

81. *Episcopus, etiamsi reditus monasterij, in Venatione consistunt, minimè tamen Venatum ire debet.*

82. *Contrarium.*

Intellectus ad c. 1. 34. distinct. ibid.

83. *Clerici, quando prouentus monasterij, in sola Venatione positus est, laqueo & rete, non canibus, & accipitribus, venari debent.*

84. *Clericus causa recreationis, & valetudinis, rariusculè tamen, & cum modestia, venari potest.*

85. *In dubio clericus, præsumitur, iuisse venatum causa recreationis, non voluptatis.*

86. *Clericus venatui iure operam dat, si necessitate ad id compellitur, puta si feræ segetes vastarent.*

87. *Clericus, qui nihil aliud, quo vescatur, habet, vt carnibus ferarum satietur, venatum proficiscitur iure.*

88. *Necessitas, aliàs illicita, licita facit.*

89. *Negotiatio omnis clericis probro est, & interdicta.*

90. *Clericus negotiator, ceu pestis vitandus est.*

91. *Clericus negociari potest, necessitate compulsus.*

1. Viros nostræ ætatis, longè præstantissimos, huius subiecti tractationem arripientes, malè ob id vulgò audiuisse, quasi plus æquo, blanditus hac in re principibus, indulserint, me non latet. Quare, vt

vt assentationis vitium, cuius me fatalem hostem profiteor, eluderem, diu substiti, atque cogitaui. Verùm re apprime perisata, minimè à maiorum vestigĳs recedendum esse, visum est, quandoquidem iure optimo conniuente, locutos exploratum habebam, quò minus metuenda repræhensio. Concludo igitur primo: Principibus, nobilibusq́; iure quasi proprio, venationem permissam. *Tiraq. tr. nobilit. c. 37. n. 139.*

Nec obstat, Venationem artem dici nequissimam. *c. qui venatoribus el. 1. & 2. 86. distinct.* 2.

Id enim vel respectu clericorum, quibus venatus vsus, vt suo loco dicetur, est interdictus, dictum esto vt placet. *Tiraq. d. c. 37. n. 148.* Vel quod verius mihi videtur, de Venatione impropriè & abusiuè sic dicta, puta qua adulatione assentationeq́; quæstum quærunt, vel quæ in arena peragitur, 3.

 non

non verò de nostra, quæ verè nobilis est, principibus, nobilibusq; competens, accipiendum erit, quæ est opinio optimi iureconsulti, & domini mei, piæ memoriæ *Matth. Vuesenbecc. in suis paratit. n. 7. ff. acquir. rer. dom. & ante eum Hostiens. in summa. n. 2. x̃. cleric. venat.*

4. Similiter non obstat, Venatores, aucupesq; , eò quòd seruilia erant ministeria, inter vilissimos fuisse habitos. *Tiraq. d. tr. nobilit. c. 34. n. 59. per L. seruis Vrbanis. §. venatores. ff. leg. 3.* Id enim in ĳs quorum opera, retia expanduntur, & alia Venationis, aucupĳue præparamenta expediuntur, quorum etiamnum haud magna habetur ratio procedit, non verò de eo, qui summo Venationi imperio præest.

5. Venationem deniq; iure nostro, minimè sordidam, illicitamq; ingenuis fuisse, vel ex eo constat, quod etsi ob hanc solam professionem,

nem, à muneribus necessariis, immunitas nulli largiretur. *L. Venatoribus C. excusat. mun. lib. 10. Capoll. tr. seruit. rust. præd. c. 21. n. 11.*

A grauioribus tamen muneribus, tanquam vtiles commeatui, & annonæ, Venationibus deditі, vacationem consequerentur. *L. fin. ff. iur. immunit.* 6.

Hæc conclusio ampliatur: vt principes subditis suis, maximè ignobilibus, Venationis vsum interdicere posſint. *Ioh. de Imola L. 3. §. Nerua. n. 20. ff. acquir. poss. Isern. c. 1. §. nemo retia. n. 31. ibi Aluarott. ante n. 1. Præpos. n. 1. Affl. n. 2. & dd. de pac. tenend. Capoll. tr. seruit. rustic. prædior. c. 21. n. 2. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. & cum Venationibus. n. 1. & 2. Bossius tr. regalibus. n. 42. Iohann. Saison. in consuetud. Turonens. tit. 5. art. 1. gl. 2. col. 1. Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 13. §. 7. n. 4. Tiraq. tr. nobilit. c. 37. n. 150. gl. German. artic. 61.* Landtrecht *lib. 2. Zoa-* 7.

2. Zoanett. L. 2. ex n. 145. cum mult. seqq. C. pact. int. emt. & vend. Vuesenbecc. in suis parat. n. 7. ff. acquir. rer. dom. Nicolaus Bellonus cons. 49. n. 9. fac. L. 2. C. noxal. act.

8. Licet contrarium teneant. *Host. Iohan. And. Card. Florent. Ant. de But. c. non est. x̃. decim. quos sequitur Guilh. Bened. c. Raynutius. verb. & vxorem nomine Adelatiam. n. 898. x̃. testam. Emanuel Soarez communem dicens in suis com. opin. lit. v. n. 10. Rol. à valle cons. 9. n. 10. vol. 2. vbi Ias. Dec. & Affl. in id citat Menoch. cons. 299. n. 18. per L. iniuriarum. §. penult. ff. iniur.*

9. Sed isthæc posterior opinio, ita demum obtinebit, si princeps vel superior, absque causa venatum prohiberet, quare rarissimè locum sibi vendicabit. Quandoquidem nunquam principem absque causa id facere rationis sit, sed causa semper in principe præsumatur. *Cyn. L. rescripta. n. 7. ibi Bl. n. 10. C. precib. imp.*

imp. offer. Ant. de But. c. cum inter versic. in materia. x̃. renunciat. Ant. de But. c. quia plerisq́ versic. Secunda opinio. x̃. immun. eccl. Panormit. c. cum inter. n. 9. x̃. except. Pan. c. nisi. n. 6. x̃. off. leg. Panor. c. quanto. n. 8. versic. ex quo infero. x̃. iureiur. Pan. c. cum olim. n. 17. x̃. re iud. Panor. c. cum venissent. n. 8. x̃. iudic. Domin. de S. Gemin. c. grandi. n. 10. de suppl. negl. prælat. lib. 6. Ias. L. si testamentum. n. 3. vbi hanc communem attestatur. C. testam. Guilh. de Perno. tr. principe. n. 99. Cagn. L. diem functo. n. 24. ff. off. asseß. Cotta in memoral. verb. papa. Menoch. tr. remed. poss. recup. remed. 8. n. 60. Eman. Soarez. com. opin. lit. P. n. 255. Coler. in suo processu. p. 4. c. 1. n. 32. Alex. cons. 2. n. 20. vol. 1. cons. 216. n. 23. vol. 2.

Quod autem hic replicari posset, principem contra ius gentium disponentem, sine causa id facere, præsumtionem esse. *Hipp.* 10.

de

de Mars. L. de vnoquoque. n. 14. ff. re iudic. Alc. tr. præsumt. reg. 3. præsumt. 8. n. 3. Gail obs. lib. 2. obs. 58. n. 1. Mascard. tr. probat. conclus. 276. n. 3. vol. 1. qui plures in id allegant.

11. Verum erit in his, quæ ex dictamine rationis, paſsim apud omnes per æquè gentes, in viridi ſunt obſeruantia, & primo iuris præcepto, honeſtè nempe viuere derogant. Non verò in his, quæ quidem iuris gentium ſunt, haud quaquam tamen tanti ponderis, atque æſtimationis, vt eſt Venatio, ſine qua ſubditus quiſq;, ſat poteſt commodè, ſat honeſtè viuere. *arg. c. vbi maius. in pr. de election. lib. 6.*

12. Nihil quoque priorem opinionem ſectantes, textu L. iniuriarum. §. penult. ff. iniur. remoramur, quod enim habet: Sæpiſsimè reſcriptum eſt, quem non poſſe prohiberi aucupari, de prohibi tione

tione priuati hominis dictum esto, non verò de prohibitione, quæ fit ab eo, qui in isto territorio, merum, mixtumq́ imperium habet.

Igitur si princeps proclamate publico pœnali, Venatum inhibuerit, cui subditi, non reclamarint, sed quò pœnam euitarent, à Venationis exercitio, abstinuerint, temporisq́ in id definiti, puta triginta annorum meta cucurrerit, principi hinc iuris prohibendi, quasi possessio exoritur, & Venatio à subditis perditur, vt præter dd. plerosq́ pro priori opinione recitatos, idipsum tradidêre. *Fr. Balb. tr. præscript. 5. q. 4. p. 5. p. p. n. 4. & ipsemet Roland. à valle d. cons. 9. n. 14. vol. 2.* 13.

Licet rursus talia proclamata passim diuulganda non esse suadeat ille ipse *Rol. à valle d. cons. 9. n. 18. vol. 2.* 14.

Quod vt dilucidiùs constet, confirmo, 1. autoritate sacræ scripturæ, 15.

eius

eius esse bestias, cuius est territorium dicentis, vti in specie de Nabuchodonosor, dominus per Hieremiam prophetam fatur. *Hierem. c. 27. n. 6. & c. 28. n. 14. Daniel. c. 2. n. 38.*

61. Ergo princeps rei suæ, legem, quam vult, dicere potest, cum quilibet rerum suarum, moderator sit & arbiter. *L. in re mandata. C. mand. L. etiam. §. licet. ff. sol. matrim. L. sed si lege. §. consuluit. ff. petit. hæred. L. nemo exterus. C. Iudæis. §. per traditionem. Inst. rer. diuis. Stracch. tr. mercat. p. 4. n. 50. Andr. de Bessetis L. 1. n. 17. C. sacros. eccles. Dil. tr. ar. test. lit. 6. caut. 64. n. 2. Iohan. Hanib. Rubr. n. 84. ff. sol. matr. Ferdin. Loaz. L. filiusfam. §. Diui. n. 124. ff. leg. 1. Sap. L. 1. n. 45. C. qui adm. Hartmann. Pistor. q. 38. n. 50. lib. 2. Hieron. Schuirp. ff. cons. 142. int. cons. Bruni. n. 2. Ioh. Barthol. de Scaramp. int. cons. eiusdem Bruni cons. 108.*

108. n. 28. Cardin. Paris. cons. 72. n. 3. vol. 1. Rol. à valle cons. 76. n. 31. vol. 1. cons. 35. n. 8. volum. 3.

II. Confirmo: Quia si cuilibet permissum integrumq; esset, Venationi, quando, quomodoq; liberet, operam nauare, omnes ab artificijs auocarentur, agri inculti relinquerentur. Quare princeps Venationem rectè subditis prohibebit, præsertim rusticis. Cum publicè intersit, agros coli, vberioresq; effici. *arg. auth. agri cultores. C. quæ res pig. obl. poss. L. 3. C. fer. L. 1. ff. eod. L. 1. C. collat. fund. Patrim. lib. 11. L. 2. ff. nundin. cum plerisque alijs congestis per Ripam. tr. remed. præseruat. contra pest. n. 206. cum mult. seqq.* 17.

Hinc in simili traditum reperimus: vsuras, inter cætera, vel eam ob causam esse prohibitas, ne vsurarum inescatione, à grauioribus agriculturæ laboribus magno Reipub. malo abhorrerent. *Innoc.* 18.

In Rubr. ibi Abb. n. 5. x̃. vsur. Bl. Rub. n. 3. C. eod. tit. Salyc. auth. ad-hæc. n. 6. C. eod. tit. Pract. Papiens. in for. lib. in act. hypothecar. verb. sine aliq. vsurar. conuent. n. 6. Cotta in memor. verb. vsuræ el. 1. circa med. Anton. de prato veteri int. cons. Alex. cons. 49. n. 17. vol. 4.

19. III. Confirmo: Venatio absq;
20. armorum vsu vt plurimum expediri nequit, sed arma omnibus (in quo támen contraria, nisi quo ad rusticos, & plebeos, obtinuit consuetudo) sunt interdicta. *auth. armis. per tot. c. 1. §. si quis rusticus. de pac. tenend. in vsib. feudor. L. 1. ibi Luc. de Penna. C. vt armor. vsus lib. 11. Roman. sing. 263. Iacobus Boulenc. L. capitalium. §. famosos. n. 132. ff. pœn. Cotta in memor. verb. armorum. Carol. Molin. in consuet. Paris. §. 1. gl. 6. n. 13. Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 1. verb. iustices. n. 109. Tiraq. de nobilit. c. 20. n. 67. cum 2. seqq.*

Sforti

Sfort. Oldus tr. rest. in integ. q. 8. n. 103. Rol. à valle cons. 3. n. 32. vol. 2. cons. 90. n. 21. volum. 4.

Ergo & Venatio rectè prohi- 21.
beri poterit. Nam cum quid prohibetur, omnia quæ sequuntur ex illo prohibita censentur. *c. denique. distinct. 4. c. eos. distinct. 81. c. pastoralis. x. appellat. L. fin. C. reb. alien. non alien. c. cum quid prohibetur de R. I. Lib. 6. Ias. L. 2. n. 25. ff. iurisd. omn. iud.*

Nec obstat: quod L. 1. ff. ad 22.
L. Iul. de vi pub. arma in vsum Venationis, habere licere, permissum est. Id enim de Venatione arenaria, cuius tum temporis maximus apud Quirites erat vsus, vehemensque delectatio, non de nostra, quæ syluas peragrando, effecta datur, accipi debet.

IV. Confirmo: Ni enim prin- 23.
ceps venandi studium vetaret, breui ferarum genus ad internecionem

vsq; depopularetur. Quare vt inconueniens, & absurdum illud euitetur, princeps ne indiscriminatim, venatui operam dare, cuilibet liceat, edicto cauere poterit. *Tiraq. d. tr. nobilit. d. c. 37. n. 150.*

24. Argumentum enim ab absurdo in iure nostro, maximi est Vigoris & fortitudinis. *L. fin. C. aut. praest. L. vnic. §. pro secundo. C. cad. toll. c. in Genesi. x̃. elect. c. ex ore. ibi Panormit. n. 2. x̃. priuil. c dubium. ibi gl. verb. absurdum praebend. lib. 6. L. nam absurdum. ff. bon. libert. L. 2. C. condit. insert. Br. L. furti. §. pactus. n. 2. ff. his qui not. infam. Bl. L. conuenticulam. n. 4. C. episc. & cleric. Ias. L. diuortio. in pr per. ill. text. n. 12. ff. sol. matrim. Ias. L. si sic stipulatus la. 2. n. 15. per ill. text. ff. verb. obligat. Ias. L. existimo. n. 3. ff. eod. tit. Ias. L. de pupillo. §. si quis fortè. n. 1. ff. op. no. nunc. Panor. c. iniustum. n. 2. x̃. rer. permut. Euerard. in top. in Loc. ab absurdo. n. 1. Neuiz. Syl. nupt. lib. 1. n.* 192.

192. Marian. Soc. L. cum filiofamilit-as. n. 195. & n. 205. ff. leg. 1. Butigella L. 1. §. qui præsens. n. 29. ff. verb. obligat. Capyc. decis 169. n. 6. Cacherran. decis. 107. n. 3.

Confirmo V. Nam indifferens, omnibusq; concessus Venationis vsus, maximum cædium, & latrociniorum est fomentum. 25.
Equidem fera istius telo vulnerata, ab illo persequeretur, vel illi fas non esse, hoc in loco Venationem exercere, hic contenderet, & vt aliis modis infinitis, iurgia & tumultus, hanc ob rem gliscere, concitariq; possent. Quare princeps, ne ad arma concurratur, pax, tranquillitasq; contineatur publica, omnis dissidiorum occasio præscindatur, rectè autoritatem suam interponendo, & Venationem quasi sequestrando, illam ipsam, ad se auocat. Tum quia communio parit discordiam. *L. cum pater. §. dulcissimis. ff. leg. 2. L. in re communi. ff. ser. vrb. prad.*

præd. L. sancimus. §. ne autem. ibi Sichard. n. 5. C. donat. L. 2. C. quand. & quib. quarta pars lib. 10. L. qui neque. §. fin. ff. reb. cor. L. si non sortem. §. centum. ff. condict. indeb. gl. c. nullus 17. q. 4. gl. c. illud 71. distinct. Castr. L. non amplius. §. fin. ibi Iohan. de Imola. n. 4. Ias. n. 12. ff. leg. 1. Ias. L. qui Romæ. §. cohæredes. n. 16. ff. verb. obligat. Pract. Pap. in for. lib. pro hæred. vel re sing. diuid. verb. omnis communio ibi Zilett. in add. Marian. Soc. L. 4. §. Cato. n. 218. ibi Hormans noct. Det. n. 154. & Syl. Aldob. in add. ff. verb. obligat. Paul. de Monte Pico. L. in quartam. n. 143. ff. ad L. Falcid. Bertach. in repert. verb. communio. Ias. §. quædam. n. 34. Inst. action. Menoch. tr. arbit. iud. quæst. casu 164. n. 4. Gabr. Mudæus L. si conuenerit. n. 12. ff. pro soc.

26. Tùm quia Reipublicæ interest, subditos concordiam alere. *auth. armis. in pr. L. si quis ingenuam. §. fin. ff. capt. L. æquissimum. ff. vsufr.*

Tùm

27. Tùm quia aliàs videmus, iudicem, si inter partes, rixam exarsuram, armorumque strepitum timeat, ob possessionem, de qua lis est, iure facere, si possessionis litigiosæ, sequestrum quasi se faciat, & vtriq; parti, eius possessionis vsu interdicat. *Br. L. si vsusfr. §. sed si inter duos. n. 1. per ill. text. ff. vsufr. Specul. tit. de petit. & possess. §. 1. n. 38. Specul. tit. sequest. possess. & fruct. n. 1. Innocent. c. in præsentia. n. 2. x̃. probat. Bl. L. fin. n. 3. ibi Dec. n. 6. Zuchard. 123. C. ed. D. Hadr. toll. Bl. L. nullus. n. 3. per ill. text. C. sum. trinit. & fid. Cath. Bl. L. vn. n. 3. C. prohib. seq. pecun. Ias. L. quidam æstimauerunt. n. 4. ff. si cer. pet. Panormit. c. 2. n. 12. x̃. sequest. possess. Guido Papæ decis. 578. ibi Ranchin. in add. Capyc. decis. 96. n. 10. Plot. tr. de in lit. iur. §. 3. n. 28. & n. 47. Neuiz. Syluu. nupt. lib. 1. n. 81. Menoch. tr. remed. poss. adip. rem. 6. n. 13. Gail obseruat. 5. n. 2. lib. 1. Raymund. Fichard.*

chard. caut. 59. caut. 62. & caut. 64. Alex. cons. 7. n. 12. vol. 5. Mandell. cons. 78. n. 3. per L. communi diuidundo. §. cum de vsufr. ff. com. diuid.

28. Confirmo VI. Nam ſubditi, qui à Venatione ſuperioris proclamate arcentur, iniuriam ſibi fieri, conqueri nequeunt, quia nec dominio, nec poſſeſsione aliqua priuantur. Cum in loco aliquo, Venationi incumbere, actus ſit merè facultatis, vnde nulla poſſeſsio, nulla obligatio, nulla denique actio proficiſcitur. *gl. German. 1. art. 61.* Landtrecht *lib. 2. Zoanettus. L. 2. n. 154. C. pact. int. emt. & vendit per trad. Br. L. 1. n. 4. ff. condict. ex lege.*

29. Vnde ſpoliatis, nullum competit, ad redintegrandam Venationem remedium. Non poſſeſſorium, quia poſſeſsione, quam nunquam habuerunt, nec adipiſci (cæteris tamen paribus) poſſunt, ſpoliati

liati non ſunt, priuatio verò habitum ſuum præſupponit. *c. ad diſſoluendum. x. deſponſat. impub. c. quod verò non formatum. 32. q. 2. L. remittit. ff. iureiur. Panormit. c de infidelibus. n. 5. per ill. text. x. conſang. & affinit. Ias. L. ſi quis maior. n. 23. C. tranſact. Euerard. in top. in Loc. à priuat. ad hab. n. 1. Ballionus de Nobilib. auth. ex cauſa. n. 32. C. lib. præter. Igneus L. neceſſarios. §. non aliàs. p. 1. n. 75. ff. ad S. C. Syllan. Ludou. Bologn. L. qui viam. n. 31. ff. op. no. nunc. Bologn. L. 4. §. Cato. n. 5. 8. & 133. ff. verb. oblig. Gail obs. 21. n. 5. lib. 1. & lib. 2. de pac. pub. c. 11. n. 13. Tiraq. Decian. cons. 10. n. 80. vol. 1. & cons. 31. n. 3. volum. 2. & alios adduxi in repet. L. in multis. memb. 3. artic. 20. n. 2. ff. ſtat. homin.*

Non petitorium, quia nulla adeſt obligatio, vel quid ſimile obligationi, qua princeps aſtringeretur, ne vſum Venationis interdice- 30.

ret. Ergo nec actio, cum sine actione nemo experiatur. *L. si pupilli. §. videamus. ff. neg. gest. Br. L. vinum. n. 14. ff. si cer. pet. Ias. L. vbi pact. n. 10. C. transact. Pract. pap. in for. respons. rei conuent. verb. quo ad impediendum processum. n. 3. ibi Masuer. in addit. Marant. tr. ord. iud. p. 4. distinct. 3. n. 3. Tiraq. LL. connub. gl. 2. n. 40. Gomez. var. resol. lib. 2. c. 11. n. 24. Cesar Contard. L. diffamari. c. 4. n. 153. C. ingen. manum. Gail obs. 17. n. 3. & obs. 27. n. 6. lib. 2. & lib. 2. de pac. pub. c. 12. n. 13. & lib. de pignorat. c. 5. n. 12. Coratius L. si Titius. n. 4. ff. verb. obligat. Exea tr. pact. n. 268. Sichard. L. actione. n. 8. C. transact. Anton. de petrut. L. 1. n. 430. ff. iureiur. Menoch. tr. remed. poss. adip. rem. 6. n. 47. L. quoties. §. item si temporali. ff. admin. tut. L. si quis. §. illud. ff. petit. hered. L. nam & postea. in pr. ff. iureiur.*

31. Obligatio verò mater actionis sit. *L. licet. §. ea obligatio ponderando*

do verbum parit. ff. procurator. gl. 1. Rubr. Inst. verb. obligat. gl. L. 1. verb. iusticia. ibi Fortun. Garzia. n. 33. ff. iust. & iur. Specul. tit. de locato. §. nunc aliqua. n. 52. Br. L. 1. in pr. n. 5. ff. pecul. Ias. §. superest. n. 5. & 7. Inst. act. Exea tr. pact. n. 337.

Confirmo VII. Nam subditi seu inferiores, mandatis suorum principum & superiorum, siquidem contra honestatem non sint, obedire atque obtemperare, iure conniuente, obstricti sunt. Decet namque inferioris sortis homines, maioribus honorem & reuerentiam exhibere, maioris est imperare, minoris cedere atque obsequi. *L. potioris. in pr. C. off. rect. prouinc. L. 1. ad fin. C. off. praef. vrb. L. tyrones. C. tyronibus lib. 12. L. 1. & 2. C. vt dignitat. ord. seruet. eodem lib. L. 3. in pr. ff. alien. iud. mut. caus. fact. L. 1. §. denique. & §. sed etsi vicinus. ff. aq. pluu. arc. c. est ordo naturalis* 32.

ralis. 33. q. 3. & fac. pleraque tradita. Fel. in Rubr. x̃. maior. & ob. item Vasq. in praefat. illust. contr. n. 18. cum seqq.

33. Sed praeceptum, seu edictum, vt à Venatione subditi abstineant, contra honestatem non est. Non enim quicquam subdito quod suum est adimitur, religio & conscientia libera relinquitur, res familiaris, sarta tecta remanet, coniugum, liberorumq́ pudicitia non violatur. Ergo subditi, illi praecepto atque edicto, sui superioris, in signum praeeminentiae eiusdem, suaeque submissionis acquiescent.

34. Confirmo IIX. Nam vsu consuetudineq́ hominum memoriam superante, totius Germaniae, receptum est, principum inuestituris, clausulam: Et cum Venationibus &c. inseri. *Vt toto die in inuestituris principum Germaniae videre est,*

est, & attestatur Zoanet. d. L. 2. n. 169. C. pact. int. emt. & vend.

Igitur, cum tali, inuestiturarum formulæ, subditi sese non opposuerint, sed sub hac figura principes inuestiri pertulerint, consequitur, etiam absq; vllo proclamatum terrore, ex hac inuestiendi consuetudine, temporisq; immemorialis lapsu, imperatori, directum Venationum dominium, principibus verò & nobilibus taliter inuestitis, vtile cum iure alios prohibendi, fuisse acquisitum, vti hac ratione commotus, in specie decidit. *Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. & cum Venationibus. n. 9.*

Confirmo IX. Vti enim nobiles, negotiationum quæstibus ininhiare. *L. nobiliores. C. commerc. & mercat. Luc. de Penna L. mulieres. col. final. vers. primò. C. dignit. lib. 12. Anton. de Butr. Rubr. x. ne cler. vel monachi Mart. Laud. tr. dignit. con-* 35.

clus.

clus. 66. Guido papæ decis. 196. n. 1. Tiraq. tr. nobilitatis. c. 33. n. 2. Sais. in consuet. Turonens. tit. 24. art. 8. Col. 8. in fin. Neuiz. Syl. nupt lib. 5. n. 49. Strach. tr. mercat. p. 2. n. 17. & p. 3. n. 14. Gab. Mud. L. si fratres. in pr. n. 5. ff. pro soc.

36. Artificiisq; sordidis, & mechanicis, operam nauare non addecet. *Bl. d. L. mobiliores. n. 2. per ill. text. C. comm. & mercat. Bertach. in repert. verb. nobilis. versic. 13. Felin. c. super eo. n. 5. x. testibus. Igneus. L. necessarios. §. non aliàs. p. 4. n. 143. ff. ad S. C. Syllan. Chassan. in consuetud. Burg. Rubr. 4. §. 19. gl. 2. n. 30. Crauetta cons. 163. n. 2.*

Ita è diuerso negociatores,
37. & plebeii sua agant Venationem, iis, quos decet, relinquentes. Absurdum namque est, si promiscuis actibus, rerum turbentur, officia, & alii creditum, alius subtrahat. *L. consulta diualia. C. testam. L. fin.*

fin. C. assess. L. quisquis. §. fin. C. postul. Abb. Rubr. ad fin. x̃. ne cler. vel mon.

Confirmo. 10. Loca enim publica, principis, cuius est territorium sunt. §. *thesaurus Inst. rer. diuis. L. 2. & L. 3. ff. ne quid in loc. pub. L. deprecatio. ff. ad L. Rhod. de iact. L. 3. C. quadr. præsc. L. bona ciuitatis. ff. verb. signif. Raimund. senilis. L. eum qui vectigal. n. 15. ff. verb. significat.* Vnde consequitur; quemadmodum dominus loci priuati, ne quis rem suam, Venandi gratia ingrediatur prohibere potest. *vt suo loco dicemus.* 38.

Itaq; quoque principem, ne quis in loco pub. venatui studeat, vetare posse, cum princeps deterioris, quàm priuatus, conditionis esse, minimè debeat. *L. item veniunt. §. ait senatus. ibi gl. verb. in publica. ff. petit. hæred. L. 1. & 2. C. priuil. fisci. L. 1. C. conduct. & procurat. præd. fisc. lib. 11. Couar. var. resolut. lib. 1. c. 16. n. 2.* 39.

Con-

40. Confirmo II. Nam princeps ex causa, dominium rei suæ auferre potest alicui. *L. item si verberatum. §. 1. ff. rei vend. L. Lucius. ff. euict. L. 2. ff. restit. natal. L. 2. §. si quis à principe. ff. ne quid in loc. pub. toto tt. C. in quibus caus. ser. pro prem. lib. accip. Fortun. Garcia. L. conuentionum. n. 17. ff. pact. Crottus L. Gallus. §. & quid si tantum. n. 121. ibi Lancell. Galiaula. n. 59. ff. lib. & posth. & tradunt innumeri quos referunt Arrius Pinel. Rubr. p. 1. c. 1. n. 31. C. resc. vendit. Vasq. ill. contr. c. 5. n. 1. Anton. Gabr. Roman. tr. regul. lib. 3. tit. de iur. quæs. non toll. conclus. 1. n. 1.*

41. Ergo multò magis venatione interdicere, quæ tota in spe consistit, & in qua multa, vt Venatorem spes fallat, contingere possunt. *§. illud. Inst. rer. diuis. L. naturalem. §. illud. ff. acquir. rer. dom.*

42. Confirmo 12. Nam prohibitus per iudicem, fundum alteri-

us

us Venandi cauſa ingredi prædam ſuam non facit, ſed domino fundi reſtituat, oportet. *vt infra ſuo loco*. Ergo multò minus præda eius erit, qui contra principis edictum venari attentârit.

Confirmo 13. & vltimò: per textum in id expreſſum. *L. vnica. ibi Azo in ſumma. C. venat. ferar. lib. 11.* dum enim occidendorum Leonum, nulla metuenda calumnia, poteſtatem facit (quod ex identitate rationis, ad ſimiles beſtias, humano generi inſidiantes, extenditur, haud perperam) à contrario ſenſu rectè ex eo colligitur, ſubditis, alias beſtias tantopere hominibus non nociuas, venari, occidereq́; fas non eſſe, imò contra facientibus calumnias metuendas fore. Quod argumentum à contrario ſenſu, in iure noſtro eſt fortiſſimum. *L. 1. in pr. ibi Br. n. 4. & n. 7. Bl. n. 2. Alex. n. 9. Caſtr. n. 10. Fulg. n. 10. Ias. n. 36. Decius. n. 38.* 43.

Paul. Orian. n. 73. Iacob. de Nigr. n. 41. Sapia. n. 21. & doctores. ff. off. eius cui mand. est iurisd. L. inter socerum. §. cum inter. ff. pact. dotal. L. apud antiquos. C. furt. L. si quis locuples. ff. manum. testam. L. qui testamento la. 2. §. mulier. ff. testam. c. cum apostolica. in fin. x̃. his quæ fiunt à præl. sin. cons. cap. c. cum virum. x̃. regular. Euerard. in top. in Loc. à contrar. sens. n. 1. Neuiz. Sylu. nupt. lib. 1. n. 212. Tiraq. V. R. p. 1. §. 6. gl. vn. n. 5. Ioh. Hanib. L. post contractum. n. 192. ff. donat. Guido Papæ decis. 380. n. 2. Plot. tr. de in lit. iur. §. 3. n. 24. Caualc. tr. tut. & curat. n. 83. & 84.

44. Atque has Zoanetto, & acutiſsimo domino, & præceptori meo, piæ memoriæ Vueſenbeccio rationes, pluribus equidem additis acceptas fero. Non enim ignarus ſum, laudis alienæ occultatorem, furi rectè exæquari, vt dicit. *Bl. in proœm.*

procem. feudor. n. 2. Ias. §. fin. n. 31. Inst. action. text. L. hareditatum. §. fin. ff. ad. L. Falcid.

Item benignum, plenumq; ingenui pudoris esse, per quos profeceris fateri, vt ait *Cotta in memoral. verb. gemma. Neuiz. Syl. nupt. lib. 6. n. 58. circa. med.* 45.

Non denique me latent, quæ Bartolus scripta reliquerit, dum inquit: Ego de omnibus mentionem facio, vt quod eorum est, furari non arguar, & in eo, quod meum est, cognoscar. *Br. L. non solum. §. morte. n. 10. ff. op. no. nunciat.* 46.

Igitur, vt è semita in viam reuertar, receptissimæ huic opinioni, altera sacræ scripturæ autoritas, non obstat, quæ habet: Dominamini piscibus maris, & volatilibus cœli, & vniuersis animantibus, quæ mouentur super terram. *Genescos cap. 1. n. 28.* 47.

Dominatum enim illum, de quo præcedens textus, in venatu consistere, omnino nego. Sed hoc sibi velle dominatum istum edico, vt ferocissima quæque bestia sit, hominem tamen expauescat, & ceu dominum suum reuereatur, quæ expositio, ipsimet sacræ scripturæ optimè est consentanea, comprobaturq́ue, ex eadem *Genesi c. 9. n. 2. ibi.* Et terror vester, & tremor &c.

48. Eadem quoque ratione, non obstat, Venationem iuris esse gentium. *§. feræ igitur. Inst. rer. diuis. L. 1. ff. acquir. rer. dom. L. 1. in pr. ff. acquir. poss.* Quibus Virgilij astipulatur I. Georgic. autoritas. Tum laqueis captare feras, & fallere visco Inuentum, & magnos, canibus, circundare saltus.

49. Quia id minimè procedit, iure totius Germaniæ consuetudinario, vltra tempus, quod hominum memoria capi potest introducto,

quo

quo principes Germaniæ, ab Imperatoribus de feudis suis regalibus, vná cum Venatione sunt inuestiti. Qua inuestitura deinde, ceu medio principes, Venationem subditis vetarunt, subditisq; interdicto acquiescentibus, venatu soli vsi sunt. Quare Venationem vlterius, iuris gentium esse, rectè non dicimus. Cum gentium iuri per consuetudinem maximè, cuius initij, in contrarium memoria, non existit, ex causa sit derogatum, quæ consuetudo, valet. *Abb. c. fin. n. 1. & n. 22. per ill. text. x̃. consuet. Incertus autor in repetit. L. de quibus. n. 12. ibi Zasius. n. 39. cum seqq. ff. LL.*

Pariter quoque nil nobis negocij facesset, id quod obijci potest, subditos pœnæ sanguinis metu perterritos, proclamatis illis sui principis ausos non esse contradicere. Quapropter nunquam in quasi possessione iuris prohibendi, subditis 50.

§. VENATIO.

Venationem erit princeps, cum ſubditi etſi metu, per longum, vel etiam longiſsimum tempus tacentes, non tamen conſentiant, ſed quandoquidem cauſa metus, violentiæq; durat, metus quoque ipſe violentiaq; iuris præſumtione conſtabit. *Br. L. 2. n. 7. ibi Bl. n. 10. Sichard. n. 6. C. quod met. caus. Br. L. ob turpem. n. 5. ff. condict. ob turp. caus. Bl. L. 2. n. 4. C. his qui prop. met. iud. non appellau. Ias. L. qui in aliena. §. Celſus. n. 9. ff. acquir. hæred. Ias. L. Titia. in pr. ſub n. 6. ff. verb. obligat. Abb. c. 1. n. 1. & 12. per ill. text. x̃. his quæ vi met. caus. Felin. c. cauſam matrimonij in 2. declarat. in fin. x̃. off. deleg. Neuiz. Syluu. nupt. lib. 2. n. 119. Anton. Rub. L. hoc edicto. §. morte. n. 214. ff. op. no. nunc. Crottus L. ſtipulatio hoc modo. n. 72. ff. verb. obl. Nicolaus Mil. in ſuo repert. verb. metus illatus. Raymund. Fichard. caut. 9. Sfortia Odd. tr. reſt. in integr. q. 7. n. 108.*

Maſcard.

Mascard. tr. probat. conclus. 1054. n. 34. vol. 2. Mandellus cons. 77. n. 14. & cons. 78. n. 12.

Consequitur ergò, ius illud nunquam à principe præscriptum, cum sine possessione non procedat præscriptio. *c. sine præscriptionè. ibi dd. de R. I. lib. 6. L. qui in seruitute est. ff. eod. tit. c. Porro. 16. q. 3. c. causam quæ. x̃. præscript. L. vnic. C. vsus cap. transform. Inst. sucap. in pr. L. 1. & 3. ff. eod. tit. Vasq. ill. controu. c. 57. n. 1.* 51.

Vt taceam, principem ob metum subditis illatum, in mala fide esse. Malæ verò fidei possessorem nullo præscribere tempore. *c. vigilanti. & c. fin. x̃. præscrip. c. possessor ibi Couarr. & dd. de R. I. lib. 6. Balb. tr. præscrip. 2. p. 3. p. p. q. 2. n. 2. Pinell. auth. nisi tricennale n. 56. C. bon. matern. Vasq. ill. controu. c. 79. n. 1.* 52.

Illud ipsum inquam (posito, quod princeps feras capientibus, vltimum supplicium 53.

minatus sit) nil nobis facessit negociĳ. Quòd enim de causa metus, metusq́ duratione affertur, tantisper verum est, quantisper per subditos non stat, vt ad superiorem recurrendo, proclamata ista pœnalia, refigi faciant. *per trad. Innoc. c. 2. x̃. regular. & ita se ipsum, & textum ibidem explicat Abb. d. c. 1. n. 12. x̃. his quæ vi met. caus.* Quare cum subditis, iuribus suis, vel priuandis â principibus, vel duriùs tractandis, ad Cameram Imperialem, vel ipsum Imperatorem pateat recursus, refugiumq́ *vt. s̃. in fin. Rubr. disseruimus.*

54. Illi ipsi verò, ad Cameram vel Imperatorem minimè prouocârint, liberæ voluntatis & renunciationis, qua in principes suos, omnem Venatus potestatem transferunt, hoc erit signum, & scientibus, consentientibusq́, non fiet, neque iniuria, neque dolus, consequenterq́ nec metus. *L. cum donationis. ibi*

ibi Br. n. 1. Bl. n. 7. Sal. n. 1. Curt. n. 1. Ias. n. 1. & dd. C. transact. L. 1. §. vsq; adeò. ff. iniur. L. nemo videtur. ff. reg. iur. L. venditor. C. resc. vend. L. 1. in fin. ff. act. emti. Iacob de Belvis. pract. crim. Rubr. de iniur. verb. quod dictus. n. 29. & Rubr. de furt. n. 11. Rebuff. L. vnic. n. 566. C. sent. quæ pro eo quod interest profert. Paul. de Monte Pico L. in quartam. n. 104. ff. ad L. Falcid. Coras. L. filium quem habentem. n. 169. C. fam. erc. Hipp. de Mars. L. vnic. n. 24. C. rapt. virgin. Dilect. tr. art. test. tit. 6. caut. 18. n. 2. & tit. 11. caut. 19. n. 4. Tiraq. V. R. p. 1. §. 11. gl. 1. n. 17. Raym. Fich. caut. 49. Iodoc. Damhoud. Pract. crimin. c. 137. n. 14.

Quæ de possessione dicta sunt, 55.
etsi prædicta ratione, quòd metus subditorum taciturnitate purgatur, concidant: attamen & alio demoliri modo possunt. Certum enim est principem proclamatis suis, de-

tentionem Venationis acquirere: Iam verò ſufficit à primordio in detentione eſſe, cui ſi deinde domini voluntas acceſſerit (quod in præſenti ſubiecto, dum ad ſuperiorem ſubditi, non recurrunt, fit) quin detentio, in poſſeſsionem ad præſcribendum legitimam vertatur, dubium non eſt, vt ſcitè admodum tradit. *Vaſq. ill. controu. c. 69. n. 8. per L. qua ratione. §. interdum. ff. acquir. rer. domin. §. interdum. Inſt. rer. diuis.*

56. Malam fidem, de qua ſuperius, quod attinet, eam demum rei alienæ ſcientiam, præſcriptioni nocere dixerim, quam comitatur, domini aduerſus quem præſcribitur noluntas: quod ſi ſcio, rem eſſe alterius, illam verò à me ſciente, & patiente domino, vel verè, vel præſumtiuè (vti in noſtro themate) poſsideri, crediderim, iſthæc rei alienæ ſcientia, præſcriptioni minimè officiet. *Vaſq. tr. ill. controu. c.*

32. n.

32. n. 10. & c. 79. n. 7. per L. si id quod. vers. nam & si. ff. pro derel.

Deniq; cum hic agatur de 57.
præscriptione actionum personalium, bona vel mala fides, præscribentis non attenditur: Sed solummodo eius qui præscribi patitur, scientiam & negligentiam requirimus. Vt complures alios adducens, tenet. *Alex. cons. 99. n. 1. volum. 4. vbi hanc opinionem veram esse Carol. Molin. in addit. attestatur. Capell. Tholas. decis. 74. ibi Steph. Aufr. in addit. latissimè.*

Aliud esse omnes fatentur, si 58.
princeps proclamatibus suis, mulctam pecuniariam, non verò corporis afflictiuam pœnam, adiecerit. Tunc enim, vt minor est metus: ita iustiorem principis præscriptionem fore, arbitrantur. Cum pœna corporalis, quantumuis minima, maior sit regulariter, quacunq; pœna pecuniaria, etiam maxima. *text. L. in seruorum in fin ff. pœn. Br. L. 1. in fin. ff. pœn.*

Ias.

Ias. rep. L. admonendi. n. 221. ff. iureiur. Dec. L. si quis id quod. n. 25. ff. iurisd. om. iud. Cep. L. si fugitiui. n. 57. C. ser. fugit. Tiraq. tr. pœn. caus. 31. n. 29. Capyc. decis. 5. n. 5. Menoch. tr. arbit. iud. quaest. quaest. 90. n. 39.

59. Vnde alia consequitur, prædicti fundamenti de metu durantè destructio. Cum enim versemur, in ĳs terminis, in quibus principibus, vltra memoriale tempus, ius à venatione subditos coërcendi fuit, nec sciamus, an primis illorum proclamatis, pœna corporalis an mulcta pecuniaria tantùm, fuerit, à Venatione non abstinentibus, indicta, eccur mulctam tantum contaminatoribus indictam fuisse, non præsumemus, cum illa, hominem puta ad DEI imaginem conditum, ob bestiam captam, vel interficiendo, vel mutilando, princeps grauissimè peccet, hac verò minimè delinquat. Delicta verò (in

(in principe cum primis) nunquam præſumenda ſint. *c. 1. x̃. ſcrutin. c. fin. in fin. x̃. præſumt. c. 2. x̃. reg. iur. L. igitur, verſic. & generaliter. ff. lib. caus. L. quoties. §. qui dolo. ff. probat. Sadolet. L. quod te. n. 125. ff. ſi cer. pet. Fr. Niconit. rubr. n. 66. ff. op. no. nunc. Rub. L. penult. §. ad crimen. ff. pub. iudic. Iohann. Purpur. L. is apud quem. n. 52. C. edend. Ioh. Hanibal L. post contractum. n. 66. ff. donat. Cacherran. decis. 42. n. 7. Tiraq. V. R. p. 2. ad fin. tit. n. 127. Ant. Gab. Rom. tr. regul. lib. 7. tit. de malefic. conclus. 2. n. 1. Card. Paris. cons. 77. in pr. volum. 3. Rol. à valle cons. 58. n. 7. volum. 4.*

Poſtremò, eò quoque redigendum, quod libertatis Democraticæ vindicatores, vlterius vrgendo obijcere ſolent, negari non poſſe, quin tamen aliqua hac prohibitione ſubditi afficiantur iniuria, quin lædantur, quin detrimentum 60.

capi-

capiant; Responderim enim, olim hanc obiectionem gentium iure obtinuisse, iureque ciuili vetustiori, contrarium verò hodierno iure consuetudinario, introductum esse. Qui enim princeps, quem subditorum prohibendo aggrauaret, cum solus hac die, de Venationibus, per summum principem inuestiatur, cum vltra hominum memoriam, hoc prohibendi iure, vsus sit; nemo verò, qui iure suo vtitur, alium iniuria afficiat. *L. nullus videtur dolo facere. ff. R. I. L. 3. §. is tamen. ff. lib. homin. exhib. L. iniuriarum. §. 1. ff. iniur. L. si donaturus. §. si quis indebitam. ff. condict. caus. dat. caus. non secut. L. cum creditor. ff. furt. L. fluminum. §. fin. & L. proculus. ff. dam. inf. L. si pupillus. post. pr. ff. vulg. & pup. c. cum ecclesia. x. elect. Ioh. Hanib. L. si insulam. n. 65. ff. verb. obl. Gail. obs. 101. n. 7. lib. 2.*

61. Conclusio superius facta, quæ vult, principes, subditos à Venationibus

nibus prohibere, iurisq; prohibendi, quasi possessionem acquirere posse, limitatur primò: vt non procedat, si proclamati inhibitorio Venationum, subditi statim contradixerint, seq; in venatu, iure gentiū cōmuni, tutati fuerint, protestantesq;, superiorem appellauerint. *vt tradunt dd. communiter in locis, in conclus. citat. & vltra ibi relatos, idem tenet Rol. à valle. cons. 9. n. 16. volum. 2.*

II. Hæc conclusio limitatur: 62.
vt princeps sub pœna sanguinis edictum, ne venetur, neutiquam exequi posſit, etsi vt maioris apud subditos sit ponderis, hanc comminari contrafacientibus queat, vti hoc expresſsim & in specie decidit. *Zoanett. d. L. 2. n. 192. C. pact. int. emt. & vendit.*

Cuius opinionem, vti lon- 63.
gè æquiſsimam censuerim: ita è diuerso, quæ à Scabinis Lipsensibus

capiant; Responderim enim, olim hanc obiectionem gentium iure obtinuisse, iureq; ciuili vetustiori, contrarium verò hodierno iure consuetudinario, introductum esse. Qui enim princeps, quem subditorum prohibendo aggrauaret, cum solus hac die, de Venationibus, per summum principem inuestiatur, cum vltra hominum memoriam, hoc prohibendi iure, vsus sit; nemo verò, qui iure suo vtitur, alium iniuria afficiat. *L. nullus videtur dolo facere. ff. R. I. L. 3. §. is tamen. ff. lib. homin. exhib. L. iniuriarum. §. 1. ff. iniur. L. si donaturus. §. si quis indebitam. ff. condict. caus. dat. caus. non secut. L. cum creditor. ff. furt. L. fluminum. §. fin. & L. proculus. ff. dam. inf. L. si pupillus. post. pr. ff. vulg. & pup. c. cum ecclesia. x̃. elect. Ioh. Hanib. L. si insulam. n. 65. ff. verb. obl. Gail. obs. 101. n. 7. lib. 2.*

61. Conclusio superius facta, quæ vult, principes, subditos à Venationibus

nibus prohibere, iurisq́ prohibendi, quasi possessionem acquirere posse, limitatur primò: vt non procedat, si proclamati inhibitorio Venationum, subditi statim contradixerint, seq́ in venatu, iure gentiũ cõmuni, tutati fuerint, protestantesq́, superiorem appellauerint. *vt tradunt dd. communiter in locis, in conclus. citat. & vltra ibi relatos, idem tenet Rol. à valle. cons. 9. n. 16. volum. 2.*

II. Hæc conclusio limitatur: 62. vt princeps sub pœna sanguinis edictum, ne venetur, neutiquam exequi possit, etsi vt maioris apud subditos sit ponderis, hanc comminari contrafacientibus queat, vti hoc expressim & in specie decidit. *Zoanett. d. L. 2. n. 192. C. pact. int. emt. & vendit.*

Cuius opinionem, vti longè æquissimam censuerim: ita è diuerso, quæ à Scabinis Lipsen- 63.

sibus

Lipſenſibus lata, extat poſt Speculum Saxonicum, eius tenoris ſententia: quod is, qui contra mandatum & edictum principis, in principis ſyluis, atque foreſtis, vt vocant, Venatus fuerit, laqueo ſuffocandus ſit, omni & iuri, & rationi diſſentaneam putarim. *Sentent. Scab. Lipſens. poſt. Spec. Saxon. Rubr.* von peen der Wildprat beſchediger.

64. Sit enim princeps, humanæ ſortis memor, cogitet hominis animam, quibuslibet rebus præcioſiorem eſſe. *L. ſancimus. in fin. C. ſacros. eccles. c. cum infirmitas. x̃. pœnit. & remiſſ. c. præcipimus 12. q. 1. Felin. c. in præſentia. n. 43. x̃. probation. Ias. L. ſi qua mulier. n. 5. C. Sacros. eccles. Ias. L. licet inter priuatos. n. 5. C. pact. Speculat. tit. de aduocato. §. nunc tractemus. n. 5. Bertach. in repert. verb. anima. verſic. 1. Cotta in memoral. verb. anima. Neuiz. Syl. nupt. lib. 4. n. 4. Tiraq. repet. L. ſi vnquam. verb. do*

nat

nat. larg. n. 202. C. reuoc. donat. Plot. tr. de in lit. iur. §. 40. n. 2. Feder. Schenck tr. feud. tit. 5. §. 1. n. 11. Strach. tr. mercat. p. 2. n. 4. Vasq. ill. contr. c. 32. n. 2. Ascan. Clem. tr. pat. pot. eff. 5. n. 13. Octau. Simonc. tr. decret. tit. 8. n. 143. Rol. à valle cons. 69. n. 29. cons. 98. n. 33. vol. 1. cons. 70. n. 35. volum. 2. Tiber. Decian. cons. 63. n. 8. vol. 3.

Ad animum aduocet, cun- 65.
cta, natura, hominis gratia, edita esse. §. *in pecudum. Inst. rer. diuis. Bertach. tr. gabell. 1. p. 8. p. p. n. 2.*

Subditi verò præsertim, qui 66.
Christiani nominis verè esse cupiunt, obnixè operam dabunt, ne principis iram, ius suum peruicaciter defendendo, irritent in se, sint memores superiorum edicta, etsi rigorem sapiant, toleranda attamen esse, ne qui principi resistit, DEI ordinationi resistere se, haud impunè experiatur. *Paul. ad Rom. 13. n. 2.*

67. Secundo concludo: In vna eademq́ſ ſylua, duobus principibus vel nobilibus, Venationem, ſimul, vel vno, vel diuerſis modis ac formis competere poſſe, videlicet, vt hic feras maiores, ille minores Venatione inſectetur, Das dieſer macht habe / das hohe Wildt zu jagen / vnd zuſchlagen / jener nur das niedrige / vti hoc quotidie videmus, & Germaniæ totius conſuetudine recipi, atteſtatur. *Gail lib. de pignorat. c. vlt. n. 6.*

68. Tertiò concludo: Vſufructuarium alicuius feudi, vel fundi, venandi ius non habere. Venatio enim in fructu non eſt. *L. Venationem. ff. vſur.*

69. Quæ concluſio fallit primò: Si omnes fundi reditus, ex Venatione conſtent. Tunc enim dubium non eſt, quin & vſufructuarius, ne vſusfructus inutilis planè ſit,

Vena-

Venationem exercere poſsit. *d. L. Venationem. ibi gl. ff. vſur. L. item. §. aucupiorum. ff. vſufrct. L. vſufructuarium. iun. ibi gl. 1. ff. eod. tit. Chaſſan. in conſuet. Burg. Rubr. 13. §. 7. gl. 1. n. 7.*

Vnde infero: Principem a-liquam, vel viduam nobilem, vſufructuariam relictam, Venationem, niſi in ea, totius vſusfr. vtilitas conſiſtat, minimè exercere poſſe. Textus enim allegati, generaliter & indiſtinctè loquuntur, quamobrem indiſtinctè, vt principem, & reliquas, in dignitate poſitas perſonas, complectantur, intelligendi erunt. *L. 1. §. quod autem. ff. aleator. L. in fraudem. in fin. ff. teſt. milit. Neuiz. Syl. nupt. lib. 1. n. 218. Curt. tr. feud. 2. p. 3. p. p. n. 40. Plot. tr. de in lit. iur. §. 3. n. 5. in fin. Caball. tr. euict. §. 2. n. 12. & §. 3. n. 79. Strach. tr. Sponſion. p. 4. verſic. finge modo. n. 1.* 70.

Gail obs. 88. n. 2. lib. 1. obs. 33. n. 2. obs. 80. n. 2. lib. 2. & lib. 2. de pac. pub. c. 13. n. 13. Octau. Simoncell. tr. decretis. tit. 8. n. 34. Cæsar Contard. L. diffamari. c. 5. n. 108. C. ing. manum. Lancell. Galiaula. L. centurio. n. 13. ff. vulg. & pub. Anton. Rub. L. Titia Seio. §. imperator. n. 178. ff. leg. 2. Zuchard. L. 1. n. 115. C. qui adm.

71. III. Hæc conclusio fallit: Si vsusfr. alicuius rei relinquatur cum pertinentiis eiusdem. Tunc enim dubitandum non est, Venationem quoque contineri. Vt superius circa Rubricam annotauimus.

72. IV. Concludo: Venationem clericis minimè permitti, *toto rub. & nig. ibi Panormit. & dd. x. cler. venator. gl. 1. Esau. distinct. 86. c. 1. 34. distinct. Host. in summa. n. 2. x. cleric. venat. Specul. tit. de cleric. venat. ibi Henric. Ferrandat in addit. Bertach. in repert. verb. venatio. Capolla tr. seruit.*

uit. rust. præd. c. 21. n. 11. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. & cum Venationibus. n. 8. Sais. in consuet. Turonens. tit. 5. artic. 1. gl. 2. col. 1. Tiraq. tr. nobilit. c. 37. n. 148.

Hæc conclusio ampliatur primò: Vt procedat etiam in monacho: Nam & ei quoque omne Venationis interdictum est exercitium. *Clement. ne in agro. §. porrò. ibi Ioh. de Imola. n. 6. & dd. d. stat. monach. Bert. in repert. verb. monahus. el. 1. versic. 8.* 73.

II. Ampliatur: Vt ob venationes sæpius reiteratas, à clericis, si episcopus sit, à communione tribus mensibus, si præsbyter duobus, si diaconus, ab omni officio suspendatur. *c. 1. ibi Abb. in pr. x̃. cler. venat. Host. in summ. n. 4. x̃. eod. tit.* 74.

In minoribus verò ordinibus constituti, arbitrio iudicis puniantur. *Host. in loc. modo citato. arg. c. de causis. x̃. off. deleg.* 75.

76. Quæ pœna irrogari vt possit, trina omnimodo procedat, oportet monitio. *Host. in sum. n. 4. x̃. cler. venat. Iacob. Menoch. cons. 221. n. 52. vbi Henr. Boic & Anan. in id citat. arg. c. omnes. el. 1. 16. q. 7. c. fin. x̃. vit. & honest. cleric.*

77. III. Hæc conclusio ampliatur: Vt non solùm Venationi studere non possint, clerici, & monachi: Verumetiam, nec canes, nec accipitres, aut alia id genus animalia, ad venandum promta, habere, atque alere. *c. 1. x̃. ne cler. vel monachi. d. c. 1. ibi Abb. notab. 1. x̃. cler. venat. d. Clem. 1. §. porrò. ibi Ioh. de Imola. n. 6. de stat. monach. Clem. 2. de censibus.*

78. Limitatur autem hæc conclusio primò: Vt non procedat, si reditus omnes clericorum, in Venationibus consistant. Tunc enim licitè, Venatione operam dare poterunt. *Panormit. post Host. in d. c. 1. ad fin. feri. & in c. 2. x̃. cler. venat.*

Host.

Host. in summa. n. 3. in fin. x̃. eod. Saison in consuet. Turonens. d. art. 1. gl. 2. col. 2. in pr. arg. L. adigere. §. quamuis. ff. iur. patron. c. præsentiu um 7. q. 1.

Quæ limitatio rursus subli- 79.
mitatur I. Vt vera non sit religiosorum ratione. Hi enim vtilitatis quidem causa, personaliter venationi interesse non poterunt, licet per alios expedire possint. *gl. dd. Clem. 1. §. porrò. verb. personalem. quam sequitur Zenzelin ibi & Ioh. de Imola. n. 23. per ill. text. de stat. monach.*

Quam sublimitationem hanc 80.
rursus recipere restrictionem crediderim, vt vera sit, ità demum, si monachi familiam, quæ venetur, alere possint, quod si monasterij egestas, venatores alere nõ siuerit, tunc monachos ipsos; Venationi, tempore tamen licito, incumbere posse omnimodò putarim. *arg. dd. Clem. 1. §. porrò. de stat. monach.*

81. II. Sublimitatur: vt non procedat in episcopo. Hunc enim ex causa vtilitatis, Venationi, operam nauare, minimè decet. *gl. d. c. 1. verb. voluptate. x̃. cler. Venator. arg. c. 1. 34. distinct.*

82. Quam glossam minimè veram esse arbitror. Nec obstat textus c. 1. distinct. 34. per glossam allegatus, quia in eo, episcopus, non quòd vtilitatis causa Venatus esset, sed quòd totus venatui esset deditus, arguitur. Vti in id propositum præfatum quoque textum expendit, *Abb. c. 2. x̃. cler. venat.*

83. III. Sublimitatur: Vt vtilitatis causa, laqueo, & rete, monachi & clerici venari posſint, non autem canibus, & accipitribus. *d. Clem. 1. §. porro. ibi Ioh. de Imola. n. 23. de stat. monachor. Bertach. in repert. verb. clericus artifex. versic. 5.*

II. Hæc

II. Hæc conclusio limitatur: 84.
Vt non procedat, si causa recreationis, & Valetudinis adiuuandæ, rariusculè tamen, ad Venandum clericus, quod absque clamore, & cum modestia fiat, prosiluerit. *Host. in summa. n. 3. post med. x. cler. venat. Innoc. c. dudum. el. 2. n. 13. ibi Panorm. n. 37. x. elect. Panorm. d. c. 1. ad fin. ferè. x. cler. venat. Felin. c. auditis. n. 13. x. præscript. Domin. de S. Gemin. c. 1. n. 11. de iuram. calum. lib. 6. Bertach. in repert. verb. clericus succedit. n. 70. vers. vlt. Sais. d. gl. 2. col. 2. Tiraq. tr. nobilitat. c. 37. n. 148. Menoch. cons. 221. n. 50.*

III. Hæc conclusio limitatur, 85.
seu potiùs declaratur: Vt in dubio, si constat, clericum iuisse Venatum, magis sit, vt dicamus, recreationis, quàm voluptatis causa, id eum fecisse, vt tradunt nonnulli ex proximè citatis, & vltrà ibidem citatos, idipsum voluêre.

luêre. *Felin. c. fin. n. 11. x̃. præsumt. Sebast. Sap. in addit. ad Panormit. d. c. 1. x̃. cler. venat. Alex. cons. 72. n. 13. vol. 1. arg. L. meritò. ff. pro soc.*

86. IV. Hæc conclusio limitatur: Vt non procedat, si clericus, necessitate, puta si feræ segetes depascerent, lupi armentorum, gregumq; stabulis insidiarentur, compulsus, venaretur, Hoc enim ei fas erit. *Host. in summ. n. 3. x̃. cler. venat. Sais. in cons. Turonens. tit. 5. art. 1. gl. 2. col. 2. arg. c. 1. ponderando verbum voluptatis. x̃. cler. venat.*

87. Idem quoque iuris erit, si vt famem toleraret, feras insectaretur, carnibus earum vesciturus, clericus. *arg. dd. c. 1. x̃. cler. venat.*

88. Quod confirmatur: Tùm quia necessitas multa aliàs illicita, licita facit. *gl. c. pastoralis verb. mortis.*

tis. x̃. off. ordin. gl. c. cepit. verb. perciperet. 24. q. 1. Iacob. de Belu. pract. crimin. Rub. de iniur. verb. falsarium. n. 43. Bl. L. Diuus Pius. lect. 1. sub n. 1. ff. petit. hæred. Fr. Curtius L. admonendi. ex n. 241. ff. iureiur. Sapia L. 1. n. 27. & 76. ff. off. eius cui, mand. est iurisd. Vallascus L. imperium. n. 186. ff. iurisd. om. iud. Hipp. de Mars. L. 1. §. præterea. n. 130. ff. CC. Ioh. Hanibal. L. nemo potest. n. 51. ff. leg. 1. Sichard. in auth. sed nouo iure. n. 19. C. ser. fugit. Curt. tr. feud. 2. p. p. n. 107. Hartmann. Pistor. q. 6. n. 51. p. 2. Coler. in suo processu. p. 2. c. 1. n. 81. Seraphin. de Seraphin. tr. priuil. iuram. priuile. 52. n. 6. Tiber. Decian. cons. 20. n. 14. volum. 1. text. c. quod non est licitum. x̃. R. I. & plures in id adduxi in repet. L. in multis. memb. 3. art. 3. n. 11.

Tùm quia iure cautum & à dd. traditum est, etsi negociatio omnis, clericis opprobrio sit, atque interdicta iure canonico, quàm seuerissimè. *dist. 88. per tot. c. canonum.* 89.

num 14. q. 4. c. 1. ibi Innoc. n. 3. Abb. n. 6. & dd. x̃. ne clericis vel monach. sacul. neg. ses. immisc. Host. in summa. n. 2. x̃. eod. tit. Abb. c. fin. n. 14. x̃. vit. & honest. cler. Strach. tr. mercat. p. 3. n. 4. Bertach. tr. gabell. p. 3. n. 2. Mozzius tr. contract. lit. emt. & vendit. Rubr. pers. quæ em. poss. n. 4. Rol. à valle. cons. 38. n. 24. volum. 2.

90. Quod vsque adeò verum est, vt ceu pestis, clericus negociator fugiendus sit. *c. negociatorem. 88. distinct. Dom. de S. Gemin. c. quanquam. n. 10. de censib. lib. 6. Strach. tr. mercat. p. 3. n. 4. Rol. à valle. d. cons. 38. n. 28. volum. 2.*

91. Telo tamen duræ id necessitatis vrgente, licitè, per clericum eam expediri. *d. c. 1. ibi Anton. de But. in pr. Abb. sub n. 6. & dd. x̃. ne cle. sæc. neg. Bertach. in repert. verb. clericus beneficiatus. n. 50. vers. 11. Vincent. Carcc. tr. loc. tit. quib. non est perm.*

perm. conduct. ess. n. 4. arg. c. fin. 86. distinct.

CAPVT V.

Venatio quando permissa.

1. *Venatio non debet fieri, diebus festis, ieiuniorumque temporibus.*
2. *Venatio, si in diebus festis, vt fames restinguatur atque sopiatur, fiat, licita.*
3. *Venatio, diebus honori diuino, cultuiq; dictis, permissa, si, vt à ferarum deuastatione, agri conseruentur, fiat.*
   Reipub. interest, frumentum & annonam conseruari, ibid.
   Vtilitas magna æquiparatur necessitati, ibid.
4. *Commoditas, cælesti prouisione concessa, temporis momento, vt pereat, ferendum non est.*

Circa quintum caput concludo: Venatorem tam laicum, quàm 1.
cleri-

clericum, diebus honori Dei, ieiuniis, precibusq́ pro totius Christianismi incolumitate fundendis, dictis, à Venatu abstinere debere. *c. anputatis. 86. distinct. c. irreligiosa. de consecrat. distinct. 3. c. ieiunia. de consecrat. distinct. 5. Bertach. in repert. verb. Venatio. versic. 7.* Licet his refragetur, autoritas (qua tamen nil quicquam remoror) Virgilij, Georgicorum lib 1. canentis.

Quippe etiam festis, quædam exercere diebus,
Fas & iura sinunt : riuos deducere nulla
Religio vetuit, segeti prætendere septem,
Insidias auibus moliri &c.

2. Hæc conclusio limitatur I. Vt non procedat, fame dira, Venationem fieri iubente. Tunc enim cum necessitas exlex sit, legesq́ sibi resistentes frangat, hoc erit permissum. *iurib. & rationib. in fin. præced. cap. adductis.*

Limita-

II. Limitatur: Vt non procedat, 3.
si diebus festis, repentino excursu, bestiæ segetes conculcarẽt, atque deuastarent. Tunc enim bestias, diebus etiam honori cœlestis numinis consecratis, capi posse crediderim. Tùm quia deuastationem frumenti præstare, maximè Reipub. est vtile. Et certum est, quod vtilitas magna necessitati sit exæquanda. *Curt. L. principalibus. ff. si cert. pet. quem refert. & sequitur Sap. L. 1. n. 27. ibi Paul. de Orian. n. 128. ff. off. eius cui mand. est iurisd. per gl. fin. Clem. 1. de procurator.*

Tùm quod commoditatem cœ- 4.
lesti prouisione concessam, temporis momento perire, minimè legum conueniat humanitati. *L. 3. C. fer. Tiraq. V. R. p. 1. §. 1. gl. 11. n. 12.*

CAPVT VI.

Venatio vbi permissa.

1. *Venatio permissa; non solum in fundo proprio, sed in alieno etiam.*

2. Ingre

2. Ingrediens fundum alienum domino inuito, quicquid ibi capit, nihilominus suum facit ex communi opin.

3. Contrarium.

4. Ingrediens fundum alterius, domino inuito, committit in legem.

Ex facto, cui lex resistit, lucri quid sperandum non est.

5. A primordio tituli posterior formatur euentus.

6. Possessor malæ fidei rem vnà cum fructibus restituere debet.

7. Pœna delicto commensuranda.

8. Priuati prohibitio, non impedit dominij translationem.

9. Lex ingredi, venandi causa, fundum alterius vetans, ingressum vitiat tantùm, non Venationem post ingressum secutam.

10. Pœna priuationis, non habet locũ, nisi in casibus, in iure expressis.

11. Regula est: res nullius, occupantis fieri.

12. Regu-

12. *Regulæ ſtandum donec de exceptione doceatur.*

13. *Commodatarius, cui res ſubtracta erat, à fure, furti actione duplum vel quadruplum conſecutus, domino rei, rem tantum non duplum aut quadruplum reddit. Id namq́ue ſuo diſcrimine percepit.*

14. *Venator, quod in fundo alieno, contra probibitionem domini, ceperat, domino reſtituit, ſi fructus omnis, vtilitasq́ fundi, conſiſtit in Venatione aliàs ſecus, ſecundum aliquos, quorum opinio non placet.*

Doctori diſtinguenti, potiùs adhibenda fides, quàm indiſtinctim aliquid proferentibus, ibid.

15. *A ſeparatis non fit illatio.*

16. *Venator ideo prohibetur, domino inuito, fundum eius ingredi, quòd dominus incertus eſt, an Venator Venerit, poſſeßionis adipiſcendæ animo, an verò feras inſectandi.*

Ratio Legis vbi cessat, ipsa quoque cessat Lex. ibid.
17. Initium quando est illicitum, finis verò licitus, finem spectamus, & non initium.
18. Exitus acta probat, finis, non pugna coronat.
19. Intellectus ad L. si fundum. & L. certum. C. rei vendic.
20. Damnatus iniuriarum, nisi per procuratorem litigauerit, fit infamis.
21. Factum legitimè pœnam non meretur.
22. Bestiæ in fundo meo, antè non sunt meæ, quàm eas incluserim.
23. Priuatio præsupponit habitum.
24. Restitutio est in pristinum statum repositio.
25. Prohibitus per iudicem, fundum alterius ingredi, quæ ibi ceperat, sua non facit, sed domino restituenda sunt.
26. Ingrediens fundum alienum domino inuito, tenetur iniuriarum.

27. Actio

27. *Actio iniuriarum, ut contra ingredientem, me inuito, fundum meum, locum inueniat, oportet, ingredientem à me prohiberi, priusquam intret. Cæterum si prohibitio ingressum sequatur, cessat.*

28. *Dominus ingredienti se inuito fundum etiam venandi gratia, armata manu resistere potest.*

29. *Venator, quicquid in fundo alterius, eo nolente ceperat, id suum non facit, hoc ita disponente consuetudine.*

30. *Venator, qui fundum alterius, contra eius voluntatem ingreditur, ab eo capi & detineri non potest.*

Circa sextum caput concludo: 1.
Venari non solum posse in fundo proprio: Verumetiam in alieno. *§. feræ. versic. nec interest. ibi gl. Ioh. Fab. n. 1. Bl n. 1. Ioh. de Plat. n. 26. Ang. n. 1. notab. 5. Porc. n. 3. & dd. Inst. rer.*

diuis. L. 3. §. 1. ff. acquir. rer. domin. L. Diuus Pius. ff. seruit. rust. præd. Cæpoll. tr. seruit. rust. præd. c. 21. n. 1. Bossius tr. principe. tit. de regalibus. n. 43. Pyrrh. in consuet. Aurelianens. Rubr. de stagn. & cunicul. c. 1. Sais. in consuet. Turonens. tit. 5. art. 1. gl. 2. in pr. Cuiac. obseruat. lib. 4. c. 2. Rol. à valle cons. 9. n. 22. vol. 2.

2. Hæc conclusio ampliatur primô: Vt etiamsi inuito domino, fundum quis alienum ingrediatur, capta nihil ominus ibidem bestiarum præda, capientis fiat. *gl. d. L. Diuus ibi Castr. n. 4. & Raph. Fulg. ff. seruit. rust. præd. gl. d. L. 3. §. 1. ff. acquir. rer. domin. quas communiter receptas attestatur Bl. d. §. feræ. n. 1. ibi Ioh. Fab. n. 1. Plat. n. 26. Ang. n. 1. vers. in gl. si ingrediatur. & Aldobr. Inst. rer. diuis. Br. L. 1. §. omnia. n. 1. ff. acquir. rer. domin. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. & cum Venationibus. n. 3. Cæpolla d. c. 21. n. 2. Chassan. in consue-*

consuetud. Burg. Rubr. 13. §. 7. n. 5. Rol. à valle d. cons. 9. n. 23. Et hanc esse communem opinionem, quam communiter in praxi obseruamus, nouissimè attestatur. *Emanuel Soarez in suis commu. opin. lit. v. n. 12.*

Licet contrarium teneant. *gl. d. §. feræ. ibi Christoph. porc. n. 8. Inst. rer. diuis. Affl. decis. 321. n. 13. gl. Latin. vlt. art. 62.* Landtrecht *lib. 2. Cuiac. obs. lib. 4. c. 2.* 3.

Nec desunt vtriq; opinioni 4.
suæ rationes. Et hanc quidem adiuuat, Tum quòd ingrediendo domino inuito, fundum alienum, committitur in legem, quare consequens est, neutiquam aliquid facto, cui lex resistit, lucrari deberi. *Vulgatiss. L. non dubium. C. LL. c. ex eo. de R. I. lib. 6.*

Tum, quod initium vitiosum 5.
est. Ergo quicquid ex eo consequitur. Cum à tituli primordio posterior formari euentus soleat.

L. vn. C. imp. lucr. descript. lib. 10. And. ab Exea tr. Pact. n. 76. Neuiz. Syl. nupt. lib. 1. n. 202.

6. Tùm denique quod malæ fidei possessor, rem vnà cum fructibus restituere debeat. *L. si fundum. & L. certum. C. rei vend.*

7. Nec obstat, quod replicari posset, satis esse, vt domino inuito ingrediens (sicuti mox dicetur) iniuriarum teneatur. Quia respondetur, Venatorem, quandoque plus ex venatione consecuturum, quàm iniuriarum damnatus, sentiret dispendij. Quapropter alicui adhuc pœnæ subiugandum, capta scilicet, vt restituat. Ita enim demùm, pœna, quod iuris est, delicto commensurabitur. *L. respiciendum. ff. pœn. L. hæres qui tacitam. & L. rescriptum. ff. his quib. vt indign. Horman. noct. Det. L. 4. §. Cato. n. 127. ff. verb. obl. Menoch. tr. arbit. iud. CC. lib. 1. q. 90. n. 38. Seraphin. de Seraphin. tr. Priuil. iuram. priuil. 137. n. 7.*

Pro

Pro communi opinione militat: Tùm quod prohibitio priuati dominij translationem non impedit. *L. ea lege. iun. ibi gl. 2. C. condict. ob caus. facit L. filiusfam. §. Diui. ff. leg. 1.* 8.

Tùm quod lex prohibens fundum alterius ingredi, ingressum tantùm, non verò venationis actum afficit. *arg. L. Virilis. §. sed si adiret. ff. leg. præst. L. in laqueum. ff. acquir. rer. dom.* 9.

Tùm quia si is, qui quid Venatione ceperat, restituere idipsum cogeretur, commodo laboris sui priuaretur, quod nulla lex dicit. Et certum est: quod pœna priuationis, nunquàm nisi in casibus, à lege expressis, locum sibi vendicet. *text. §. cum igitur. auth. de non elig. sec. nub. Alex. L. etiam. §. licet. n. 7. ff. solut. matrim. Thom. Parpal. L. 2. n. 25. ff. eod. tit. Parpal. L. si quis maior. n. 68. C. trãsact. Crottus. Rubr. n. 15. ff. op. no. nunc. Crott. L. 1. n. 22. ff. eod. tit. Iohan. de* 10.

Garronib. L. 1. n. 89. C. secund. nupt. gl. in summa 15. q. 8. gl. c. fin. x̃. iur. Patrona. Bl. c. 1. §. Vasallus el. 1. n. 5. si de feud. fuer. contr. Gozad. L. 2. n. 183. C. pact. int. emt. & vendit. Niconitius Rubr. n. 51. C. edend. Tract. incerti autoris de crim. læs. maiest. q. 5. n. 5. Cacherr. decis. 147. n. 4. Hartm. Pistor. q. 27. n. 12. & q. 50. n. 32. p. 2. & tradunt complures alij, relati per Soar. com. opin. lit. p. n. 126.

11. Tum quia regula est, res nullius occupanti cedere, vt s̃. *circa diffinition. diximus.*

12. Huic ergo regulæ donec de exceptione (occupata nimirum in fundo alieno, domino inuito, occupantis non fieri) doceatur, standum erit. *L. ab ea parte. ff. probat. L. suus quoque. ff. hered. instit. c. 2. x̃. coniug. lepros. c. ad decimas. x̃. restit. spoliat. gl. Clem. fin. de rescr. Br. L. 1. §. nunciatio. n. 29. ibi Crottus. n. 74. ff. op. no. nunc. Bl. L. si tutor. n. 5. C. ser. pig. dat. manum. Bl. c. vn. n. 2. x̃.*

alien.

alien. iud. mut. caus. fact. Br. L. quoties la. 2. ff. si quis caut. Ias. L. ex quacunque sub. n. 33. ff. si quis in ius voc. non ier. Ias. L. à Diuo Pio. in pr. n. 7. ff. re iudic. Panor. c. fin. n. 22. x. iudic. Mathesilan. sing. 19. Euerard. in top. in Loc. ab except. ad regul. n. 12. Crottus L. si constante. n. 34. ff. sol. matr. Crottus L. re coniuncti. n. 110. ff. leg. 3. Gozad. L. qui se patris. n. 110. ibi Fab. Acorombon. n. 116. C. vn. lib. Zoanett. L. 2. n. 26. C. pact. int. em. & vendit. Cæs. Contard. L. vnic. q. 21. n. 7. & 8. C. si de mom. poss. fuer. appell. Exea tr. pact. n. 194. Tiraq. vt retr. p. 1. §. 1. gl. 9. n. 211. Couarr. var. se solut. lib. 2. c. 12. n. 4. Stracch. tr. mercat. tit. contr. mercat. n. 24. Iohan. Bapt. Asin. in sua praxi. §. 2. c. 12. n. 55. Mantic. tr. coniect. vlt. volunt. lib. 5. tit. 15. n. 31. Vasq. ill. cont. c. 103. n. 17.

Tum textus. L. fin. §. sed cum 13.
in secunda. C. furt. Vbi commodatarius, cui res subtracta erat, furti

actionem cõtra furem instituens, & eum in duplum, quadruplumúe cõdemnari impetrans, domino rei, aduersus se agenti, rem tantummodo, vel æstimationem eius, præstat, non verò dupli, quadrupliúe lucrum, ex condemnatione consecutum. Quippe, suo egit furti discrimine. Pariter quoque in nostro subiecto, lis dirimetur, sufficere nempe, rem id est, quietam possessionẽ, in qua venator ingressu suo dominũ turbauerat, nõ verò commodũ ex venatione redundans, quandoquidem id periculo suo consecutus sit, domino restitui.

Hoc dubium, nonnulli, me-
14. diam quasi viam eligendo, distinctionibus, sopiri posse, crediderunt, antesignano Angelo Perusino, Baldi fratre, & Floriano, seu, vt refert Chassanæus (quod tamen typographicum mendum esse crediderim) Alberico de Rosate: Vt scilicet prior opinio, quam communem dixi, vera sit, cum reditus fundi, minimè in

in venatione, cõsistit: Posterior verô cũ in venatione, õnis fundi reditus, positus sit, procedat. Quibus quidẽ astipulatur notissima iuris maxima, doctoribus distinctim loquentibus, potius, quàm indiscriminatim loquẽtibus fidem adhibendam habẽs, quã tradidêre *gl. L. apud antiquos. verb. omnibus discretis. C. furt. gl. fin. L. si vehenda. ff. ad L. Rhod. de iact. Salyc. L. filiæ cuius. n. 5. vers. expeditis. C. fam. ærc. Ang. Aret. Inst. emt. & vendit. in pr. n. 2. ad finem. Neuiz. Syl. nupt. lib. 5. n. 32. Ponzinib. tr. lamijs. n. 55. Cæsar Contard. L. diffamari. c. 5. n. 114. C. ing. manum. Hartm. Pistor. q. 3. n. 21. p. 2. Octau. Simoncell. tr. decret. tit. 8. n. 228. Cardin. Paris. cons. 92. n. 32. vol. 2. Cephal. cons. 195. n. 26. cons. 208. n. 2. cons. 240. n. 21. cons. 283. n. 21. vol. 2. Menoch. cons. 256. n. 82. volum. 3.* Cuius distinctionis meminêre. *Angel. Chassan. & Rol. à valle in loc. modo cit.*

Verùm ego, primam, vt com- 15.
munem & verissimam, indistinctè sequen-

ſequendam eſſe, planè cenſuerim. Neq; enim dictinctio, à doctoribus tradita, vlli iuri innititur, neq; fundamenta, pro poſteriori opinione allata alicuius ſunt momenti. Primum enim quod attinet, reſponſio eſt facilis, alium videlicet eſſe ingreſsionis actum, alium item actum eſſe Venationis. Illum à lege domino inuito prohibitum: hunc prohibitum eſſe, nulla præcipit iuris diſpoſitio. Quare ab vno, maximè cum de pœnis ſit tractatus, ad alium, tanquam diuerſo, & ſeparato, illationem non ſumendam eſſe. *L. Papinianus exuli. ff. minor. Curt. tr. feud. 1. p. 3. p. p. n. 12. Neuiz. Syl. nupt. lib. 1. n. 222.*

16. Quòd ſi rationem prohibitionis, de non ingrediendo fundum alienum inuito domino inueſtigauerimus paulò altiùs, hanc eſſe conſpicabimur, quòd per talem ingreſſum, dominus poſſeſsione ſua, ſpoliari,

liari, priuariq́ posset. Latet enim animus ingredientis, num possessionis adipiscendæ, num Venandi caussa, fundum intrarit. Quæ ratio, nihil cum Venatione cummune habet. Apparet nempe animus venantis, cui, domino possessionem suam interuertere cordi non est, sed fera, destinata est finis. Vnde cum prohibitionis causa absit, quî, vt prohibitiua dispositio, locum haberet, fieret? contra *L. cum cessante. x. appellat. L. quod dictum. ff. pact. L. adigere. §. quamuis. ff. iur. Patron. L. vnicam. §. 1. ff. fonte.*

Secundum quoque fundamentum, facilè corruet, si cogitauerimus, axioma illud, de initio spectando, esse (vt vetustiores locuti sunt) brocardicon, in quo regula ferè poni non potest, ob iurium diuersitatem, nunc initium, nunc medium, nunc finem, nunc pariter, omnia spectanda esse, iubentia. 17.

bentia. Proindeq; locum sibi in nostro subiecto, haudquaquam reperiet. Iura enim, quæ pro stabiliendo illo axiomate, adduci solent, de vno eodemq; actu loquuntur, non vti hîc est, cum duo separati, diuersiq; sunt actus, actus nimirum, vt adhuc semel inculcem ingressus, & actus venationis. Posito verò, sed non cõcesso, locum esse, illi, quod initium spectandum sit regulæ, opponemus illi, aliud receptũ iuris axioma, quod habet: Quando initium est illicitũ, finis verò licitus, spectandum esse finem, & nõ initium, quæ est doctrina Bartoli, communiter recepta, in *L. quod ait lex. §. quod ait lex. n. 3. ff. ad L. Iul. de adult. per text. in id optimum. L. qui cum maior. §. 1. ff. bon. libert.*

Exitus enim est, qui acta pro-
18. bat, non pugna sed finis coronat. *c. qualis. in pr. 25. distinct. L. rem non nouam. §. Patroni autem. C. iudic. Euer. in top. in Loc. à virt. fin. n. 2. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 16. Neuiz. Syl. nupt. 1. n. 27. Hipp.*

Hipp. de Mars. cons. 52. n. 14.

Textus in L. si fundum, & L. certum. C. rei vendicat, quod attinet, est 19.
quod dicamus, in terminis illorum textuum duo requiri, perceptionem nimirum, & bonam fidem, ad hoc, vt possessor fundi, fructus suos faciat. Qui si malæ fidei sit, non habet, quod de restitutione fructuum conqueratur. In nostro verò subiecto, vnum sufficit, nimirum occupatio, siue ea bonam, siue malam fidem, coniunctam habeat, quæ est resolutio *Iohan. Fab. d. §. feræ tr. Inst. rer. diuis.*

Ad vltimum ea suppetit respon-
sio, pœnam condemnatione iniuria- 20.
rum, delicto omninò cõmensurari, absq; eo, quod capta venatori præda auferatur. Cum Venatori iniuriarum damnato, infamiæ nota inuri queat, nisi infamiam per procuratorem litigando euaserit, quæ est cautela. *Br. L. furti. §. si quis alieno. n. 3. per ill. text. ff. his qui not. infã. Cæp. caut. 12. Marc. Ant. Blanch. caut. 3. Fich. caut. 38.*

Acce-

21. Accedat, quod Venator, occupando res, quæ nullius sunt, in fundo alieno, id faciat, quod iure gentium etiam, cuique liceat. Quare pœna contristandus aliqua, non est. Cum factum legitimè nullam mereatur pœnam. *L. Gracchus. C. ad L. Iul. de adult. Mar. tr. or. iud. p. 6. rubr. inquisit. n. 108. Zuchard. in Rubr. n. 62. C. bonor. possess. cont. tab. Tiraq. LL. connub. L. 9. n. 1. Menoch. tr. rem. poss. retin. remed. 3. n. 800. & tr. remed. possess. recup. rem. 9. n. 170.*

22. Ad hæc bestiæ in fundo meo, nisi eas incluserim, meæ non sunt. *vti superiùs annotauimus, circa definitionem.*

23. Eccur igitur, mihi restituendæ essent ab eo, qui eas in fundo meo, me inuito ceperat, cum is, me neque possessione, neque dominio, earundem me priuârit, nec defraudârit. Equidem priuatio, vbi habitus non antecesserit, esse non potest.

test. *arg. L. manu missiones. ff. iust. & iur. c. exhibita. x̃. homicid. L. Titio vsusfructus. ff. condit. & demonstrat. L. restituere. ff. verb. obl. Neuizan. Syl. nupt. lib. 1. n. 198. in fine. Cacherran. decis. 24. n. 11. & decis. 120. n. 7. Hartm. Pistor. q. 29. n. 17. p. 2. Mascard. tr. probat. conclus. 13. n. 3. Seraphin de Seraphin tr. priuil. iuram. priuil. 109. n. 2. Cardin. Paris. cons. 41. n. 14. vol. 2. Rol. à valle cons. 32. n. 57. volum. 4. Iacob. Menoch. cons. 232. n. 27. cons. 241. n. 27. volum. 3. cons. 326. n. 2. cons. 378. n. 9. vol. 4.*

Et restitutio, fit ita demum, quando, in pristinum statum reponi possumus. *L. quod si minor. §. restitutio. ff. minor. Pract. Pap. in for. lib. quo arg. vt sent. resc. verb. fore in integ. restituendum. & in for. lib. sup. rest. in int. verb. eundemq́ Simoninum. n. 2. Gomez. var. resolut. lib. 2. c. 14. n. 1. vers. ex quo primò. Tiraq. V. R. p. 1. §. 32. gl. vnic. n. 69. qui plures in* 24.

id citat Couar. var. resolut. lib. 1. c. 3. ante n. 1. Polit. tr. vulg. sub. n. 77. Menoch. tr. remed. poss. recup. in prælud. n. 4. & remed. 1. n. 412. Gail lib. 1. obs. 114. n. 2. & lib. 2. obs. 61. n. 15. & de pac. pub. c. 15. n. 6. & c. 19. n. 2. & per tot. lib. 2.

25. Hæc ampliatio restringitur primò: Vt non procedat, si quis per iudicem, venari in alieno prohibitus esset. Tunc enim præda quoque, domino, à cuius fundo, iudicis mandato arcebatur, restituenda erit. *Iohann. Fab. d. §. feræ. n. 2. inst. rer. diuis. Iacob. de S. Georg. tr. feud. d. verb. & cum Venationibus. sub n. 3. Chassan. in consuet. Burg. Rubr. 13. §. 7. gl. 1. sub n. 8. Rol. à valle d. cons. 9. n. 25. vol. 2. per. L. qui fundum. §. qui sciens. ff. pro emt. L. de pollicitationibus. ff. pollicitat.*

26. II Restringitur: Vel potius declaratur. Nam etiamsi fera, in fundo

fundo alieno, domino inuito capta, capientis maneat; tamen quia domino fundi inuito, ingressus est, datur contra eum, iniuriarum actio. *L. iniuriarum actio la. 1. §. fin. ff. in iur. gl. d. L. Diuus. ff. ser. rust. præd. Iacob. de Beluis. pr. crimin. Rubr. de iniur. verb. Falsarium. n. 41. Iohan. de Plat. d. §. feræ. n. 26. Inst. rer. diuis. Aluarott. c. 1. §. nemo retia. ante n. 1. ibi Isern. n. 31. de pac. tenend. in vsib. feud. Iacob. de S. Georg. tr. feud. verb. & cum Venationibus. sub n. 4. Cæpoll. tr. seruit. rust. præd. c. 21. n. 1. Chassan. d. §. 7. gl. 1. n. 3. Iul. Clar. pract. crimin. §. iniuria. n. 2. Eman. Zoares. com. opin. lit. v. n. 12. Rol. à valle d. cons. 9. n. 23. volum. 2.*

Hoc ita si dominus, Venatorem antè prohibuerit, quàm fundum ingrediebatur, Cæterũ si post ingressum prohibitus fuerit, iniuriarum non erit actio. *Ang. Aret. d. §. feræ. n. 1. & n. 5. per ill. text. ponderando* 27.

verbum prauiderit. Inst. rer. diuis. §. Apium. vers. planè in illis verbis: integra re. Inst. eod. tit.

28. III. Hæc ampliatio restringitur: Seu potiùs declaratur, vt Venator, armata etiam manu, à me, ne fundum meum ingrediatur, prohiberi posit. *gl. L. 3. §. planè. ff. acquir. rer. dom. Iacob. de S. Georg. d. verb. & cum Venationibus. sub. n. 4. Capoll. tr. Seru. rust. præd. c. 21. n. 3. arg. L. quemadmodum. versic. aliud. ff. ad L. Aquil.*

29. IV. Restringitur: Vt non procedat, si aliud consuetudine, introductum fuerit. Dubium enim non est, quin, si ob iudicis præceptum, præda capientis non fiat, idipsum etiam fieri posit, consuetudine hoc ita disponente. *Ioh. Fab. d. §. feræ. n. 2. Inst. rer. diuis. Iacob. de S. Georg. d. verb. & cum Venation. n. 3. Chassan. d. §. 7. gl. 1. n. 8. Rol. à valle de cons. 9. n. 26. per §. constat. Inst. iur. natur. gent. & ciu.*

Secun-

Secundò hæc conclusio ampliatur: Vt etiamsi fundi dominus, venatori, dum, in venatus actu est, obuenerit, capere tamen eum vel detinere, nullo iure posſit. *gl. §. apium. verb. prauideris. ibi Ang. Aret. n. 1. Inst. rer. diuis. gl. L. Diuus. ff. ser. rusti. præd. Christoph. porc. §. singulorum. n. 8. in fine. Inst. eod. tit. Iacob. de S. Georg. tr. feud. d. verb. & cum venat. n. 4. Capoll. d. c. 21. n. 3. arg. §. quia verò. auth. vt nulli iud. toto. rub. & nig. C. ne quis in sua caus. toto rubr. & nig. C. priuat. Carcer. inhib. iun. L. 1. ff. reg. iur.* 30.

CAPVT VII.

An, si in sylua mea, alius venandi ius habeat, posſim arbores complures, simul, semelq́ excindere.

1. *Arbores proceræ, quibus extirpatis, venatio fit deterior, succindi non debent.*

verbum præuiderit. Inst. rer. diuis. §. apium. vers. planè in illis verbis: integra re. Inst. eod. tit.

28. III. Hæc ampliatio restringitur: Seu potiùs declaratur, vt Venator, armata etiam manu, à me, ne fundum meum ingrediatur, prohiberi posſit. *gl. L. 3. §. planè. ff. acquir. rer. dom. Iacob. de S. Georg. d. verb. & cum Venationibus. ſub. n. 4. Capoll. tr. Seru. ruſt. præd. c. 21. n. 3. arg. L. quemadmodum. verſic. aliud. ff. ad L. Aquil.*

29. IV. Restringitur: Vt non procedat, ſi aliud conſuetudine, introductum fuerit. Dubium enim non eſt, quin, ſi ob iudicis præceptum, præda capientis non fiat, idipſum etiam fieri poſsit, conſuetudine hoc ita diſponente. *Ioh. Fab. d. §. feræ. n. 2. Inst. rer. diuis. Iacob. de S. Georg. d. verb. & cum Venation. n. 3. Chaſſan. d. §. 7. gl. 1. n. 8. Rol. à valle de cons. 9. n. 26. per §. conſtat. Inst. iur. natur. gent. & ciu.*

Secun-

Secundò hæc conclusio am- 30
pliatur: Vt etiamsi fundi dominus, venatori, dum, in venatus actu est, obuenerit, capere tamen eum vel detinere, nullo iure possit. *gl. §. apium. verb. prauideris. ibi Ang. Aret. n. 1. Inst. rer. diuis. gl. L. Diuus. ff. ser. rusti. præd. Christoph. porc. §. singulorum. n. 8. in fine. Inst. eod. tit. Iacob. de S. Georg. tr. feud. d. verb. & cum venat. n. 4. Capoll. d. c. 21. n. 3. arg. §. quia verò. auth. vt nulli iud. toto. rub. & nig. C. ne quis in sua caus. toto rubr. & nig. C. priuat. Carcer. inhib. iun. L. 1. ff. reg. iur.*

CAPVT VII.

An, si in sylua mea, alius venandi ius habeat, possim arbores complures, simul, semelq; excindere.

1. *Arbores proceræ, quibus extirpatis, venatio fit deterior, succindi non debent.*

2. Ius

2. *Ius seruitutis, non debet effici deterius.*
3. *Mandatum, absque clausula, in Camera imperiali, ne decidantur arbores, Venationis deteriorationem, conceditur.*
4. *Quod non licet in parte, multò minùs in toto licebit.*
5. *Arbores fundi, qui Venationem debet, possunt succindi, si hinc non admodum læditur ius Venationis.*
6. *Proprietas, absque vtilitate, penes dominum relinqui non debet.*
7. *Charitas ordinata incipit, à se ipsa.*
8. *Venatori, quibus potest modis, Venationem adiuuare fas est.*

Thema quidem propositum, facilè resolui, iurisq; medullis, decidi posse, animaduerto. Nolui tamen idipsum, quoniam nostram attingit materiam, negligere: Verùm eius potiùs tractationem, vno alteroque verbo suscipere. Circa
1. quod concludo; Domino syluæ arbores

arbores proceras, ſuccindere, quo venatio inde deterior ſiat, nefas eſſe. Vti hoc in ſpecie decidit *Andr. Gail, qui ſolus hoc in terminis thema habet, ex ijs, quos mihi videre contigit, obs. 67. n. 5. lib. 2.*

Ratio in promtu eſt: Non enim 2.
ius ſeruitutis deterius effici debet. *L. ſeruitutes. §. ſi ante. ff. ſer. vrb. præd. L. ſed & ſi quid. §. proprietatis. ff. vſufr. L. etſi fortè. §. fin. ff. ſi ſeru. vend. L. certo generi. §. ſi totus. ff. ſer. ruſt. præd. L. 1. §. Labeo putat. ff. aq. quot. & æſt. L. in fraudem. §. conductor. ff. iur. fiſc. L. forma. §. ſi vites. ff. cenſib. Br. L. diuortio. §. ſi fundum. n. 3. ff. ſol. matr.*

Hæc concluſio ampliatur pri- 3.
mò: Vt hoc caſu, quandoquidem de damno irrecuperabili agitur, (intra hominis enim ætatem, vix, ac ne vix quidem, arbores, quas dominus cæciderat, priſtinæ proceritati reſtituuntur) in camera imperiali, mandatum, etiam abſque clauſula iuſtificatoria (mandamus,

vt in termino compareas, causas, quare non tenearis mandato, allegaturus, &c.) & peti, & concedi debeant, vti hoc in Camera obseruatum, in causa comitis à Zollern, contra comitem à Furstenberg, ats testatur idem *Gail d. obs. 67. n. 8. lib. 2.*

4. II. Hæc conclusio ampliatur: Vt longè minùs, dominus fundi, Venationem debentis, arbores funditus extirpare, euellere, eradicareq́; posſit, & nouale efficere. Cum enim hoc in parte, ei denegatum sit, in toto multò minùs hoc ei non licere, est quod dicamus. *arg. auth. multò magis. C. episc. & cler. cum simil.*

5. Limitatur autem hæc conclusio primò: Vt non procedat, si dominus Syluæ, arbores quidem excinderet, at moderatè tamen, sineq́; iuris Venandi dispendio. Hoc enim neutiquam, denegari ei posſe statuo. *arg. L. 2. vesic. sed si non nimi-*

miminus. ff. relig. & sumt. funer. iun. trad. per Pinel. L. 2. p. 2. c. 1. n. 25. C. resc. vendit.

II. Limitatur: Vt non procedat, si nulla alia, præter Venationem, nisi in lignis cædendis, Syluæ, esset vtilitas. Hoc enim casu, dummodo quantum fieri potest, sarta, tecta, maneat Venatio, ligna ferire, maximè ad ædificiorum refectionem ei permittendum. Tum ne nulla sit proprietatis vtilitas. contra *L. si. vsusfr. ff. vsu & vsusfr. leg.* 6.

Tum quod ordinata charitas, à se ipsa incipiat. *L. præses. ibi Bl. & Salyc. C. seruit. & aq. Ias. L. si ita stipulatus fuer. te sisti. §. possum. n. 2. ff. verb. obl. Curt. tr. feud. 4. p. p. n. 8. Cotta in memoralib. verb. Ecclesia. ad finem. Affl. decis. 290. n. 8. & decis. 371. n. 3. Lup. Rubr. §. 65. n. 52. x̃. donat. int. vir. & vxor. Barbat. L. cum acutissimi. n. 197. ibi Sich. n. 4. C. fideic com. Bertach. in repert. verb. charitas* 7.

V 5 *versic.*

vers. 1. Ascan. Clem. tr. pat. pot. eff. 17. n. 22. Tiber. Decian. cons. 93. n. 113. volum. 2. cons. 111. n. 22. volum. 3.

8. E diuerso verò is, qui in quasi possessione, iuris venandi est, omnia poterit in Sylua, quæ Venationem habet, per quæ Venatio feracior efficitur, & adiuuatur. Vnde folia arida, quæ ex arboribus, cassitauerunt, incendere, vt gramen, & reliqua pascua, meliùs, inque maiori copia bestijs crescant, arbores ætate, tempestateque corruptas, ità vt exaruerint, remouere, ne hinc pascuis, detrimentum inferatur, & si quæ fuerint alia, ei fas erit. *arg. L. si iter. ff. seruit. L. seruitutes. §. si domo. ff. seruit. vrb. præd.*

CAPVT VIII.

Glandis legendæ ius, in Sylua, quæ Venationem debet, cuius

sit,

ſit, an eius, qui Venationis iura poſſidet, an domini, cuius Sylua eſt propria.

1. *Glandis appellatione continentur omnes omninò fructus.*
2. *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*
3. *Glandes, fundi Venatorij, in dubio Venatori, pro ferarum paſcuis, adiudicandæ.*

   Alimenta denegans, necare videtur, ibid.
4. *Glandes, ſi quæ vltra alimoniam ferarum extant, domini fundi erunt.*

Circa hoc ſubiectum, illud cum primis annotandum cenſeo; Glandis appellatione, omnes omninò fructus contineri. *L. vnica. ff. gland. leg. L. qui Venenum. §. glandis, ibi Alcyat. ff. verb. ſign. L. Iulianus. §. glans. ff. ad exhib. L. qui ſeruandarum. §. fin.*

ibi

ibi Br. ff. præscr. verb. Specul. tit. de iniur. §. 2. n. 19. Cæpoll. tr. seruit. rust. præd. c. 18. n. 5. Bertach. in repert. verb. glans. Pyrrh. in consuetud. Aurelian. tit. de pascuis c. 6.

2. Vnde quod de glande dicimus, de castaneis, auellanis, reliquisq; syluestribus fructibus intelligi volumus. Hinc ad decisionem propositæ quæstionis descendentes primò concludo, si qua inter dominum syluæ, & Venatorem, fuerit, de fructibus pactio, huic inhærendum esse. Quandoquidem contractus ex conuentione legem accipiunt. *c. contractus. ibi Dyn. & dd. de R. I. lib. 6. L. 1. §. si conueniat. ff. depos. Pract. Pap. in for. lib. quo ag. ad reuoc. feudi. verb. nec superstitibus ex eo liber. n. 35. Lup. c. per Vestras. 6. notab. §. 11. n. 3. x. donat. int. vir. & vxor. Zoanett. L. 2. n. 36. vers. neque ibi. Cagnol. C. pact. int. emt. & vendit. Ias. L. sed et si quis. §. quæsitum. n. 40.*

ff. si

ff. si quis caut. Ias. L. si ista quis promiserit. §. Seia. n. 11. ff. verb. obl. petr. Rebuff. L. vnic. n. 564. C. sent. quapro eo quod interest. prof. Caball. tr. euict. §. 4. n. 2. Stracch. tr. sponsionib. p. 4. vers. quaro igitur. n. 1. Gail obseruat. 23. n. 18. lib. 2. Tiraq. V. R. p. 1. §. 26. gl. 3. n. 43. Mozzius tr. contract. Rub. de commod. tit. de accidental. commod. n. 6.

Secundò concludo: Fructus Syluestres, in dubio Venatori, in alimenta ferarum, adiudicandos esse, si enim fructus omnes auferrentur, breui, feræ quæque, fame perirent, venationisq; exitium, secum traherent. Cum alimenta denegans, necare videatur. *L. necare. ff. lib. agnosc. L. si victum. ff. re iudic. c. pasce. 86. distinct. Pract. Pap. in for. lib. pro leg. rei sing. verb. coram vobis. n. 118. Ias. auth. res quæ. n. 7. C. com. de leg. Lup. Rubr. §. 70. n. 24. x. donat. inter vir. & vx. Marius Salomon L.* 3.

1. §.

1. §. ius naturale. n. 1. ff. iust. & iur. Gail. obs. 88. n. 6. obs. 122. n. 15. lib. 2.

4. Quod verò restat vltra ferarum victum, fructuum, eorum præsertim, quibus homines, communiter cum bestijs vescimur, vti sunt castaneæ, domino fundi, seu syluæ erit, penes quem aliàs penitus inutilis, remaneret proprietas, contra *L. si vsusfr. ff. vsu. & vsufr. leg.*

Atque eò vsque candidissime lector, iudexque æquissime, certis rationibus commoti, progredi potuimus. Telam tamen de plenitudine potestatis exorsos, nondum tamen filum abrupisse nos, scito. Interim his vtitor fœliciter, nosque amato.

Sat habet fautorum, qui rectè facit.

INDEX

1. §. ius naturale. n. 1. ff. iust. & iur. Gail. obs. 88. n. 6. obs. 122. n. 15. lib. 2.

4. Quod verò restat vltra ferarum victum, fructuum, eorum præsertim, quibus homines, communiter cum bestijs vescimur, vti sunt castaneæ, domino fundi, seu syluæ erit, penes quem aliàs penitus inutilis, remaneret proprietas, contra *L. si vsusfr. ff. vsu. & vsufr. leg.*

Atque eò vsque candidissime lector, iudexque æquissime, certis rationibus commoti, progredi potuimus. Telam tamen de plenitudine potestatis exorsos, nondum tamen filum abrupisse nos, scito. Interim his vtitor fœliciter, nosque amato.

Sat habet fautorum, qui rectè facit.

INDEX

INDEX RERVM, ET VERBORVM LOCVPLETISSIMVS, EORVM, QVAE IN EXPLICAtione Rubricæ, & §. Venationis tractantur. In quo R. rubricam, C. capitulum, N. numerum marginalem, tibi ostendunt.

A.

Appella-

B.

Bestiæ

C.

Ceruum

Ciuitas

Commo-

Contra-

D.

casus

Donatio

E.

Episco-

F.

Ex

G.

H.

Hazas

I.

Intell.

Ius

L.

M.

Matro-

N.

Onus

Patien-

est

Prescriptio

Princeps

Prin-

Q.

Quæ

Regalia

Regnum

S.

Venatio

Venatio

Venatio

CORRIGENDA.

B. 5. lin. 12. lege decret.

B. 6. lin. penult. lege distinct.

B. 7. lin. 3. lege repet. lin. 24. lege quid sint regalia.

C. 1. lin. 3. etsi. lin. 24. Syllan. lin. 27. ff. orig. iur. lin. 34. quae.

C. 4. lin. 10. lege praue.

C. 5. lin. 35. diuerso.
C. 7. lin. 4 postul. prælat. lin. 24. Inst.

D. 5. lin. 18. 1. memb.
D. 7. lin. 24. competerent. lin. 31. E diuerso.

E. 7. lin. 38. qui fundum.
E. 8. lin. 2. dominium.

F. 3. lin. 30. Berengarius.
F. 5. lin. 2. quinq; pedum.
F. 7. lin. 7. Rubeus.
F. 8. lin. 4. speciatim.

G. 2. lin. 44. cum ad sedem.
G. 3. lin. 12. extensè.
G. 6. lin. 34. n. 3. n. 3. & 4.

I. 2. lin. 26. dele in.
I. 3. lin. 23. lib. 1. opin.
I. 4. lin. 8. feud. patrim.

K. 3. lin. 19. dele si.
K. 7. lin. 19. secund. nupt.

L. 1. lin. 13. apices.
L. 3. lin. 30. Zoanettus.

L. 5.

L. 4. lin. 33. tritissima. lin. 41. Hadri.
L. 5. lin. 15. causæ.

M. 1. lin. 7. quia.
M. 4. lin. 12. Crauetta. lin. 40. adde reg. 2. præsumt.
M. 5. lin. 40. cuiusq;.
M. 7. lin. 5. ingressi. lin. 10. aq;. lin. 45. venaretur.
M. 8. lin. 3. typus verus. lin. 46. vsufr.

N. 7. lin. 12. animum.
N. 8. lin. 10. perindè. lin. 28. de pac. ten.

O. 2. lin. 38. n. 146.
O. 4. lin. 39. c. qui venatoribus. lin. 45. titulo.
O. 7. lin. 3. si cer. pet. lin. 12. adde; est altera, & principalior.
O. 8. lin. 44. interdicit.

P. 6. lin. 35. Adelasiam.

Q. 1. lin. 38. plebeios.
Q. 5. lin. 17. Tiberius. lin. 39. Corasius.

S. 2. lin. 43. c. Esau.
S. 3. lin. 47. venationi.
S. 6. lin. 10. Quæstion. lin. 27. ne clerici. lin. 32. titulo.

T. 3.

T. 3. lin. antepenult. Quæstion.
T. 5. lin. 16. resolut.
T. 7. lin. 5. commune. lin. 13. ff.
T. 8. lin. 14. n. 1. lin. 46. dele me.

V. 1. lin. 19. agitur.
V. 3. lin. 27. adde in.
V. 7. lin. 1. lege minus.

Plura adesse, non abnuo, sed ista, vtpote leuiora, candido lectori, emendanda relinquo.

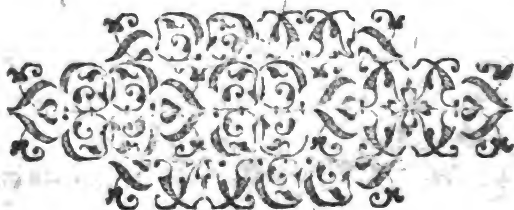

image
not
available